

Uvodnik

Jurij Paljk

Vsakodnevno nasilje

Pred dnevi je Slovenijo, in upam, da tudi nas!, pretreslo nasilje na dveh ločenih krajih. V Slovenski Istri je mlajši moški okrutno umoril žensko ter jo ponoči odvedel do smetnjaka, v katerega je odvrnil truplo. Samo dan kasneje pa sta dva mlajša moška nekje drugje v Sloveniji v opitem stanju do smrti pretepla vrstnika, mladeniča, s katerim sta se družila, nasilje pa je obšlo svet, saj sta svoje početje snemala s pametnim telefončkom in grozovito nasilje objavila na spletnem omrežju Facebook, tam si je posnetek ogledalo več kot dvesto tisoč ljudi. Kar pa daje grozovitemu dejanju še večjo razsežnost, je dejstvo, da je okrog 40 ljudi tudi "všečkalo" objavo, to pomeni, da se je z nasiljem več kot le strinjalo. Slovenska policija je rabila dvanajst ur časa, da je s spleta umaknila nasilni pretep, uboj, Facebook namreč še nima spletnega orodja, ki bi samodejno umikalo nasilje.

Slovenci večkrat zmotno mislimo, da smo drugačni, boljši od drugih, a taka dejanja samo potrjujejo, da nismo, da smo le del te globalizirane družbe, v kateri je vse več nasilja, ki je itak od nekdaj prisotno v vsakem človeku.

Umor v Slovenski Istri je sad družbenega dna, socialne stiske in družbene odrinjenosti ter omračenega uma, nasilje mladeničev pa sad tistega obrobja naše družbe, ki nas mora vse siliti, da sami razmislimo o lastnem vedenju.

Mehiški pisatelj, nobelovec Octavio Paz, je napisal, da bi morali naš jezik očistiti, iz njega odstraniti nasilje, saj, tako Paz, "se narod začne kvariti, postane korumpiran, ko pokvari, skorumpira svojo slovnico". In današnji minister za kulturo vesoljne Cerkve, kot upravičeno imenujemo kardinala Gianfranca Ravasija, nenehno poudarja, da je kultura potrebna na vseh ravneh, kultura lepega in dobrega: "Danes potrebujemo kulturo, tako kulturo, ki bo oplajevala z zavestjo, z občutljivostjo, z globino notranjosti vse življenje in vse delo človeka. Očistiti je treba jezik!"

Dodaja pa še: "Če Bog obstaja ali ne, se zdi nekaterim povsem nepomembno v primerjavi s sivo vsakdanjostjo, nad katero se sklanjamo".

Če ima prav sloviti Goethe v Faustu, ko Mefistu položi v usta besede: "Človek je majhen svet norosti!", pa ima še toliko bolj prav filozof Benedetto Croce, ki je zapisal: "Nasilje ni moč, ampak je vedno znamenje nemoči".

In če se vrnemo k Ravasiju, bomo še enkrat navedli njegove besede: "Nenasilje ni znak strahopetca, pravzaprav je najvišja krepost hrabrega! In največja vrlina in resnični pogum sta na strani tistega, ki zna z odpuščanjem zlomiti verigo nasilja ter zla".

Foto dpm

Bogastvo glasbene govornice na Goriškem

GORICA Koncertna sezona KCLB - ZCPZ

Lojze Bratuž in Vinko Vodopivec, glasbeni duši Primorske

Trst / Narodni dom
**Boldrinijeva z
našimi predstavniki**

Predsednica italijanske poslanske zbornice Laura Boldrin se je s predstavniki slovenske narodne manjšine pogovarjala o vseh uspehih in težavah, predvsem pa o izzivih, ki so pred našo narodno skupnostjo v Italiji.

/ str. 2

Nežni akordi, z ožnostjo prežete pesmi *Kraguljčki*, ki so bili Lojzetu Bratužu (17. februar 1902 - 16. februar 1937), skladatelju, pevovodji in predvsem velikemu narodnjaku, zelo pri srcu, so bili pomenljiv in čustveno obarvan uvod in sklep slovesnega večera, ki sta ga v sklopu letošnje koncertne sezone priredila Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica v počastitev 80-letnice smrti te nedolžne žrtve fašističnega nasilja nad Slovenci. Tudi pri pevcih naših zborov zelo priljubljeno pesem sta v z izvirnikom usklajeni priredbi Patricka Quaggiata, z občutkom za pomenljivost skladbe izrazito interpretirala Jurij Lavrenčič na violončelo in Ingrid Mačus na klavir in tako ustvarila primerno ozračje za lep, občutij poln večer. Po Lojzetu Bratužu se poimenujeta eden od dveh osrednjih slovenskih kulturnih hramov v Gorici in pa mešani pevski zbor, ki nepretrgoma deluje

pod tem imenom že kar nekaj desetletij. Večer v polni veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž - med številno publiko je bila častna gostja hčerka Lojzeta Bratuža prof. Lojzka Bratuž -, v četrtek, 16. februarja 2017, z naslovom *Bogastvo glasbene govornice na Goriškem* je želel biti pravzaprav poklon dvema skladateljema, ki sta oblikovala glasbeno ustvarjalnost v hudih raznarodovalnih časih in sta z Emilom Komelom, kot je dejal prof. Ivan Florjanc, bila nevidna duša TIGR-a. Mešani pevski zbor Lojze Bratuž je pod suverenim vodstvom Davida

Bandlja predstavil Bratuževe nabožne pesmi na pronicljiva besedila Ljubke Šorli, ljubeče Bratuževe žene, s katero mu je bilo žal dano preživeti le nekaj kratkih srečnih let, preden so mu črnosrajčniki dali piti gnusno smrtonosno tekočino po večerni maši v podgorski cerkvi na štefanovo l. 1936.

/ str. 3
Iva Koršič

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

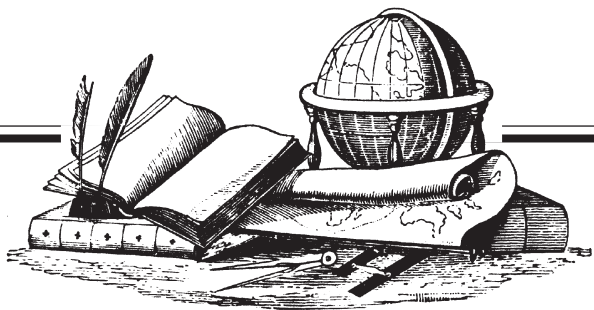

PARRUCCHE
Lanza

- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE IN KOZMETIČARKE

Gorica
Ul. Garibaldi, 13
na vogalu na trgu pred občino
Tel. 0481 240078

**Odprto vsak dan
od ponedeljka do sobote
od 9.00 do 12.30
in od 15.30 do 19.30**

Predsednica poslanske zbornice Laura Boldrini v Narodnem domu

Olajšano zastopstvo v parlamentu je sprejemljivo

Naklonjenost slovenski narodni skupnosti – da; zajamčeno zastopstvo manjšincev v parlamentu pa načeloma – ne. S temi političnimi koordinatami se je predsednica poslanske zbornice Laura Boldrini predstavila slovenski manjšini med svojim tržaškim obiskom v petek, 17. februarja.

kam vodita radikalni nacionalizem in nadvlada. Poudarila je, da je bila slovenska narodna skupnost v Italiji vedno pripravljena na dialog in da zaščitni zakon ni bil prijazno dejanje italijanske države do manjšincev. Na podlagi svoje izkušnje kot dolgoletna glasnica Visokega komisariata ZN za begunce je namreč večkrat

ločilom, bi vse imelo jasnejšo podlago. Nevarnost, da bi slovenska narodna skupnost ostala brez svojega parlamentarca, sta izpostavila predsednika krovnih organizacij Bandelj in Pavšič, ki sta v isti stapi poudarila zgledno sodelovanje z italijansko skupnostjo na Hrvaškem in v Sloveniji. O položaju Slovencev na Videmskem je spregovoril Giorgio Banchig, ki je izpostavil ključno vlogo špertske dvojezične šole. Predsednica paritetnega odbora je sogovornico seznanila z nekaterimi odprtimi vprašanji zaščitnega zakona in s težavami, ki jih ustvarja digitalizacija pri zapisovanju slovenskih imen in priimkov. Zgoniška županja Monica Hrovatin pa je bila 'glasnica' manjših okoliških dvojezičnih občin, v mnogih od katerih so Slovenci večina. Županja je naglasila spoštljivo sobivanje obeh narodnih skupnosti, tak način pa je v večini primerov postal vodilo v sprejemanju priseljencev na območjih okoliških občin. Predsednica Boldrini si je ob

Foto damj@n

Resnici na ljubo: težko je pričakovati s strani italijanskega politika in predstavnika institucij toliko in tako prijaznih ter spravljivih misli, kot jih je med postankom v pritličnih prostorih Narodnega doma izkazala Boldrinijeva. Res pa je, da ostaja boj naše narodne skupnosti pri udejanjanju pravic in želja v italijanskem političnem okolju težavna zadeva. Primer zastopstva v parlamentu docet ...

Predstavnica leveice, katere obisk je v 'naši sredini' priredila poslanka DS Tamara Blažina, se je v Fabianijevem poslopju približe seznanila z razvejanim manjšinskim okoljem, bodisi kulturnim, zlasti pa institucionalnim. Gostjo so namreč nagovorili predsednica slovenskega kluba Poljanka Dolhar, ki je Bodrinijevi podala zgodovinski oris stavbe, predsednica paritetnega odbora Ksenja Dobrila, zgoniška županja Monica Hrovatin, predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ, Walter Bandelj in Rudi Pavšič, podpredsednik deželne sveta Igor Gabrovec.

Boldrinijeva je v prostorih mladinskega oddelka Narodne in študijske knjižnice dokazala svojo naklonjenost glede naše preteklosti in zgodovine poslopja. Požig Narodnega doma leta 1920 je bil po njenem mnenju simbolno dejanje, ki jasno dokazuje,

obiskala razdejana področja nekdanje Jugoslavije in globoko dojela dinamike, po katerih se lahko spori sprevržejo v sovraštva. V tem vidiku so manjšine ranljivejši člen družbe in jih moramo zato še bolj ovrednotiti. Po njenem političnem prepričanju pa

Foto damj@n

ne po poti zajamčenega zastopstva, ker bi to predstavljalo neke vrste getizacijo, pač pa po olajšanem načinu izvolitve predstavnika v rimski parlament. Nevarnosti te variante se dobro zaveda Igor Gabrovec, saj bi zastopstvo v parlamentu bilo odvisno predvsem od milosti in nemilosti večine, če pa bi izvolitev bila uokvirjena z zakonskim do-

koncu obiska v Narodnem domu zaželela, da bi se slovenska narodna skupnost ob dnevu odprtih vrat (vsako prvo nedeljo v mesecu) predstavila v poslanski zbornici s kulturnim programom. Upati je, da ne bo ta edini način, s katerim bomo v prihodnje Slovenci v Italiji prestopili prag palače Montecitorio ...

IG

Prejeli smo

Nenavadna ihta Jolke Milič

Niti zadnja besedna poplavlca Jolke Milič v Novem glasu z dne 16. februarja 2017 ni načela z oprijemljivimi argumenti ugotovitev in stališč, ki jih izražam in utemeljujem v svoji knjigi *Anatomija političnega zločina*.

Po ovinkih pa je Miličeva le priznala, da je meni, dr. Jožetu Pirjevcu in dr. Dragu Zajcu v polemiki podtikala neverodostojne trditve, ki si jih je sama izmislila, čeprav je svoje početje skušala opravičiti z novimi očitnimi izmišljijami. Zato ni

potrebno in niti smotno, da bi na njeno zopetno oglašanje dodatno odgovarjal. Kvečjemu bi se postavljalo vprašanje, od kod nenavadna ihta, s katero se Miličeva že skoraj tri leta enostransko zaletava proti dr. Pirjevcu in meni zaradi najinih prispevkov k osvetlitvi trojnega umora z dne 10. marca 1944 v Rossettijevi ul. v Trstu. A to vprašanje nima veliko opraviti z namenom moje raziskave, zato ga rade volje prepuščam drugim.

Martin Breclj

FOTOGRAFIJA TEDNA

Fotografijo sem posnel minuli teden, na njej je nasmejani duhovnik Paolo Zuttioni, ki se je pred leti iz misijonov vrnil nazaj v rodne kraje, danes pa je pri goriški nadškofiji odgovoren za delovanje krajevne Karitas. Orjaške narave in blage duše je gospod Paolo kot rojen za delo z na rob potisnjenimi, zadnje čase predvsem za delo s prišleki, tudi tistimi reveži, ki spijo ob bregovih reke Soče, se čez dan potikajo po mestu in po parkih, ujeti, kot so, v mlinske kamne birokracije in dejstva, da jih nihče ne sprejme. "Pa bi bilo v Gorici prostora za vse, če pomisliš, da je štirideset odstotkov vseh stanovanj praznih", mi mirno reče don Paolo, ko ga vprašam, kako mu gre. Na hrbtu je nosil preproste "ležalke", kot rečemo preprostim preprogam, ki jih damo pod postelje, pove mi, da jih je šel sam kupit za nove reveže, da ne bodo spali ravno na tleh. Ker zebe te dni, ne? V drugi roki je nosil knjige z mislimi papeža Frančiška, ki ga ima rad, saj nam vsem naroča, da moramo v vsakem sočloveku videti človeka, ki je narejen po Božji podobi, predvsem pa nam naroča, naj živimo evangelij. "Veš, se mi zdi, da včasih govorim v prazno, kot da bi govoril zbranim sovražnim legistom, ki ne marajo nikogar, ki ni od tod doma", mi še pove don Paolo. "Korajžno"! mu rečem, ko greva na parkirišču vsak do svojega avta. Ko sedem za volan, pomislim, da imamo srečo, da so med nami še taki ljudje, kot je don Paolo Zuttioni.

JUP

FJK / Slovenija

Serracchiani o dobrih odnosih z Ljubljano

Po zmagi Donalda Trumpa na predsedniških volitvah v Združenih državah Amerike so dobrososedski odnosi Furlanije Julijske krajine z Republiko Slovenijo dobili še večji pomen. Gre za mnenje, ki ga je deželna predsednica Debora Serracchiani izrazila med jutranjim posvetom na tržaškem liceju Galileo Galilei z naslovom Furlanija Julijska krajina v Evropi.

Serracchianijeva namreč meni, da je Slovenija dobila pomembno vlogo v mednarodni politiki, potem ko je prva dama ZDA postala Sevnica Melania Trump oz. Melanija Knavs. Odločitev, da bo Furlanija Julijska krajina vzdrževala tesne stike z Ljubljano, se zaradi te okoliščine dodatno izkazuje za pravilno, je dodatno utemeljila predsednica dežele.

Slovenija prav te dni napenja svoje diplomatske sile v želji, da bi gostila prvo uradno srečanje med predsednikoma Rusije in ZDA. Ruski državni poglavar Vladimir Putin je med obiskom Boruta Pahorja v Moskvi dejal, da to možnost pozdravlja, nekaj dni zatem pa je slovenski predsednik ta predlog predstavil še ameriškemu podpredsedniku Miku Penceju s prošnjo, naj ga predoči Donaldu Trumpu. Serracchianijeva je sicer večji del svojega referata namenila Evropski uniji. "Trenutno je zagotovo šibka tako politično kot ekonomsko. Zato mora nujno najti samo sebe, še zlasti pri vprašanju migracij". Razmišljanju je sledil še poziv mladim, naj čuvajo enotnost EU. "Današnji dijaki so se rodili v združeni Evropi in torej od rojstva uživajo v socialnem miru, ki ga ta politična tvorba zagotavlja", je spomnila guvernerka.

ARC/PPV

Povejmo na glas

Spoštovati življenje tudi na cestah

Vsi vemo, koliko življenj se konča v prometnih nesrečah, koliko je pri tem ranjenih in koliko svojcev prizadetih. Ker malo od teh žalostnih dogodkov povzroči nenadna slabost voznika ali nepričakovana tehnična okvara, je verjetno umestno, da vztrajamo pri opozarjanjih, ki naj bi zmanjšala razloge za možnost človekove krivde - ta je namreč večinski dejavnik cestnih tragedij in poškodb. Ne nazadnje dejstvo, da se od časa do časa spomnimo, kako bi se lahko izognili nevarnim nepredvidnostim, sodi v okvir prizadevanj za vsesplošno zaščito življenja od spočetja do rojstva. Številke so namreč zelo zgovorne: letno okrog štiri tisoč mrtvih na italijanskih cestah in v podobnem razmerju z ozirom na število prebivalcev tudi drugje. Najprej si velja predočiti podatke, da je vse gostejši promet sedanjega časa neke vrste prispevna družbe, v kateri seveda nihče ni sam in naj ne bi odgovarjal samo sebi, ampak istočasno drugim. Zato je pomembno, da smo med vožnjo pazljivi, ker pač ne gre samo za našo varnost, naša nezbranost v enaki meri ogroža tudi druge in obratno, nepazljivost ali raztresenost drugih nas more potisniti v nesrečo brez naše krivde. In kateri so najpogostejši vzroki za preplavanje krvi na cestah ali celo za smrtno primere? Vedno eni in isti, vedno odvisni od nas in mogoče je trditi, da bi jih s primerno odločnostjo lahko odpravili: prevelika hitrost, tvegano prehitevanje in vinjenost. Najbrž smo pri tem žrtve znanega varljivega prepričanja,

kako se meni že ne bo zgodilo kaj slabega. In tudi če z obžalovanjem sprejmemo novico o hudi prometni nesreči, se nam vse skupaj zdi nekako izven nas, kot zgodba, ki ni naša. V tem smislu se je neodgovornemu obnašanju na cesti, se pravi preveliki hitrosti, tveganeu prehitevanju in vinjenosti pridružil še razlog, ki je toliko bolj nevzdržen: telefoniranje med vožnjo, in to s telefonom v roki. Kar natančna raziskava v Sloveniji je pokazala, da med vožnjo uporablja mobilni telefon kar tri četrtine voznikov. V skoraj polovici primerov so to pogovori, potem pa se stvari srhljivo stopnjujejo. V kar tretjini primerov gre za pregledovanje ali celo pisanje sporočil, vsak šesti ali sedmi uporabnik telefona med vožnjo pa prelistava socialna omrežja in spletne strani oziroma piše v beležke in opomnike. Ob tem le osumpemo in ostanemo brez besed. Kako je vendar to mogoče, kako je mogoče, da tako lahkomišelnost spravljamo lahko celo v življenjsko nevarnost sebe in druge? Raziskave dokazujejo, da so pri telefoniranju med vožnjo ob nenadni nevarnosti naše reakcije za skoraj sedemnajst odstotkov počasnejše, kar je že blizu zmanjšani odzivnosti vinjenega voznika. Nobenega dvoma ni, telefoniranje med vožnjo je dobesedno iskanje nesreče. In zakaj se temu početju ne odpovemo? Slej ko prej zaradi svoje protislovne narave, ki vse prepogosto deluje na način, da si usodno škoduje, čeprav je to zadnja stvar, ki si jo je želela.

Janez Povše

S 1. strani

Lojze Bratuž ...

Tako so se oglasile nežno melanholična božična *De-tece sveto* in postna o trpljenju *Križ zapuščen*i, pa še *Raj je zapravljen* po besedilu Filipa Terčelja in *V pomladni dan vese-lo poje* Ljubke Šorli. Vse pesmi Ljubke Šorli izžarevajo globoko čutečo dušo, ki se je spajala z obrisov obeh skladateljev, ki sta močno zaznamovala glasbeno snovanje v naših krajih in nam zapustila toliko imenitnih skladb. Prof. Ivan Florjanc je spregovoril o Lojzetu Bratužu in Vinku Vodopivcu (6. januar 1878 – 29. julij 1952), kaplanu v Kamnjah pri Vipamozhevo v ubranosti besede in glasbe. Mladi pevci akademskega zbora Vinko Vodopivec, ki jih vodi Iz-tok Kocen, so predstavili pet tipičnih Vodopivčevih skladb, ki so jih radi in jih še zmeraj radi uvrščajo v svoje repertoarje naši zbori, tudi zaradi domačega ljudskega pri-zvoka. Iz mladih grl so se zaslišale

Ingrid Mačuš (foto dpd)

Kraška pesem S. Kosovela, *Bo-lečina* L. Šorli, *Žebljarska* O. Župančiča, S. Jenka *Pobratimija* in legendarna, že ponarodela *Žabe* J. Stritarja. Zelo pričakovana je bila izvedba skladbe *V veselju iskrenem* iz l. 1936. Na besedilo Ljubke Šorli jo je Lojze Bratuž uglasbil kot poklon Vinku Vodopivcu, prvemu župniku kromberške fare. S svečano radostjo v lepo izoblikovanem tenorju jo je zapel gost Vladimir Čadež ob klavirski spremljavi Barbare Mačkič. Skladbo so pred kratkim odkrili v arhi-

vi in v Črnicah pri Ajdovščini, vi-karju in do smrti župniku v Kromberku, velikem glasbenem talentu, v glavnem samouku. Njima dvema je pridal še Emila Komela in jih imenoval nevidna duša TIGR-a. Ob Bratužu je omenil njegovo ženo Ljubko Šorli, avtorico marsikatero Bratuževo skladbe, in jo kot eno izmed zanj najbolj globokih primorskih pesnic primerjal Srečko Kosovelu. Ob filozofski iztočnici razgla-bljanja o glasbi, ki izraža tisto, česar se ne more izraziti, je ome-nil glasbo veselja, makrokozmo-

poezijo, kot je to storila Ljubka Šorli ob smrti dragega moža, ali pa v glasbo, kot so to storili Vinko Vodopivec, Lojze Batuž in Emil Komel ter mnogi drugi za njimi. V njihovem času je bila Primorska pod velikim udarom, že od dvajsetih let prejšnjega stoletja je črni škorenj teptal našo zemljo.

Jurij Lavrenčič (foto dpd)

Spreminjanje imen in priimkov je bilo na dnevnem redu. Tudi Bratuž je postal Bertossi. V hudi stiski so se znašli Bratuž, Vodopivec in Komel. Postali so neke vrste nevidni TIGR. Tigrovci so bili telo, glasbena trojka je pa predstavljala dušo. Bogastvo skladb, ki so nastale v tem času na tem delu Primorske, je izražalo neverjetno ustvarjalnost. Bili so kot nesebično oko za vse primorske ljudi. Glasba v tedanjem dogajanju je bila srčika, prav to so ljudje potrebovali, da so slišali to, kar je bilo neslišno, nerazumljivo. To je bila raznoli-ka trojica: Bratuž radoživo poduhovljen, Vodopivec poduhovljeno radoživ – Florjanc je navedel dovtip, ki ga je poznal marsikateri človek iz naših krajev: ko so Vodopivca srečali v gostil-

ni pod "farovžem" in so ga vprašali: "Kaj pa vi delate tu, saj ste vendar Vodopivec"? je hudo-mušno odvrnil: "Že, že, a ime mi je Vinko"! Emila Komela so večkrat označevali kot neodločneža, plašne narave. A ni bil tak, je zatrdil Florjanc. Če pogledamo njegovo delo ali njegove reakcije, tudi na krivice, ki jih je sam doživel, razumemo, da ni

bil. Sploh ni bil zamerljiv. Lahko bi ga imenovali radostni modrec, je dejal Florjanc. Veselje je zunanj-je čustvo, radost pa je globoko čustvo v človeku. Radosten je človek lahko tudi v največji stiski, ker se bori za pravičnost, za svetlo stvar; takrat je oko za sočloveka, kakor so bili ravno ti trije glasbeniki celo svoje življenje. Bratuž je za to plačal največji davek, mor-da zato, ker je bil radoživ, bolj pogumen, zato so ga fašisti zaznali kot najbolj nevarnega in so ga tako kruto napadli. Ostala dva sta lahko "telesno mirno" žive-la naprej, a v stiskah kot vsi tedanji ljudje. Vsi ti trije so bili bistven del našega tukajšnjega prostora in zato smo tudi danes mi tukaj. Sem nas je pripeljal tudi tisti odpor, ki sta ga gojila TIGR in nevidna duša tega odpora. Tudi v glasbi lahko najdemo pot iz stiske. To je najbolj veličastna oblika boja, ki ga je bila ta naša nevidna trojka TIGR-a v času najhujšega fašističnega pritiska. Ta oblika je ostala živa v njihovih pesmih in skladbah in istočasno tudi v nas,

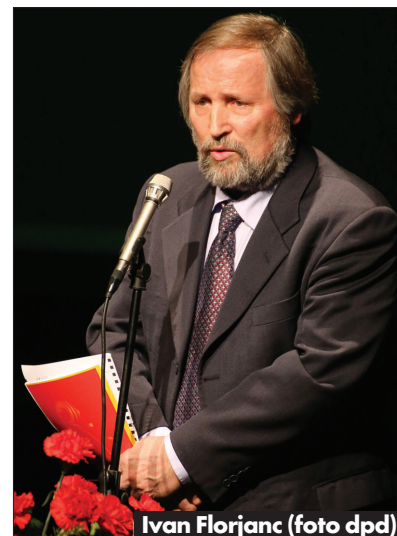

Vladimir Čadež (foto dpd)

prav zato, ker smo dokazali, da se radi zbiramo na takšen poseben dan, ki nam vzbuja močen, globok spomin na neke vsebine, ki so za nas še vedno bistvene. "Zato si lahko voščimo drug drugemu in sami sebi, da bi te vsebine še naprej ostajale v nas nevidna poezija, nevidno sozvočje, pa tudi nevidna modrost, iz katere črpamo moč tudi v današnjem času, ki tudi ni lahek in na drugačen način grozeč. Zato še kako potrebujemo takšne trojke, kot je bila omenjena. Take neformalno lahko ustvarjamo tudi v našem vsakdanu. To želim sebi in vsake-mu od vas", je ob koncu naglasil prof. Florjanc.

Malce bolj trpko je bilo dolgo raz-

mišljanje prof. Lučane Budal, ki je spregovorila o Lojzetu Bratužu, navajajoč dele iz knjige Borisa Pahorja, pa tudi Rada Bednarika.

Ivan Florjanc (foto dpd)

Njunim mislim je dodala še svoje z grenkim priokusom o tej naši razčlovečeni družbi, ki jo poplavlja-jo računalniki in podobna tehnična sporočevalna sredstva, ob katerih se človek počuti zelo osamljenega. O Bratužu je med drugim dejala, da: "Neustavljiv vrtinec osebnega življenjskega dogajanja ni zamoril v njem ljubezni do človeka in še najmanj do zatiranega slovenskega naroda. V sebi je čutil poklicanost, da sonarodnjake podpira pri ohranjanju maternega jezika ter kulturnega izročila, da jim dviga samozavest in pogum. /... / Bil je "nesebičen, do-bremu predan voditelj in vzor. Vsem je rad ponudil svoje znanje. Kot organist, pevovodja, skladatelj je z glasbo oplajal mlajše in starejše, jih privlačeval in se jim razdal po vsej zasedeni Primorski. Z družabno nara-vo je moč glasbene govornice oblikoval v še učinkovitejše sredstvo združevanja ljudi in ohranjanja njihove identitete ter snovanja bodočega društvenega

Sanja Vogrič (foto dpd)

Lučana Budal (foto dpd)

delovanja. Veličina Lojzeta Bratuža pa je nedvomno v ljubezni do naših prednikov, do slovenske duše in posredno do nas, dedičev kulturnega bogastva, ki nam ga je ohranil živega. Ljubezen rodi ljubezen, in to je narod izkazal nesebičnemu rodoljubu. Prav za-to nam mora biti za zgled tudi v današnjem času, ko "Zle sence temne preteklosti so se po prevla-di demokratičnega utripa sveta zgolj potuhnile in v našem času negotovosti ponovno oživljajo svoje sile in ciljajo na sodobnega zmedenega človeka, ki je zavrgel trdne vrednote svojih prednikov v zameno za kulturo financ, vplivnosti in premoči nad šib-kejšimi. /... / V našem svetu po-sameznik ostaja sam, predaja se malodušnosti. Kultura dialoga, ki jo je tako pogrešal sam Bratuž, bo zato izziv prihodnosti, ki ga bo lahko uresničil mladi rod, če mu bo starejša generacija posredova-la zavest, da je za polnost našega življenja najpomembnejše razvi-janje zdravih medčloveških od-nosov. Bratuž je prihodnost na-roda zaupal mladim, njihovi lju-bezni do sočloveka, širini duha in trdni narodni zavesti. Njegova zaveza prihodnosti naj postane tudi naša, da nas globalizacijska poplava ne odplavi".

Aleksander Faganel (foto dpd)

Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec (foto dpd)

vih. Novemu župniku jo je zapel Lojzetov brat Joško, dan pred prazničnim dogajanjem pa pre-pisal tretji skladatelj brat, Fran-ci. Mlada povezovalca večera, višješolca Sanja Vogrič in Alek-sander Faganel, ki jima je za ve-zno nit režiserka večera Metka Su-lič dala stihe iz *Kraguljčkov*, sta posredovala nekaj življenjskih

sa, in glasbo v človeku, mikrokoz-mosu, ki z instrumentalno gla-sbo in z našimi glasilkami postane ena sama harmonija, soz-vočje. Poezija, molitev in modro-slovje imajo skupno korenino: vsi rastejo iz ene srčike: ali iz ve-likega čudenja nad nečim čudo-vitim ali iz velike stiske. Človek v veliki stiski ali moli ali kolne. Bo-lečino pa lahko pretvorimo v

Kulturni dom Gorica / Komigo

Komedijski in glasbeni utrinki za pomladne večere

Na veliki oder Kulturnega doma v Gorici se vrača abonmajski niz z gledališkimi predstavami v slovenščini, italijanščini in furlanščini in z glasbenimi dogodki pod naslovom *Komigo*. Štirinajsto leto zaporedoma se bodo abonenti, ki jih je bilo do zdaj vsako leto nad dvesto, sprostili ob komedijah, saj kot pravijo organizatorji: smeh je najboljša terapija na svetu! Večje-zičnost te kulturne ponudbe pripomore tudi k večanju strpnosti in boljšemu medsebojnemu sodelovanju. Ta posebni medjezični festival je bil prvič izveden l. 2004. Kot vselej ga prirejata Kulturni dom Gorica in kulturna zadruga Maja v sodelovanju z ZSKD, goriškim Dijaškim domom Simon Gregorčič, Kulturnim domom Nova Gorica, Špas teatrom Mengeš in z raznimi drugimi ustanova-

mi ter vaškimi kulturnimi društvi na Goriškem. Letos je pri *Komigo* soude-ležen tudi 19. glasbeni festival *Across the border*. Abonmajska ponudba vsebuje osem predstav. Kot je povedal predsed-nik Kulturnega doma Igor Komel na ti-skovni konferenci, v ponedeljek, 13. fe-bruarja 2017, Kulturni dom želi nadal-jevati ta abonma, saj je postal že tradici-ja, ki jo ima publika zelo rada – sicer po-staja le-ta zmeraj bolj zahtevna. Komigo se bo začel 2. marca 2017, ko bo na spo-redu "vsemogočna komedija" *Buh po-magej* v režiji Daniela Dana Malalana. Druga predstava bo že v torek, 7. marca. V goste bo prišel Špas teater s komedijo *Striptiz*, v kateri igralec Matjaž Javšnik razgalja današnjo družbo. V sredo, 29. marca, se bosta skupina SAM'S FEVER iz Celovca in orkester Big Band Nova po-

klonila spominu Elvisa Presleyja ob 35-letnici njegove smrti. V četrtek, 6. aprila, po poseben, izreden, najpomembnejši dogodek letošnje ponudbe *Komigo*: prvič bo namreč prestopil slovenske me-je izredno uspešen muzikal *Mamma mia!* s pesmimi slavn-še švedske pop skupi-ne Abba, v produkciji Prospekt iz Radovljice. V glavnih vlogah nastopajo Damjana Golavšek, Alenka Godec, Simona Vodopivec, Uroš Smolej, Gojmir Lešnjak Gojc, Marjan Bunič, Lea Bartha in Matjaž Kumelj. Na odru sicer nastopa 41 izvajalcev v režiji Juga Radivojeviča. Pod tak-tirko Patrika Grebla in s koreografskimi koraki Mojce Horvat zaživijo v muzikalu pesmi slavne skupine Abba v sloven-skem prevodu Tomaža Domicelja. Dne 20. aprila bo nastopil italijanski imitator Luca Virago s kabaretom *Night of the*

Stars, gost večera bo Etno banda pose-ben gušt iz Novega mesta. V sredo, 10. maja, bo prvič v Gorici nastopil ruski otroški pevski zbor iz moskve Vdokhno-venije (Nadih). V ponedeljek, 22. maja,

lišča na Slovenskem, in v režiji Gojmirja Lešnjaka Gojca. V predstavi igrajo Žiga Sedmak, Maja Jaklin, Damjana Perne, Marko Skok, Urška Koželj, Tatjana Re-bolj.

bo protagonist čarovnija, *Magicamente ridere*. Nastopili bodo Magicus, Duo Luis in Magico Cami. Komigo se bo končal 12. junija s predstavo *Ti nori te-norji* v produkciji Šentjakobskega gleda-lišča, najstarejšega ljubiteljskega gleda-

O prvi predstavi *Buh pomagej* je spregovoril Franko Korošec, ki tudi nastopa v njej, poleg Borisa Devetaka in Žana Papiča, stand up komika. Maša Braini je na tiskovni konferen-ci pojasnila, da so bili zaradi gostovanja muzikala *Mamma mia!* prisiljeni zvišati cene abonmajev: za osem predstav je tako treba odšteti 70 evrov (redni), 60 evrov (znižani za študente, upokoјence in brez-poselne. Tudi letos je možno vpisati mini abonma za štiri predstave, italijansko in fur-lansko ter dva koncerta. Vse predstave bodo ob 20.30, razen koncerta ruskega otroškega zbora, ki bo ob 18.30. Podrobnejše informacije dobite pri bla-gajni Kulturnega doma, ul. Brass 20, tel. 0481 33288 ali na info@kulturnidom. it

IK

Posezimo po knjigi vseh knjig!

Kaj lahko kristjani prispevajo za boljši svet?

Kristjani poznajo Sveto pismo, ki velja za knjigo vseh knjig in o kateri je tudi napisanih največ knjig. S Svetim pismom je tesno povezan razvoj domovine in slovenskega jezika, saj je bil Dalmatinov prevod Biblije, ob Trubarjevem Katekizmu in Abecedniku, med prvimi natisnjenimi knjigami v slovenskem jeziku, leta 1583. Vendar pa je po splošni oceni raven poznavanja Svetega pisma bolj nizka. Tako obstajajo različne pobude, ki želijo ljudem približati Sveto pismo, saj je v njem velik zaklad modrosti. V katoliški Cerkvi je ena nedelja v letu posvečena Svetemu pismu, navadno v januarju. Letos je na ravni škofije, v Vipavi, potekalo srečanje bralcev božje besede in članov bibličnih skupin. Prisluhnili so predavanju koprškega škofa msgr. dr. Jurija Bizjaka z naslovom *Ljubezen nikoli ne propade* (prim. 1 Kor 13,8). V Ljubljani in drugod pripravljajo javna branja Svetega pisma v

obliki svetopisemskih maratonom. Letos so izpostavili geslo iz preroka Ozeja: *“Spregovorim ji na srce”* (Oz, 2, 16).

Obstajajo tudi različni programi za odrasle, kot so biblične skupine, Delavnice molitve in življenja, zakonske skupine, ki udeležencem približajo Sveto pismo. Gre za lažje dostopne programe,

saj se izvajajo v župniji. V okviru Slovenskega bibličnega gibanja (SBG) ponujajo biblično šolo Evangelii Gaudium, ki je na

menjena vsem, ki jih Sveto pismo že spremlja v njihovem poslanstvu in življenju, želijo pa svoje znanje poglobiti in se medsebojno obogatiti. Biblično šolo so poimenovali po apostolski

spodbudi papeža Frančiška Evangelii gaudium – Veselje evangelija, kjer papež spodbuja k rednemu branju Svetega pisma. Več na www.eksegeza.net.

Sveto pismo je navdihovalo in še danes navdihuje umetnike, ki parje in slikarje, pesnike in pisatelje, arhitekte ... Lahko se spomnimo Prešerna, Cankarja, Plečnika ... V njem iščejo modrosti filozofi. Verni kristjani pa v Svetem pismu spoznavajo, kako Bog razodeva svojo ljubezen do človeka. Kristjani ob božji besedi, kot tudi razumejo Sveto pismo, premišlujejo in molijo. Ob premišljevanju se naslonijo na odlo-mek in ga preslikajo na svoje življenje, saj verujejo, da je Božja beseda živa in po Njej Bog danes govori. Ob molitvi pa se pogosto naslonijo na psalme. Molitev psalmov je znana tudi kot večernice oziroma hvalnice. V tej molitvi je veliko bogastvo, saj so to izpričali premnogi kristjani, svetniki, preprosti verniki, ki so v njih iskali božjo bližino. Kdor bi rad pričel branje Svetega pisma, pa ne ve, kje pričeti, msgr. Jurij Bizjak svetuje kot primerno pričeti s knjigo Pregovorov ali Sirahovo knjigo. Nič ni težko, če se prebudi želja, da bi posegli po tej knjigi in odpihnili morebitni prah, ki se je nabral na njej. Vse dobro.

Jana Barba

Cerkveni in družbeni antislovar (33a)

G kot GLASBA 1

Tokratna tema bo obravnavala glasbo, zlasti v njenem cerkvenem pomenu. Italijanski katoliški publicist in pisatelj, ki je tudi sam glasbenik, pravi, da vedno, ko kaj reče glede glasbe v cerkvi danes, ima tri skupine ljudi, ki se odzovejo različno na to, kar pravi. Najprej se na to odzovejo laiki, torej zlasti tisti navadni ljudje, ki “hodijo k maši”, kot jih je po mnenju našega urednika najboljše označiti, mi pa se z oznako strinjamo. No, laiki se v zelo veliki večini strinjajo s Cammillerijem, medtem ko se kleriki, torej škofje in duhovniki, z njim ne strinjajo v temi glasbe. Imamo pa še tretjo kategorijo, to so pripadniki karizmatičnih gibanj in neokatehumeni, ki, poleg tega, da se ne strinjajo, nadvse hvalijo lepoto “svojih” liturgij. Najbrž bo tako tudi ob teh zapisih o glasbi, kjer po navadi velja, da sploh ni pomembno, kakšne avtoritete človek navede v prid svojim trditvam, mnogi se pač “a priori” ne strinjajo. Potem pravijo, da je to kritika, a to seveda ni kritika, saj bi to pomenilo, da se nekdo argumentirano, ne pa kako drugače, odzove na zapis ali na zapise. Glede slabe kakovosti glasbe pri sveti maši so se s tem mnenjem strinjali, denimo, umetnostni kritik Vittorio Sgarbi, docent estetike Stefano Zecchi in svetovno znani dirigent Riccardo Muti, sicer tudi reden med tistimi, ki “hodijo k maši”. Zanimivo pa je tisto, kar je napisal veliki muzikolog Marius Schneider v svojem delu *Pomen glasbe*. Pravi, da vsak tip glasbenega instrumenta proizvaja določen tip vibracij, ki potem delujejo na določeni del ali dele telesa in seveda sprožijo določen tip odziva. Pihala, recimo, delujejo na prsni del, ki je tradicionalni del poguma in drznosti, zato pa je vojaška glasba skoraj izključno izvedena prav s pihalnimi orkestri. Tolkala stimulirajo spodnji del telesa, torej govorimo zlasti o nogah, genitalijah in jetrih. Zato je praktično samo ritem tolkal tisti, ki človeka kar nekako prisili k plesu ali vsaj k temu, da si tolče takt. Pri šamanskih in vudujskih ritualih se trans povzroči prav preko obsesivnega ritma, kar je seveda še kako pomembno tudi po raz-

nih diskotekah in zabavah elektronske glasbe, pa tudi pri rokovski, zlasti pa metalni glasbi je ritem tolkal ključnega pomena. Glasbila s strunami stimulirajo trebušni del telesa, ki je sedež nagonov in čustev, pasionalni del telesa, če rečemo s tujko. Za primer damo melanholično klavirsko glasbo Chopina ali iskrivo Pagani-nijevo glasbo z violino. Ni slučaj-

Marius Schneider

no, da je kitara glavni inštrument španske folkloristične glasbe z boleri in flamenki. Kitara tudi z obliko spominja na človeški trup, luknjo pa ima ravno na “trebuhu”. Edini instrument, ki deluje na višje dele telesa, zlasti na glavo, so orgle na piščali, katerih zvok je najbolj podoben človeškemu glasu. Razumljivo je, kako uradno liturgično petje, ki je gregorijanski koral, ne predvideva nobene spremljave, pri vzhodnih kristjanih pa je sploh instrumentalna spremljava prepovedana. Tridentinski vesoljni cerkveni zbor je zato dovolil le orgelsko spremljavo. Niti 2. vatikanski vesoljni cerkveni zbor se ni veliko oddaljil od teh zahtev, če smo pošteti, a o tem morda drugič. Glasba je tako preveč pomembna, da bi jo prepustili komurkoli. Tega so se dobro zavedali, recimo, Hitler, ki je uporabil Wagnerja, in italijanski proticerkveni “delavci” iz 19. stoletja, ki so s pridom uporabljali v svoje namene Verdija. Glasba je namreč ti-sta umetnost, ki najbolj posnema Stvarnika samega.

Andrej Vončina

Ob zadnjih dogajanjih na Koroškem Katoliška akcija pričakuje enakopravnost slovenskega jezika

Vladna koalicija v Koroškem deželnem zboru je po večdnevni sramotni in ponižujoči razpravi o novi deželni ustavi predstavila novo kompromisno verzijo, ki navaja nemščino kot edini deželni jezik. To za Katoliško akcijo nikakor ni sprejemljivo in tudi ne ustreza koroški stvarnosti. Da je na Koroškem slovenski jezik živ, spoštovanja vreden in enakopraven, vsak dan doživljamo v dvojezični krški škofiji. Škof dr. Alois Schwarz ob vsaki priložnosti

spoštljivo in verodostojno govori o bogastvu slovenskega jezika, kar še posebej odlikuje krški škofiji, ki se s tem razlikuje od drugih škofij v Avstriji, ter s ponosom govori o eni Cerkvi, v kateri živita enakovredno dva jezika in dva naroda. V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, v času najostrejših političnih napetosti, se je katoliška Cerkev na Koroškem odločno zavzemala za sožitje in mir med obema narodnostnima skupinama. Na škofijski sinodi 26. in 27. oktobra

1972 je soglasno potrdila dokument o *“Sožitju Nemcev in Slovencev v koroški Cerkvi”* in tako položila temelj za boljše razumevanje in dejavno sožitje med obema narodoma v deželi. Kot merodajna ustanova na Koroškem je dokazala, da je v duhu potrpežljivosti, razgledanosti in spoštljivega ravnanja tudi v zaostrenih položajih mogoča skupna rešitev. Dne 19. marca 2017 bodo v koroških farah volitve župnijskih svetov, tudi v

skoraj 70 dvojezičnih farah, kjer je slovenski jezik enakopraven del farnega življenja. Katoliška akcija pričakuje, da se politični predstavniki zavedajo bogastva dveh jezikov in dveh kultur v deželi in da na to ne opozarjajo le ob podelitvah priznanj in proslavah jubilejev, temveč tudi pri vsakdanjem političnem delu. Pričakuje več poguma in spoštovanja do slovenskega jezika in s tem tudi do slovenskih sodeželanov, ne le v besedah, temveč tudi v dejanjih. Zato Katoliška akcija želi in pričakuje v novi deželni ustavi omembo enakopravnosti slovenskega jezika vsaj na dvojezičnem ozemlju Koroške.

Andrej Lampichler,
poslovodja Katoliške akcije

Romarji po poteh sv. Jakoba želijo spoznati cerkve od Sv. Višarij do morja Veliko zanimanje za Kraljeve poslikave cerkvic

Društvo prijateljev poti sv. Jakoba, zavetnika kmetov in romarjev, ki se med seboj ljubkavalno imenujejo tudi “Jakobčki”, pripravlja že vrsto let, na dan slovenskega kulturnega praznika, občni zbor in skupno romanje obenem, v enem od slovenskih krajev, (navadno), v katerem je cerkev sv. Jakoba. Kar 65 se jih je letos odpravilo v osrčje Zahodnih Julijskih Alp, med katerimi teče Soča, najbolj smaragdna in čista hči planin. Takoj po prihodu so se udeležili slovesne sv. maše v bovški župnijski cerkvi. Daroval jo je koprski škof dr. Jurij Bizjak, ob somaševanju domačega župnika in dekana g. Viljema Čušina, njihovega duhovnega voditelja g. mag. Bogdana Vidmarja ter škofovega tajnika g. Blaža Lapanje. Gospod škof Jurij Bizjak je v pridigi poudaril velik pomen romanj, pri tem pa zlasti romanj v svoje duhovne globine in ne le v smislu prijetnega druženja in zdrave hoje oz. kolesarjenja. Ob koncu sv. maše so g. škofu Ju-

riju voščili za njegov bližnji sedemdeseti rojstni dan. Na občnem zboru v bovškem kulturnem domu je kvartet Cantate Dominum začel s Prešernovo Zdravljico, med samim občnim zborom pa popestril še s pesmimi prigradnicami v slovenščini in narečjih Benečije in Režije. Drugi “Jakobčki” so nadaljevali z recitacijami Gregorčičeve Soči in Prešernove Vrbe ... Sledil je “pogovor” s Plečnikom, nastop skavtinje Erne z domačimi pripovedkami v bovškem narečju: *“Pär starəm so hudile nā Buškām, punoč, ukou pjar̥te an čā so dubile kajšānga člubjaka, k' se je nājādu prbāč krafu, so mo prārjāzale trjābāh, an pujādle wān krafe...”*. V šali je nekdo od gostov pohvalil na uglajen in živahen način podane pripovedi, pogrešal je le prevod. Po finančnem poročilu, pregledu dela v minulem letu in načrtom za naprej je prisotne vidno razveselila prošnja Marjete Rigler, da bi molili za nadaljevanje pobude za beatifikacijo g. Jožefa Plečnika,

saj so mnogi že po pogrebu govorili, da je “sveti mož”. Izrazili so hvaležnost sodelavcem Karitas in Buškim gamsom (odrasli skavti), ki so v sodelovanju z Občino in Krajevno skupnostjo Bovec odstopili dvorano in pripravili pogostitev z narezki in pecivom, kavo, čajem in sokovi. Nazadnje se pač mora slovesnost končati – kako drugače kot – s pesmijo in pogostitvijo z dobrotami iz domačih štedilnikov pridnih gospodin, ki delujejo pri Karitas in starejših skavtih. Seveda ob zdravici gospodu škofu Juriju. Ob odhodu iz dvorane je članica “Jakobčkov” vsakemu od udeležencev podarila še ekološko čisto milo, ki ga izdeluje sama. No, tudi sugestija, da prihaja očiščenje od čistega “mila”, nekaj velja. Odkrivanje doline do Trente je minilo, kot bi trenil, med zgoščenimi zgodovinskimi opisi, zlasti med prvo in drugo svetovno vojno, saj jih je nízal domačin Božidar Kavčič iz vasi Soče.

Ustavili so se v cerkvi Loretske Matere Božje v Trenti. Poslikal jo je Tone Kralj ob koncu druge svetovne vojne. Presenečeni so bili

Sv. maša v bovški župnijski cerkvi

nad lepo izdelano Črno Marijo in so se ji priporočili. Kraljevo poslikavo cerkve sv. Jožefa so si ogledali tudi v vasi

Soča. Posebnost je v tem, da je v barvah slovenske zastave in evangelijskem duhu, ki nasprotuje zlorabi ideologij. Poslikava je bila končana leta 1944, ko je bil tam župnik g. Herman Srebrnič. Čeprav ne dobesedno po besedah g. Bogdana, so Kraljeve poslikave posebnost v tem, da so na-

Italiji, ki se je takoj po zasedbi do domačinov vedla kot okupator, čeprav je bila javno razglašena “osvoboditev” izpod avstro-ogrske monarhije, “ječe narodov”. Dejanje slikarja Kralja in pogum slovenskih duhovnikov sta bila zares kraljevska, pravzaprav viteška! Ob finančni podpori “svečenikov” je poslikal kar 44 cerkva, kar je edinstven primer v svetovnem merilu. Od teh je kar 18 cerkva poslikal v času, ko je bila slovenska beseda pod fašizmom prepovedana. Ob kakšnem Marijinem prazniku, proti koncu poletja, si vokalna skupina Cantate Dominum želi prepevati na Sv. Višarjah ter v prihodnje spoznati tudi Benečijo, zlasti njene ljudi. Želijo namreč splesti nove stike, s svojim pevskim zborom sodelovati pri kulturnem dogajanju, če si kdo tega želi ... Povabili pa bi tudi kakšno pevsko zasedbo iz Benečije na njihov letni koncert.

Hvala za tako prizrčen obisk, dragi “Jakobčki”, naj vas na tej poti vedno spremlja blagoslov Očeta, Sina in Sv. Duha.

Miran Mihelič

stale na slovenskem ozemlju, ki je zaradi Londonskega tajnega sporazuma med Italijo in Antanto, po Rapalski pogodbi, pripadlo

Avtobiografska izpoved

Stanko Sivec Skozi ogenj

Pred časom se je znašla na knjižnih policah avtobiografska knjiga duhovnika Stanka Sivca *Skozi ogenj*, ki jo je izdala Goriška Mohorjeva družba (2016), s spremnim besedilom dr. Miroslava Cencič. Avtor se je rodil 19. 3. 1926 v zaselku Golobi pri Livku kot peti izmed šestih otrok v globoko verni in narodnozavedni družini, kar je tudi pripomoglo, da je kmalu postal tarča režimskega zobatega kolesja. Spadal je v nesrečno generacijo, ki je v obdobju nekaj desetletij najprej doživela v otroštvu nasilje fašizma in kmalu zatem še nič manj surovo pest komunizma. Bogoslovni študij je začel v Sedejevem malem semenišču v Gorici in ga končal na Teološki fakulteti v Ljubljani. Ob prijetnih spominih na otroštvo osvetljuje knjiga predvsem avtorjevo kalvarijo, ko je moral v pojavnem obdobju trikrat zaporedoma prekiniti študij in prebiti več let v zaporih in na prisilnem delu zaradi lažnih obtožb o gospodarski, politični in vojaški špijonaži. Vse to nasilje pa mu je bilo storjeno zgolj z namenom, da bi ga odvrnili od duhovniškega poklica. Vrhovno sodišče je leta 1996 sicer razveljavilo sodbe, vendar avtor knjige ter drugi obsojeni duhovniki so morali prestati svoj pekel in svoje gorje v uničujočem kolesju režimskih zaporov in gulagov. To je krutosti, "ki so ga

spremljale vse življenje in so kot nočna mora še desetletja potem motile njegovo spanje". Srhljivo delujejo opisi razmer v zaporih, zlasti v samicah, ko je npr. paznik ponoči vsake

Foto dpc

pol ure prižgal luč in pogledal skozi kukalo v vratih, "da je jetnika na novo in na novo streslo". Tudi zasliševali so ga mesece in mesece samo ponoči od triindvajsete ure do ene po polnoči. Nekatere jetnike so samice zlomile in so obupno klicali na pomoč, tako da je to tudi ostale arestante v celicah "presunilo in pretreslo do kosti". Za Sivca v samici "je bila kazen čiščenja stranišč pravo razkošje", da je le nekaj časa preživel izven celice v družbi kakega človeka. Tudi opisi komunističnih gulagov so pretresljivi. Taborišče sužnjev, ki so gradili Litostroj (1949-1950), je bilo npr. obdano z visoko bodočo žico in razglednimi stolpi, v katerih so noč in dan s puškomitraljezi bdeli, da bi se kdo ne približal ali pa da bi mu ne uspelo pobegeti.

Poseben status med arestanti so imeli intelektualci, še posebej duhovniki in bogoslovci kot najbolj privlačna in izpostavljena tarča. Na čelu njihovih delovnih čet je bil navadno kak kriminalce, ki je svoje podrejene še posebej mrcvaril, da se je prikupil tistim od zgoraj. Tam je avtor "s sotrpini zaprtih ust, sklonjenih pogledov, z mislimi zazrtimi v prihodnost" doživeljal "svojo zasluženo mladost, svojo poteptano človečnost, uničeno prihodnost ..., vržen na slepi tir z vprašanji brez odgovora, problemi brez rešitve in potmi brez izhoda". V rokah rabljev, "ki so te držali do grla v vodi, da si se potapljaj, a se nisi potopil, da si se davil, a se nisi zadavil, da si umiral, a nisi

umrl". Obdan z Udbo in njenimi denuncianti, ki so te naskakovali noč in dan in se posluževali vsakršnih pekleno premetenih prijemov, da bi te zlomili. V svojem sumničanju so šli tako daleč, da so npr. ob gradnji policijskega šolskega zavoda v

Tacnu, pri čemer je avtor knjige tudi sodeloval, na skrivaj ozvočili vse sobe kadetov, da bi tako lahko prisluškovali "tudi najbolj zanesljivim med zanesljivimi". Da ga ta pekel ni zlomil, sta ga reševali globoka vera in molitev. Ta "mu je prinašala tolažbo, stanovitnost in trdnost ... "Kolikor bolj je zasliševalec pritiskal na avtorja knjige, toliko bolj je on trkal na Jezusovo in Marijino srce, da bi lahko vzdržal". Ko moliš, pravi avtor, "takrat zletiš kot orel v višine ... Potem postane samica drugače sprejemljiva. Postane katapult, ki te vrže v duhovna obzorja, da gledaš na svet iz večnostne perspektive. To so bili moji izleti iz celice, moji pobegi mimo vseh paznikov in zasliševalcev". Molil je tudi za sotrpine, "da bi jim Bog olajšal trpljenje", kot tudi za rablje, "ki so ga držali v kleščah". Prišel je do spoznanja, da so kristjani, tudi če zasluženi, "najbolj svobodna bitja, ker so v službi Njega, ki je gospodar neba in zemlje". Oporo je našel tudi v prijateljskih vezeh, ki jih je vzpostavil, "kajti skupna usoda, skupno bivanje, skupno delo, enaka prikrašanost vsega človeškega to zedini, ustvari trdno solidarnost". Ob odhodu iz pekla "se mu je srce trgalo, ko ni mogel dati sotrpinom zadnjega pozdrava" in jih potolažiti, da se bodo gotovo še srečali "pod svobodnim soncem". In, povrh vsega, si moral ob odhodu podpisati še izjavo, da o dogajanjih v zaporih in gulagih ne boš zunaj nikomur spregovoril, ker bi te sicer zadel nov arest. Groznja in strah pred njo sta bila tako huda, da do osamosvojitve nihče od obsojenih ni spregovoril. Morda to tudi pojasni, zakaj je ta knjiga zagledala beli dan šele dobrega pol stoletja po prestanem peklu.

Milan Gregorič

Poslanica papeža Frančiška za 25. svetovni dan bolnikov 2017 (2) Čudenje nad božjimi deli: "Velike reči mi je storil Mogočni ..." (Lk 1,49)

Pogled Marije, Tolažnice žalostnih, razsvetljuje obličje Cerkve v njenem vsakdanjem prizadevanju za trpeče in vse, ki so v stiski. Za dragocene sadove te skrbi, za svet trpečih in bolnih se moramo zahvaljevati Gospodu, ki je bil pokoren Očetovi volji in postal eden izmed nas ter celo prešel smrt na križu, da bi odrešil

vsemogočnosti, ki se razodeva v našem življenju – predvsem kadar je slabotno, ranjeno, ponižano, izključeno in trpeče – in vanj vnaša moč upanja, ki nas ponovno dviguje in nas podpira. Tega velikega bogastva človečnosti in vere ne smemo zapraviti, ker nam je lahko v pomoč pri odkritem govoru o člo-

dan bolnikov nam lahko da nov zagon za širjenje kulture, ki bo spoštovala življenje, zdravje in okolje, lahko pa tudi nov zagon v boju za spoštovanje celostnosti in dostojanstva človeka, tudi s pravilnim pristopanjem k bioetičnim vprašanjem, za zaščito najšibkejših in skrb za okolje. Ob petindvajsetem dnevu bolnikov v molitvi znova izražam svojo povezanost z zdravniki, medicinskimi sestrami, prostovoljci in vsemi posvečenimi možmi in ženami, ki služijo bolnim, in z vsemi v stiski in jim vlivam pogum. V svoje molitve vključujem tudi vse cerkvene in civilne ustanove, ki delujejo v ta namen, in družine, ki ljubče skrbijo za svoje bolne. Molim zanje, da bi vedno znali biti radostna zna-

človeštvo. Solidarnost, ki nam jo je izkazal Kristus, Božji Sin, rojen iz Marije, je izraz usmiljene božje

veških šibkosti in spopadanju z izzivi na zdravstvenem in tehnološkem področju. Svetovni

menja navzočnosti božje ljubezni in bi se zgledovali po mnogih sijajnih božjih prijateljih, med drugim po Janezu od Boga in svetem Kamilu de Lellis, zavetnikih bolnišnic in zdravstvenih delavcev, in svetniški materi Teresiji iz Kalkute, misijonarki božje ljubezni. Dragi bratje in sestre – bolniki, zdravstveni delavci in prostovoljci – prosim vas, da se mi pridružite v molitvi k Mariji. Naj njeno materinsko posredništvo dviguje in spremlja našo vero, da nam bo njen sin Jezus Kristus naklanjal upanje na poti ozdravitve in zdravja, čut za bratstvo in odgovornost, zavezanost k celostnemu razvoju človeštva in radostno hvaležnost ob čudenju nad božjo zvestobo in njegovim usmiljenjem. Mati Marija, v Kristusu vsakogar od nas sprejemaš kot sina ali hčer. Pomagaj nam, da bomo v srcih ohranjali zaupljivo pričakovanje, bodi naša opora v tegobah in trpljenju in vodi nas h Kristusu, svojemu Sinu in našemu bratu. Pomagaj nam, da bomo svoja življenja izročali Očetu, ki je storil velike reči. V molitvah se vas nenehno spominjam in vam iz srca podeljujem apostolski blagoslov.

/konec

Kratke

Poklon Lojzetu Bratužu na pokopališču in zadušna sv. maša

Natanko pred 80 leti, 16. februarja 1937, se je po grozljivem trpljenju poslovil od tega sveta Lojze Bratuž, nedolžna žrtev fašističnega nasilja. In prav na ta dan, v četrtek, 16. februarja 2017, so se mu na goriškem pokopališču poklonili

Foto DP

predstavniki družbenopolitičnih krogov in naših kulturnih društev in ustanov. Cvetje so mu na grob, v katerem počivata tudi njegova žena Ljubka Šorli in sin Andrej Bratuž in ga kraljev nagrobnik, položili predsednik Združenja cerkvenih pevskih zborov Dario Bertinazzi, pokrajinska predsednica Sveta slovenskih organizacij Franca Padovan in David Peterin, pokrajinski predsednik Slovensko kulturno gospodarske zveze. Bertinazzi je imel krajši nagovor v obliki pisma pokojnemu Bratužu. V njem je poudaril, kako je bil Lojze Bratuž pričevalec ljubezni do krščanske vere, jezika, naroda. S svojimi življenjskimi načeli in delom naj nam bo, v teh nelahkih časih, svetel zgled za naše nadaljnje udejstvovanje v cerkvenem občestvu in naših društvih. Bratuža je s krajšo molitvijo priporočil Bogu Karel Bolčina, škofov vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji. Dragemu pokojniku je zapel MoPZ Mirko Filej Gorica pod vodstvom Zdravka Klanjščka. Dva glasbena utrinka sta mu podarila mlada violinista, učenca SCGV Emil Komel, Makrina in Jakob Quinzi.

Teden, od 13. do 19. februarja, posvečen 80. obletnici smrti Lojzeta Bratuža, glasbenika in kulturnika, se je končal z mašno daritvijo v njegov spomin; bila je v cerkvi sv. Ivana v Gorici, v nedeljo, 19. februarja 2017. Maševal je g. Marijan Markežič, ki je spomnil na Bratuževo življenjsko poslanstvo in na njegovo mučeniško smrt, s katero si je gotovo pridobil nebasa. Sam je v sebi gojil le ljubezen kot tudi njegova žena Ljubka Šorli, ki ni nikoli izrekla žal besede proti nikomur, kljub vsemu prestanemu trpljenju in bolečini, ki jo je vse življenje nosila v sebi. Vsem nam sta lahko za zgled krščanske drže. / IK

Predsednica zveze UCSI Vania De Luca v Trstu

Foto JMP

V soboto, 18. februarja, je bilo na sedežu Državne zveze časnikarjev (Ordine nazionale dei giornalisti) v Trstu srečanje somišljenikov zveze UCSI (Unione Cattolica della Stampa Italiana). Na obisk je prišla nova predsednica zveze UCSI, znana vatikanistka televizijske mreže RAI 24 Vania De Luca, ki se je hotela sestati najprej z ožjim odborom, da bi razmislili, kako naj delujemo naprej. Srečanja so se udeležili: Fabiana Martini, Tiziana Melloni, Luisa Pozzar, pater jezuit Luciano Larivera, ki vodi tržaški center Veritas, predsednik časnikarjev FJK Cristiano Degano, vodja informativnih oddaj v slovenskem jeziku deželne sedeža RAI Ivo Jevnikar, član vsedržavnega vodstva časnikarjev Italije Miro Opelt in naš urednik Jurij Paljk, ki je bil zadnja leta tudi deželni predsednik UCSI. Vania De Luca se je zavzela za obnovitev dela deželne UCSI, a sama sledi papežu Frančišku, ki zahteva od vseh, da gremo na obrobje, zato naj se začne z malimi koraki. Poudarila je predvsem, da se mora vlagati v mlade sile, kajti prav mladi so tisti, ki lahko prinesejo nov veter. UCSI je združenje, v katerega se lahko včlani vsak publicist, časnikar in ljubiteljski pisec, ki so mu blizu krščanske vrednote. Jurij Paljk je naprosil p. Larivero, naj bo on tisti duhovni vodja, ki ga predvideva vsako deželno vodstvo UCSI, kar je pater z veseljem sprejel. Na srečanju so se udeleženci tudi dogovorili, da bi deželni UCSI lahko konkretno pristopil k organizaciji študijskih predavanj, ki so sicer obvezne za časnikarje. Tiziana Melloni pa je slikovito in lepo predstavila novi predsednici večjezičnost naše dežele in izpostavila nezamenljivo vlogo katoliških in drugih slovenskih medijev. / ZUT

Kratke

SD Sončnica / Predavanja 2017

Skupnost družin Sončnica iz Gorice je tudi letos pripravila niz strokovnih predavanj, ki bodo potekala v marcu in v dvorani Franc Močnik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici. Vsebine so zelo zanimive, navezujejo se na aktualne tematike današnjega časa: družina, vzgoja, izobraževanje, zdravo življenje, medgeneracijske dinamike itd. Srečanja so namenjena vsakomur, ki bi si želel poglobiti svojo osebno in duhovno rast, od mladostnikov do kulturnih delavcev, vzgojiteljev in staršev.

Prvo predavanje bo v četrtek, 2.3.2017, ob 20. uri; ALEŠ ČERIN: Starši - roparji izkušenj svojih otrok. Čerin je po izobrazbi magister farmacije, ki ima lastno podjetje za svetovanje in izobraževanje. Rad se predstavi kot mož, oče štirih otrok, dedek, podjetnik, skavt, blogger in predavatelj. V družini, družbi in poslu se zavzema za preproste izbire. Znan je po svojem blogu Preprostost, v okviru katerega je izvedel pomemben projekt - kako preživeti z 1 evrom na dan. V sodelovanju s Socialno akademijo razvija in izvaja treninge za vzgojo voditeljev: "Vodim, torej sem"! Je soustanovitelj in pisec na spletnem magazinu Časnik, sodelavec v društvu Družina in Življenje. Izdal je tudi knjigo z naslovom Bolj preproste izbire. Ali v času od rojstva do odhoda v življenje pripravimo otroke na to, kar jih v življenju v resnici čaka? Starši prav gotovo ne želimo namerno oropati svojih otrok pomembnih izkušenj. Pa vendar se včasih zdi, da jim počasi in vztrajno krademo izkušnje, kot so samostojnost, odgovornost, sposobnost odločanja, pobiranja po padcih, reševanja problemov in odločanja za samostojno poklicno pot.

Naslednja predavanja:

- četrtek, **9.3.2017**, ob 20. uri: IZTOK OSTAN: Kako prehiteti apetit za sebični gen?

- četrtek, **16.3.2017**, ob 20. uri: ALENKA REBULA: Ljubezen in pravičnost med odraslimi otroki in starši

- petek, **24.3.2017**, ob 20. uri: intervju z gledališkim igralcem GREGORJEM ČUŠINOM

Uspešno gostovanje O'Klape na Vranskem

Mladi igralci O'Klape so v petek, 10., in soboto, 11. februarja 2017, šli v goste na Vransko s svojo zadnjo uspešnico, radoživim muzikalom Obuti maček, ki so ga pod režijskim vodstvom mlade Sanje Vogrič - ob strokovni pomoči Franka Žerjale - kar nekajkrat odigrali na naših odrih in s svojo uigrano igro, petjem in dovršenimi plesnimi intermezzi, bogatimi kostumi ter domiselno scensko podobo presenetili že mnogo gledalcev, ki so jim vsakič namenili bučno ploskanje. Nad njihovo odlično izvedbo muzikala, ki ga je po znani pravljici napisal Andrej Rozman Roza, z razgibano glasbo pa ga opremil Patrick Quaggiato, se je navdušilo tudi staro in mlado občinstvo na Vranskem. Najprej so ga odigrali tamkajšnjim abonentom kot darilo organizatorjev za zvestobo ob desetletnici gledališkega abonmaja. V soboto pa so si jo ogledali najmlajši abonenti kot redno abonmajsko predstavo. Tudi malčki so jo "gledali z odprtimi usti", kot je na spletno stran MojaObčina. si. napisala Tanja Goropevšek. Nekateri gledalci so si jo ogledali obakrat in menili: "Včeraj je bilo super, danes pa so bili še boljši in še bolj sproščeni".

Ob ponovnem uspehu Obutega mačka želimo igralcem O'Klape in njihovim tehničnim pomočnikom, ki jih neutrudno povsod spremlja požrtvovalna mentorica Katerina Ferletič, še veliko takih zadoščenj na prihodnjih nastopih. / IK

Goriški upokojenci / Valentinovo praznovanje v kraškem okolju

Tudi letos so člani Društva slovenskih upokojencev za Goriško primerno praznovali sv. Valentina. Odpotovali so s skoraj polnim avtobusom popoldne prav na dan tega svetnika, 14. februarja, ko začenja pojenjati huda zima in se začne prvo delo v vinogradih in na vrtovih. Zato je znan pregovor, da Valentin - prvi spomladin (pomladni svetnik) - prinese ključ do korenin.

Izletnike je cel popoldan spremljalo prijetno sončno vreme. Peljali so se po Krasu proti Komnu, tudi mimo kraja, kjer stoji spomenik v Dovcah, po domače na Rovni, kjer so partizani 2. februarja 1944 v hudi bitki napadli in premagali kolono Nemcev ter fašistov (okrog 90 mrtvih sovražnikov). Zato so Nemci 15. februarja obkolili, oropali in zažgali skoraj ves Komen, nato deloma Branik ter druge okoliške vasi in odgnali mnogo ljudi v nemška koncentracijska taborišča. Po krajši vožnji so upokojenci dospeli v značilno kraško vas Kobjeglava z namenom, da bi obiskali znano pršutarno pri Ščukovih. Na obsežnem dvorišču so se znašli pred 250 let staro, lepo negovano murno, katere krošnja predstavlja pravo umetnino. Zelo zgovorna mlada gospa je podrobno opisala zgodovino in delovanje pršutarne, način izdelovanja ter sušenja na tisoče cenjenih kraških pršutov. V lepi in prikupni dvorani so skupini izletnikov prijazno postregli s pristnim pršutom in dobro kapljico terana. Kasneje so se upokojenci odpeljali v bližnjo vas Coljava, kjer so na turistični kmetiji preživeli Valentinov večer ob druženju in značilni domači hrani ter teranu. Vrnili so se na Goriško v večernih urah. (in/ed)

ZLATA GRLA 2017 Še je čas za prijavo za revijo otroških in mladinskih zborov

Tekmovanje za mlade pevce od 3. do 19. leta!

Šhitrimi koraki se bližajo Zlata grla 2017. V organizaciji Prosvetnega društva Vrh Sv. Mihaela in Združenja cerkvenih pevskih zborov Gorica bo sedemnajsta izvedba priljubljene pomladne revije otroških in mladinskih pevskih zborov potekala v soboto, **8. aprila**, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, zbori pa se lahko prijavijo **najkasneje do konca meseca februarja**.

Kot nam je povedala predsednica vrhovskega društva Karen Ulian, bo v zgodnjih popoldanskih urah najprej tekmovalni del revije. Na njem bodo otroški in mladinski zbori nastopili v štirih zasedbah: na odru se bodo pomerili otroški zbori (s pevkami in pevci, rojenimi leta 2006 in kasneje), mladinski zbori (od 2003 dalje), dekliški, fantovski in mešani mladinski zbori (od 1998 dalje). Letošnja novost je

nova kategorija: tekmovali bodo lahko tudi mali otroški zbori, v katerih pojejo otroci, rojeni leta 2009, in mlajši, torej iz vrtca in prvih dveh letnikov osnovne šole. Nekateri društveni zbori namreč radi pridružujejo otrokom iz osnovne šole tudi malčke iz vrtca, nam je povedala predsednica in dodala: "Tudi tem želimo dati možnost, da se že od malih nog naučijo stopiti na oder, ubrano peti po navodilih dirigentke in potem urejeno oditi z odra; želimo, da spoznajo, kaj pomeni tekmoovati. Poleg tega hočemo tudi ozaveščati starše, da bi boljše razumeli, zakaj otroke redno peljejo na vaje, kaj 'gradijo' naši zborovodje".

Vsak zbor mora predstaviti po tri skladbe, med katerimi naj bo vsaj ena skladba slovenska umetna ali priredba slovenske

ljudske pesmi. Izvajanje je lahko "a cappella" ali z instrumentalno spremljavo, če je ta predpisana v izvirniku predložene par-

titure.

Medtem ko bo nastope zborov v tekmovalnem delu ocenjevala strokovna žirija - "njihovih imen ne bomo še razkrili", je dejala Karen Ulian -, bo potekal revijski, netekmovalni del, ki se bo začel okvirno ob 18. uri. Prijavljeni zbori bodo lahko predstavili po tri pesmi, med katerimi naj bo vsaj ena skladba slovenska umetna ali priredba slovenske ljudske.

Žirija bo dodelila bronasto, srebrno in zlato priznanje ter zlato z odliko, poleg teh pa lahko tudi posebna priznanja, npr. za najboljši zbor v vsaki kategoriji, priznanje za najboljšo izvedbo umetne oz. ljudske pesmi, za najboljši izbor programa, za najboljšo klavirsko spremljavo. Rezultate bodo razglasili ob koncu revijskega dela, okrog 19. ure. Dokončni urniki bodo seveda odvisni od števila prijavljenih zborov. Zbori, ki se še niso prijavili, naj to čim prej storijo! Pišejo naj na naslov e-pošte pdrhvsmihaela@yahoo.it ali na karenulian@yahoo.it. Na istih naslovih lahko tudi najdejo vse potrebne informacije.

DD

Najlepša slovenska maska v Štandrežu

Veselje ob kurentih

V nedeljo, 19. februarja, smo bili po sveti maši v Štandrežu deležni na trgu pred cerkvijo pravega presečenca. Pojavila se je lepa skupina kurentov, ki so najbolj prepoznavna slovenska pustna maska, ki navdušuje tudi z razgibanimi plesi. Skupina je prišla s Ptuja, kjer so kurenti doma in kjer vsako leto prireajo največji pustni sprevod v Sloveniji; tem se pridružujejo še drugi slovenski puštari, ki po ulicah zganjajo razne norčije. Kurenti so oblečeni v kožuhe, prepasane z jermeni ali

verigami, na katerih so pritrjeni manjši in večji kravji zvonci in lepo vezani robčki. Na glavi imajo velika in pisana pokrivala, ki zakrivajo ves obraz in po starih pripovedih jim dajejo posebno moč. Oči in usta so obrobljena z živo rdečo barvo, nos pa je podaljšan v izrazit in v iztopajoče barve odet rilec. Štrlijo jim tudi neke vrste rogovi. Ko se postavijo v krog in zaplešejo v hitrem ritmu, se daleč razlega glas zvoncev, ki ustvarja posebno vzdušje. Otroci so jih občudovali z odprtimi usti in se z njimi fotografirali.

Foto DP

Čeprav so bili že utrujeni, saj so dan prej obiskali in s plesi navdušili prebivalce raznih krajev na bližnjem mirenem področju, so poskrbeli, da so tudi v Štandrežu razveselili številne prisotne

z razgibanim in poskočnim nastopom. Da niso bili preveč žejni, so poskrbeli člani Prosvetnega društva Štandrež in jim nudili toplo pijačo in druge dobrate.

DP

Goriški višješolci ob prazniku slovenske kulture

Razgibana prireditve z nagrajevanjem mladostne ustvarjalnosti

Praznik slovenske kulture so zabeležili tudi dijaki Višješolskega centra v Gorici, in to na najlepši način, z lastnim ustvarjalnim zanosom, ki je, sodeč po nastopu posameznikov, zelo živahen. Pod spodbudnim mentorstvom in režijskim vodstvom profesorice slovenskega jezika Marije Kostnapfel, ki je tudi sama pesniška duša in odgovorna za kulturne dejavnosti na tehniškem polu, ter ob sodelovanju njene kolegice Damiane Devetak z licejskega pola, je v četrtek, 9. februarja 2017, bila v Kulturnem domu v Gorici "dijaška" Prešernova proslava. Razgiban program so izoblikovali prav višješolci, ki so se izkazali z glasbenimi, pevskimi in plesnimi točkami. Katarina Visintin in Giorgio Palucaj sta uvedla prireditve s klavirsko skladbo *Liebenstraum* F. Liszta in *Toccato* Kabalewskega. Prav tako na klavir sta štirinast

grali Neža Šuligoj in Nikita Cancellari, in sicer skladbo *The Intertainer*. Giulia Carniels je s prijetnim glasom zapela in zaiigrala pesem *Mad World* Garija Joulesa, Tijana Borič ob spremljavi male kitare pa pesem *Bree-*

slovenskega informativnega programa na deželnem sedežu RAI v Trstu, predvsem pa kritični opazovalec dogajanja v naši mali slovenski skupnosti. Prav dogajanje v njej je z v ironijo namočenim peresom opisal v svojem zadnjem romanu *Molk koloradskih hroščev*, ki je izšel lani novembra pri tržaški založbi Mladika. Knjiga je doživela velik uspeh, saj je že takoj pošla in so jo ponatisnili. V njej se Čuk dotakne tudi ljubezni in večnih življenjskih vprašanj, ki so značilna za razmišljujočega človeka. O njeni vsebini

zeblocks, ki jo poje skupina alt-J. Gost dopoldanske prireditve, na kateri je bil pogled na veliko dvorano KD zelo razveseljiv, saj so jo napolnili sami mladi obrazi (le kje so vsi ti študentje, ko so na sporedu drugi kulturni dogodki?), je bil Marij Čuk, tržaški pesnik, pisatelj, gledališki kritik, časnikar in nekdanji direktor

in na splošno o avtorjevem pisanju je na odru stekel pogovor med njim in urednico založbe Mladika Nadio Roncelli. Prav založba Mladika je omogočila srečanje z njim. Preden se je razpletel živahen dialog, iz katerega se je izrisala iskrena osebnost Marija Čuka, ki nima dlak na jeziku, so štiri nje-

gove pesmi prebrali Alexander Frandolic, Sofia Gergolet, Manuel Quaggiato in Sanja Vogrič. Čuk se je prav dobro znašel med dijaki, saj je bil včasih tudi sam profesor na goriških višjih šolah.

Roncellijeva se je zahvalila za povabilo in za uvod, ki so ga podali dijaki, ter poudarila precejšen razpon Čukovega literarnega ustvarjanja, ki gre od vezane besede do proze, od gledaliških iger do gledaliških kritikov. Poudarila je, da Čukov literarni svet označujeta upornost in vztrajnost. Njegova vpetost v ta "zamejski" prostor mu narekuje vseskozi kritično razmišljanje o narodnostnih temah. Pri tem se vselej odločno postavlja proti razjedanju narodne zavesti in ostro obsoja narodno in politično hinavstvo. Čuk je vester iskalec resnice. Pri tem se seveda spopada z lepotami in tegobami življenja, a kljub vsemu ostaja v svojih podobah in barvah svetel, kakor je svetlo čustvo, v katerem se napaja in rojeva njegova umetniška pesniška in prozna beseda. To in njegova kritična žilica sta razvidna tudi v njegovem zadnjem delu, v katerem je izzivalen že naslov. Idejni svet Marija Čuka označujeta upornost in vztrajnost v jeziku in narodnosti.

/str. 14
Iva Koršič

SKPD F. B. SEDEJ ŠTEVERJAN **Premiera: Drakula**

V "hlaskanju" po ljubezni ...

V prenovljenem župnijskem domu F. B. Sedej v Števerjanu so se v nedeljo, 19. februarja 2017, zvečer nadvse uspešno prvič predstavili domači publiki mladi gledališki zanesenjaki, člani novoustanovljene mladinske gledališke skupine M+.

družine F. B. Sedej Janez Terpin in tonski tehnik deželnega sedeža Rai v Venetu Vasja Križmančič). Pridobljeno znanje so spretno uporabili že pri prvi gledališki produkciji, s katero so se začeli ukvarjati v lanskem oktobru in jo s pridnostjo, trudom in

nenavadno tematiko, ki se na slovenskih odrih skorajda ne pojavlja in jo morda nekateri gledalci odklanjajo, a je očitno prevzela mlade izvajalce. Z režiserko Patrizio Jurinčič, ki je znala mlade s pravilnim pristopom in gledališkim znanjem navdušiti za odrski nastop, so

Foto dpt

Krstno so uprizorili predstavo *Drakula*; po motivih znanega romana irskega pisatelja Brama Stokerja jo je za potrebe skupine priredila in režijsko obdelala Patrizia Jurinčič Finžgar, članica igralskega ansambla SNG Nova Gorica. Podmladek Dramske družine SKPD F. B. Sedej, M+, se je porodil v letošnji jeseni. Preden so mladi (od nižješolcev in višješolcev do univerzitetnega študenta) sploh stopili na oder, so se udeležili raznih gledaliških delavnic, npr. tečaja lepe govornice, ki ga je vodil Jan Leopoli, kar jim je seveda zelo prav prišlo pri učenju zahtevnega teksta in pri pravilni izgovarjavi replik. Mladi člani tehnične ekipe M+ so pa obiskovali tečaj tehnike oblikovanja svetlobe in zvoka (vodila sta ga tehnični vodja Dramske

požrtvovalnostjo zelo dobro naštudirali in premišljeno postavili na oder. Ob sebi so imeli zavzeto mentorico Patrizio Jurinčič, ki je znala prisluhniti njihovim željam in potrebam. Tako so se v lepem vzdušju začeli približevati gledališki umetnosti in nato "ob bralnih vajah in kasneje na odru izučili temeljnih gledaliških veščin in sodelovali pri vseh fazah nastajanja kompleksne gledališke produkcije", kakor je povedala po predstavi gledalcem, ki so napolnili dvorano, Ilaria Bergnach, vodja Dramske družine SKPD F. B. Sedej. Da so se člani Mladinske skupine M+, katere vodja je Sara Soban, zelo potrudili in "trdo delali" ter resno in odgovorno prevzeli nase zahtevno odsko breme, so gledalci spoznali ob spremljanju predstave z

ustvarili solidno predstavo s sodobnim pridihom v samem uprizoritvenem konceptu, pa tudi na splošno v vizualni podobi celote. Domiselna je tudi scenska rešitev za prikaz več prizorišč. Scenski elementi so se dognano odpirali "kot bi listali knjigo" (za scenografijo sta poskrbela Mario Leopoli in Patrizia Jurinčič Finžgar). Pri tem so se nekateri prizori učinkovito prikazali za zaveso kot v "tehniko senčnega gledališča". Podaljšan oder s stopnicami je nudil možnost, da je prizorišče seglo v samo dvorano, med publiko. Tako so bili gledalci – med njimi je bila poleg števerjanske županje Franke Padovan in predstavnikov naših kulturnih ustanov tudi imenitna igralka SNG Nova Gorica Ana Facchini – še bolj živo vpleteni v odsko dogajanje. Patrizia Jurinčič

Finžgar je mrakobno vsebino zgodbe vampirja, ki ob srkanju tuje krvi hlaska po večnem življenju, razvila v drugačno smer. Drakula podaljšuje svoje življenje iz želje po ljubezni: neutrudno išče svojo ljubljeno zaročenko, ki mu jo je pred 400 leti ugrabil in ubil sovražnik. V novi odrski različici je Jurinčičeva poudarila prav ljubezen, to silno čustvo, ki se v najbolj pristni, neobremenjeni obliki poraja ravno v najstniških letih. Zgodba Drakule se prepleta s tisto zaljubljenega para Johnatana in Mine, ki ju Drakula loči, a se njuna zgodba srečno konča. Pa tudi Drakula dobi "svoj mir" – ali vsaj se tako zdi – ob Lucy. Mimo mračne vsebine se na odru vije lepa ljubezenska zgodba. Ljubezen zmora premagati še tako velike težave in na koncu zmagata.

Če sodimo po tej prvi odrski izkušnji in če bodo vztrajali pri nadgrajevanju pridobljenega znanja,

bodo člani M+ gotovo dosegli še marsikateri cilj. Dobro so obvladali tekst in odrski prostor ter brez zadržke prehajali z enega lika na drugega, kar gotovo "ni od muh".

Režiserka je celotno dogajanje ovila v skrivnostni somrak: umetna meglica, ki je napolnjevala dvorano že pred začetkom predstave, je skrivnostno zgodbo delala še skrivnostnejšo in zato še bolj privlačno v svoji mrakobnosti, ki ji luč daje ljubezen, ta pa poganja vsebinsko kolesje. Mladim izvajalcem lahko le čestitamo kot seveda režiserki Jurinčičevi, ki jih je varno vodila skozi ta nenavadni, vznemirljivi tekst. Želimo jim še veliko takih odrskih nastopov, ki naj jim prinesejo zadoščenje.

/ str. 14
IKKATOLIŠKA KNJIGARNA **Na kavi s knjigo**

Saša Rudolf: Samostojni

Dolgoletni glavni urednik slovenskega radijskega in televizijskega središča RAI za našo deželo, Saša Rudolf, je bil v svoji bogati karieri predvsem športni časnikar, spremljal je veliko olimpijskih iger in drugih pomembnih dogodkov, postal pa je vojni poročevalec, ki so privedle do velikih morij, a so prinesle tudi samostojnost slovenski državi. O tem, predvsem pa o vojnih dogodkih, ki jih je Saša Rudolf spremljal kot vojni poročevalec, je tekla beseda na srečanju Na kavi s knjigo. Kavoponuja tržaško podjetje PrimoAroma, prireditelj pa je navadno ob četrtkih v jutranjih urah v Katoliški knjižarni.

Kustosinja Muzeja Novejšeg zgodovine Irena Uršič in dolgoletni časnikar slovenske radiotelevizije Tone Hočevnar sta ob avtorju bila prisotna na srečanju, ki ga je v četrtek, 16. februarja, v Katoliški knjižarni vodil naš urednik Jurij Paljk, ki se je Saši Rudolfu najprej zah-

valil v imenu uredništva našega tednika, ki je prvi objavljala Rudolfove zapise, ki so zdaj zbrani v publikaciji *Samostojni*. Irena Uršič je predstavila Sašo Rudolfa in njegove knjige, Tone Hočevnar pa je govoril predvsem

Foto dpt

o dolgoletnem prijateljstvu z Rudolfom, težišče lepega srečanja pa je bilo seveda na dogodkih, ki so pripeljali najprej do krvavih vojnih spopadov na Balkanu in tudi do osamosvojitve Slovenije. Rudolf je sliko-

vito opisoval dogodke, ki jih je bil deležen, sam zase je dejal, da je imel tudi srečo, saj bi se lahko v tistih hudih časih tudi njemu kaj hudega pripetilo, kot se je imenitnemu in nikdar pozabljenemu slovenskemu snemalcu Saši Oti. Rudolf je tudi opisal stanje, ki je vladalo takrat na Balkanu, presenetljivo za poslušalce je bilo predvsem

ce, med njimi so bile tudi romunske športne strelke. Vojna ne prinaša nikomur koristi, ampak samo gorje, korist imajo samo prepredajalci orožja, kar je Rudolf nazorno povedal s številskimi, pri tem omenil trgovanje z orožjem, ki je nekatere res obogatilo, predvsem pa prineslo veliko žalosti in gorja. In kaj lahko pričakujemo danes?

Tako Rudolf kot Hočevnar nista bila prevelika optimista, na Balkanu se namreč nekdanji sprti narodi, danes države, spet v tišini oborožujejo, kar ne obeta ničesar dobrega. Publikacija *Samostojni* Saša Rudolfa je na prodaj tudi v Katoliški knjižarni, vredno jo je prebrati, ker je iskren, dober, hiter, a zato resnici zavezan opis takratnih dogodkov, predvsem pa je to pripoved o tem, koliko dobrega so na področju informiranja italijanske javnosti o slovenskem osamosvajanju naredili Saša Rudolf in njegovi sodelavci deželnega sedeža RAI v Trstu.

ZUT

Obvestila

Pri Združenju cerkvenih pevskih zborov – Gorica pripravljamo projekt Opera omnia Mirka Fileja. Vse, ki ste ga poznali, sodelovali z njim pri katerem projektu ali zboru, naprošamo, ali bi nam lahko posredovali fotografije ali partiture in tako pripomogli k boljši uresničitvi projekta. Za dodatne informacije: 048131817, zcpz.go@gmail.com.

V župnijskem domu v Štandrežu poteka delavnica "makrame", namenjena odraslim in mladim; dve delavni srečanju sta že bili v februarju, ostali dve bosta 3. in 10. marca ob 20. uri v veroučni sobi župnijskega doma Štandrež. Tečaj vodi Fabiola Torroni. Za prijave in informacije: Nanut Joana (0481 21419).

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v torek, 7. marca, ob dnevu žena, celodnevni izlet z avtobusom v Pedaveno (Belluno) za ogled znamenite pivovarne Antica Birreria Pedavena s pokušno piva. Sledili bosta kosilo v spremstvu glasbe in tradicionalno druženje. Informacije in vpisovanje po tel. 0481-884156 (Andrej F.), 0481-20801 (Sonja K.), 0481-882183 (Dragica V.), 0481-78138 (Sonja S.).

Ob prazniku goriških patronov sv. Hilarija in Tacijana bo jezuit p. Marko Ivan Rupnik v ponedeljek, 13. marca 2017, ob 20.30 v Gledališču Verdi v Gorici predaval na temo "Occidente ad una svolta: il Cristianesimo. Ž una speranza? (Zahod na razpotju: krščanstvo je upanje?"

Slovensko planinsko društvo Gorica prireja od 13. do 21. junija v sodelovanju s turistično agencijo Alpetour, potovanje v Grčijo (z vzponom na Olimp) in Makedonijo. Prevoz z avtobusom (trajekt iz Ancone, povratek preko Srbije in Hrvaške). Informacije in prijave do 28. februarja (Vlado tel. 3317059216).

PD Rupa-Peč vabi na vsakoletni izlet v klasično Grčijo, v Meteoro, od 23. do 29. avgusta 2017. Info na tel. 0481 882285 (Ivo Kovic).

Prodajam gozdna drva in oljčno olje. Tel. 0481 390238 ob uri obedov (kmetija Aleš Komjanc, Jazbine).

Slovensko planinsko društvo v Gorici prireja, v sodelovanju z agencijo Alpetour, devetdnevni izlet v Albanijo in Makedonijo, od 20. do 28. junija. Prevoz z avtobusom, vrnitev preko Srbije in Hrvaške. V programu (za planince) vzpon na Olimp. Podrobnejše informacije: Vlado tel. 3317059216.

V središču mesta dajamo v najem prenovljeno stanovanje, primerno tudi za pisarno. Info tel. 340 9248297.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Gospa z izkušnjami išče 24-urno delo, varstvo starejših oseb. Tel. 00386 31 382152.

Z veseljem vam zašijem in popravim oblačila, izdelam zavese in druge šivane izdelke. Lahko pridem tudi na dom. Vida, telefon 00386 31 721 243

Potrebujem delo in bi z veseljem pomagala v gospodinjstvu ali pri skrbi za ostarele ali bolnega človeka. Čakam vaš klic na 00386 41 936 652 – Darja.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3-letne izkušnje. Tel. 00386 41 390 244.

Gospa s triindvajsetletno izkušnjo nudi dnevno varstvo otrok ali oskrbo starejših oseb, potrebnih pomoči. Tel. 00386 41 548537.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 24. 2. 2017 do 2. 3. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 24. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 26. februarja, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 27. februarja (v studiu Stefania Beretta): Le spomin...

Torek, 28. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 1. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pozabljeni kočevski Nemci 1. del - Izbor melodij.

Četrtek, 2. marca (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

vabi na predstavitev pesmarice

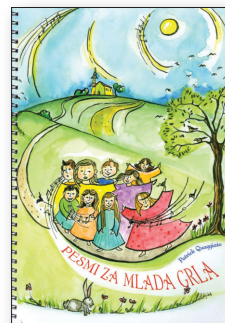
PATRICKA QUAGGIATA

PESMI ZA MLADA GRLA

v torek, 7. marca 2017, ob 19.30

v Kulturnem centru Lojze Bratuž
v Gorici

S skladateljcem se bo pogovarjala in zbirko predstavila Mateja Černic.

Večer oblikujejo še OPZ VESELJAKI
in MIPZ Emil Komel

Novi koroški slovenski kriminalni roman Jožeta Strutza

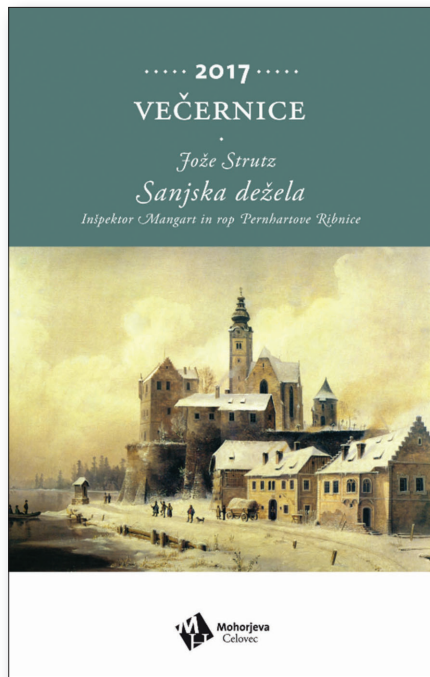
Sanjska dežela

V zadnjih desetletjih se je kriminalni roman vidno globaliziral. Za to skrbje pisci z vseh vetrov sveta. Pestro število komisarijev, komisark, inšpektorjev in privatnih detektivov iz Italije, Španije, Portugalske, Velike Britanije, Grčije, Rusije, Nizozemske, Švedske, Norveške, Islandije, Kanade, Japonske in drugih držav ponuja bolj ali manj napete zgodbe za najrazličnejše bralne okuse na različnih nivojih. Med njimi so tudi Slovenci s kriminalnimi primeri, ki se dogajajo na domačih tleh, velikokrat pa tudi v tujini. Nekateri od slovenskih piscev kriminalnih romanov, na primer Goran Lim, Aaron Kronski, Robert Ron, Rebecca Schummy verjetno zaradi boljše prodaje knjig (in morda tudi zaradi nesrečnega slovenskega manjvrednostnega kompleksa, da je vse tuje najboljši?) podpisujejo kriminalke z neslovensko zvonečimi psevdonimi, tako da ne veš, da so Slovenci. V eni od kriminalk Aarona Kronskega pa kot nalašč nastopijo tudi pomembni slovenski pisatelji Peter Božič, Milan Kleč, Dane Zajc, Jože Snoj, Drago Jančar, Rudi Šeligo, Niko Grafenauer, Andrej Brvar, Emil Filipič, Aleš Steger – toda kdo je storilec? Boljše kriminalne romane, na primer *Izza kongresa*, piše v Ljubljani Maja Novak. Zanimivo je, da se dobro odreže tudi zamejstvo. Znana tržaška pisateljica kriminalk sta Dušan Jelinčič in pokojni Sergej Verč, ki je izumil samosvoji tip komisarja, ki raziskuje zagatne umore kar v domačem obmorskem mestu. Leta 2005 je pri celovski Mohorjevi založbi izšel tudi prvi slovenski koroški kriminalni roman, ki ga je pod naslovom *Kratka pomlad* napisal na Rudi pri Velikovcu rojeni Jože Strutz. Leta 2009 se mu je s kriminalko *Umor v zaspanem mestu* v skupni izdaji celjske, celovške in go-

riške Mohorjeve družbe pridružil še Martin Kuchling. Tudi v svoji najnovejši drugi kriminalki *Ko se mački ženijo* (celovška Mohorjeva založba 2016) ostaja Kuchling zvest tematiki zamotanih slovensko – nemških narodnostnih konfliktov, ki jo je načel že z umorom vodje manjšinskega urada pri deželni vladi v Celovcu Igorja Tropine v *Umoru v zaspanem mestu*. Kriminalne romane s slovensko koroško tematiko – a v nemščini – pišeta tudi Ferdinand Skuk in mladi Štefan Feinig. *Sanjska dežela* je naslov tretjega kriminalnega romana avtorja, prevajalca, urednika nekdanje koroške literarne revije *Novine*, ustanovitelja celovške založbe *Rapial* in gimnazijskega profesorja Jožeta Strutza, ki je pred kratkim izšel v priljubljeni zbirki VEČERNICE za leto 2017 celovške Mohorjeve založbe. To je že tretja Strutzova kriminalka s celovškim policijskim inšpektorjem Mangartom in njegovim zvestim sodelavcem, športnim novinarjem Petkom. V prvi Strutzovi kriminalki *Kratka pomlad* razrešujeta Mangart in Petek nenavadni umor tajnice celovškega mednarodnega podjetja Targus v labirintih kriminalnega delovanja različnih gospodarskih podjetij v času globalnega kapitalizma. Drugi Strutzov kriminalni roman *Kamuflaža na bazenu* se suče okrog nerazjasnjene smrti slovenskega državnega sekretarja Petra Kramolca in razkriva korupcijo pri najvišjih uradnih ministrstva za okolje in prostor. Tudi najnovejša Strutzova kriminalka *Sanjska dežela* ima politični naboj, ki je povezan z gospodarskim kriminalom. Vendar se dogaja na umetniškem področju. V ospredju je trg z ukradenimi umetninami oziroma slikami. Iz dveh glavnih celovških muzejev sta

med drugim izginili слиki ZASNEŽENA POKRAJINA V RIBNICI NA KRANJSKEM in MARIJA LORETO danes po krivici preveč pozabljenega koroškega slovenskega krajinarja Marka Pernharta iz 19. stoletja, ki je imel vse življenje odprte oči za lepote narave in je svojim motivom znal vtisniti posebno melodijo. Temu ropu slik sledi še podoben rop v Ljubljani. *Sanjska dežela* kot prispodoba raja? Kot prispodoba lepote pokrajine in narave, upodobljenih na krasnih slikah? Ali pa svarilni znak lažnih iluzij in prevar v naračju pollaševalnega kapitalizma? Inšpektor Viktor Mangart in novinar Franc Petek hočeta v božičnem in novoletnem času predvsem uživati zasluženimi zimski dopust. Vendar se vse obrne drugače. Ko se Petek iz Celovca vozi na prijateljsko silvestrovanje z Mangartom v Kranjski Gori, opazuje na samotnem parkirišču dve sumljivi postavi, kako pretovarjata širok predmet v ovitku iz enega avtomobila v drugega. Lov na tatove slik se začne! Zgodba se zaplete in razraste na različne strani. Dogajanje se vseslovensko premakne v Ljubljano in na Kras ter zaustavi v Trstu, kjer se Petek, ki se ne brani tudi drugih erotičnih avantur, s svojo zaročenko Lizo ustavi v hotelu Trieste Filoxenia med Trgom Ponte Rosso in Tomma-seom. Liza je zaupna prijateljica nekdanjega politika in znanstvenika Petra Kramote (tu se poraja asociacija na besedo "Sramota"), ki je na skrivnost način zelo obogatel. Je velik ljubitelj lepih umetnosti in mecen, ki igra vlogo dobrotnika človeštva. V vasi Pliskavica na Krasu je na hribu uredil muzej z imenom MOZAIK SVETA, v katerem so na ogled slike, ki jih je popolnoma legalno kupil na trgu pri avkcijah. Če so bile morda kje ukradene, za to ni kriv. Saj po njegovem mnenju v Celovcu in v Ljubljani ne narede nič za dragocene umetnine, ki obležijo v kle-

teh raznih muzejev. V Ljubljani so podrl Jakobčičev paviljon, Plečnikov stadion pa se bo porušil kar sam, ker je predalec od centra in ne spada h konceptu slovenskega "Zelenega glavnega mesta". Kramota je zaradi slabega stanja na javnem področju zato idealistično prevzel vlogo skrbništva umetnosti na privatni podlagi. V umetniškem središču v Pliskavici bo uredil tudi rekreacijsko - vzgojni center, v katerem se bo sodobni travmatizirani človek ob velikih umetninah

lahko pozdravil in duševno okreplil. Razkrivanje tatov slik razvodeni v nejasnih vodah korupcije. Mangart in Petek sicer poskušata najti storilce in jih poklicati na odgovornost, pri čemer je zanimivo, da skupaj z različnimi sodelavci ponavadi ne posedata v službenih uradih, temveč kar po gostilnah (!), kar je morda ena od značilnosti slovenske narodne mentalitete. Strutzova *Sanjska dežela* je pesimistična podoba stvarnosti. Petek in Mangart sicer objavita v dnevnem

časopisu po vzorcu znamenite Poejeve detektivske novele *Dvojni uboj v ulici Morgue* oglas o dražbi dragocenih slik, kar bi bila past, v katero bi se ujeli storilci, vendar se bo celotna zadeva zavlekla v nedogled, postopki proti možnim krivcem bodo preloženi in odloženi, ukradene Pernhartove in druge slike pa bodo v Kramotovi kraški palači umetnosti bolj varne, kot so bile v muzejih v Celovcu in Ljubljani.

V nekem smislu *Sanjska dežela* niti ni pravi kriminalni roman. Zgodbo, ki se dogaja v skupnem vseslovenskem prostoru od Celovca preko Ljubljane in Krasa do Trsta, je pisatelj namreč na veliko pretkal z razmišljanji o slikarstvu in literaturi. V tekst je vnesel, ker je dogajanje osredotočeno na Kras, celo besedilo Kosovelove pesmi *Vas za bori*, ki jo osumljivi ljubitelj slik in dobrotnik umetnosti Peter Kramota na odru po tržaški operni predstavi citira v slovenskem izvirniku in celo v italijanskem prevodu Jolke Milič, kar občinstvo v tržaški operni hiši Giuseppeja Verdija nagradi z bučnim aplavzom. Dobri, izobraženi in uglajeni Kramota je namreč tudi donator in podpornik tržaškega gledališkega življenja. Tržaško izvedbo Verdijeve opere *Moč usode* bodo zato izvajali tudi v njegovem novem velikem kulturnem središču v Pliskavici.

Že Marcel Stefančič mlajši je v nekem razmišljanju o kriminalnem romanu v ljubljanski MLADINI zapisal, da "slovenske kriminalke mislijo, da so več kot kriminalke". Slovenski pisči kriminalnih romanov hočejo namreč velikokrat povedati še marsikaj drugega, kar ne spada v kriminalni roman. Vendar morda to niti ni tako slabo. Zakaj ne bi bila možna slovenska družbenokritična oblika "prešernovskega" kriminalnega romana, polna literarnih, glasbenih in likovnih reminiscenc, prijetno pretkana z lirizmi in literarnimi razgovori v gostilnah in s poetičnimi razmišljanji sredi lepe narave?

Lev Detela

Zadnje delo istrske avtorice Gabrielle Chmet Zgodba s fronte pobeglega avstro-ogrskega vojaka

Istrska avtorica Gabriella Chmet, ki je s svojim knjižnim prvcem l. 2007 opozorila nase, se po nekaj manj kot desetih letih znova vrača med bralce z romanom (izšel je lani jeseni), ki nosi naslov *La guerra di Giusto* (*Justova vojna*). Prav romaneskni žanr je avtorica izbrala, da je pred desetletjem zapisala zgodbo lastne družine pod naslov *Libera, una storia istriana* (*Libera, istrska zgodba*). Nato je objavljala predvsem kratko prozo, posvetila pa se je tudi publicistiki in poljudnim publikacijam (gradovi v severni Italiji). Poleg teh je pred nekaj leti napisala nekoliko ironično zbirko receptov pod naslovom *Focolare mitteleuropeo* (*Srednjeevropsko ognjišče*). Chmetova se je doslej s svojim opusom izkazala kot avtorica, ki zna razbijati tabuje in ukalupljene miselne vzorce. Pravzaprav je nekoliko nenavadna sama njena življenjska zgodba. Rodila se je namreč v Kopru v prvi polovici sedemdesetih let, do svoje polnoletnosti je z družino živela v kraju Zrenj v občini Oprtalj v hrvaški Istri, lučaj od slovenske meje pri Sočergi. Na začetku devetdesetih let se je njena družina preselila v Trst, kjer avtorica še danes živi, čeprav ne zamudi stika s svojim domačim krajem na bujskem Krasu. Da bi pravilno razumeli snov in teme, ki jih avtorica obravnava, se moramo nekoliko bolje poglobiti v okolje, iz katerega izhaja. Bujski Kras je namreč planota, ki se dviga od istoimenskega istrskega mesteca vse do vzhodnih obronkov doline reke Mirne pri Buzetu, kjer doseže nadmorsko višino okrog petsto metrov. V smeri slovenske meje pokrajina prehaja v fliš. Z zgodovinskega, narodnostnega

in jezikovnega vidika je to območje zelo zanimivo. Tu so namreč zaznavni vplivi treh večjih evropskih kultur, slovanske, romanske, pa tudi germanske, kar se ne nazadnje zrcali v sami etnični sestavi prebivalstva, predvsem pa v onomastiki (priimkih).

Avtorica zase pravi, da je začela pisati pod vplivom proze Fulvia Tomizze. V svojem prvencu je tako opisala zgodbo lastne

družine, ki je kot vihar kljubovala dogodkom dvajsetega stoletja. Samohodstvo in želja po ohranjanju lastne biti sta namreč vseskozi trkala ob režime in politične ureditve, ki so Istro zaznamovali v dvajsetem stoletju, torej Avsto-Ogrsko, Kraljevino Italijo, socialistično Jugoslavijo in neodvisno Hrvaško. Kot pripadnica italijanske

narodne skupnosti je Chmetova svojo pozornost sicer namenila tistim dogodkom, ki so italijanski živelj v Istri pretresli do temeljev, to so bile istrske fojbe jeseni leta 1943 in eksodus prebivalstva, ki je sledil drugi svetovni vojni. Tematikai prideta najbolj do izraza v njeni kratki prozi z naslovom *Dove danzavano le streghe* (*Kjer so plesale čarovnice*) iz leta 2009. V svojem zadnjem delu, ki nosi naslov *La guerra di Giusto* (*Justova vojna*) – izšel je pri videmski založbi Bianca e volta edizioni, je avtorica zmogla svoj zgodovinski in zemljepisni fokus nekoliko razširiti, čeprav ostajajo korenine zgodbe v Istri, prav v njenem domačem kraju Zrenju, ki se v italijanski različici glasi Stridone. V glavnih obrisih gre za zgodbo junaka Giusta, ki se med prvo svetovno vojno znajde na vzhodni fronti oziroma Karpatih kot vojak avstro-ogrskega imperija, ki ga prezira. Ideja katoliške in večnarodne Mitteleurope je namreč skregana z liberalnimi in nacional (alističn) imi načeli, ki se vse bolj krepijo. Ob prvi priložnosti se Giusto odloči za pobeg, čas do konca prve svetovne vojne in razpada habsburškega cesarstva pa preživi med Budimpešto in Dunajem. Dejavnosti, ki so mu kot ubežniku s fronte pomagale pri preživetju – ropanje in tatvine, postanejo njegova stalnica. S tovariši se najprej znaša nad imetjem dunajskih bogatašev, nato sklene slediti lastnim ambicijam, ki ga popeljejo v Pariz.

V prestolnici Francije, ki se giblje med povojno bedo in bliščem svojih zgodovinskih lokalov, poteka glavnina zgodbe. Že od samega pobega s fronte se okrog Giusta vrtijo tudi nekateri drugi liki, ki jih zna avtorica mojstrsko upodobiti. Najprej je to njegov kamerad Salvo, s katerim na Dunaju srečata ponarejevalca in sleparja Gustava, ki Giusta naposled pisno predstavi svojemu pariškemu znancu Frédéricu. V romanu seveda ne manjka žensk, najpomembnejša je Giustova velika ljubezen Valerie, plesalka v

pariških lokalih, kateri se komplementarno dodaja Monique, članica njegove lopovske tolpe. Giustova zgodba se konča v Trstu, kamor pride glavni junak le še propadat, in sicer ob tretjem ženskem liku, Paoli. V francoski prestolnici namreč ne najde več prostora zase, ljubezen ga močno razočara, zato se odloči za vrnitev v domače okolje. Vsa Giustova zgodba pa je še pred vsem tem uokvirjena v pripoved, katere naslovnik je njegov nečak.

V delu je moč najti veliko elementov, ki ga delajo zanimivega in berljivega. Prvi je avtoričin slog oziroma jezik, kateremu se dodaja smisel za natančen opis krajev, v katerih se zgodba dogaja, in junakov, ki jo ustvarjajo. Opisi Budimpešte, Dunaja in Pariza tako bralca popeljejo ne samo v kraj, ampak tudi v čas propada nekih idej in imperijev ter rojstva in razcveta drugih. Emblematična je seveda metafora, ki zadeva mesto Trst, to je le še kraj, kamor priti na stara leta hirar in umirat. V Giustovem vedenju in razmišljanju seveda ne manjka stereotipov, ki so tipični za čas nacionalizmov, v katerem se zgodba dogaja. Tako so Avstrijci brkači, pivci piva in jedci klobas, Slovenci spretni in kradljivi trgovci, Francozi pa znani uživači življenja, katerim Giusto naposled prilagodi lasten življenjski slog. Istran na svoji zemlji ostaja kmet in garč, ki ga izkoriščajo vsi po vrsti, kajti gospodarjev je ta zemlja v svoji zgodovini doživela ničkoliko.

S svojim novim delom je Gabriella Chmet še enkrat pokazala, česa je zmožna na področju pripovedništva. Njena dela pa niso le odraz avtoričine pisateljske spretnosti, ampak se v njih zrcalijo usode ljudi, ki jih je dvajseto stoletje v naših krajih, pa tudi po Evropi kruto zaznamovalo. S svojim kljubovanjem usodi zmorej določen čas ustvarjati svet in življenje po lastnem okusu, naposled pa jih stvarnost nemočno potisne nazaj tja, od koder so izšli, predvsem v bedo in provincializem.

Primož Sturman

Milan

Minister Gorazd Žmavc obiskal slovensko skupnost

Gorazd Žmavc, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, je v sredo, 15. februarja 2017, obiskal slovensko skupnost v Milanu. Društvo Slovenci v Milanu, ki deluje od

leta 2006, je svojo desetletnico obeležilo na sredini slovesnosti, posvečeni slovenskemu kulturnemu prazniku. Okoli 70 obiskovalcev (kar je za milanske razmere zelo veliko) je s predavanjem o delovanju Slovenskega stalnega gledališča v Trstu navdušila raziskovalka Bogomila Kravos, o dožemanju in pisanju literature v dvojezični osebni situaciji pa je doživeto spregovorila beneška Slovenka Antonella Bukovaz. Minister Žmavc je ob koncu svojega pozdravnega nagovora predsedniku društva Janezu Donnu izročil priznanje Urada ob 10-letnici društva.

V spomin Akademskega klošarju Pavlu Bračku

Dragi Pavel, kakor si nenapovedano prihajal mimo, poklical po telefonu in kaj povedal oz. vprašal, ali se lahko srečava, tako si me presenetil, ko me je v

ponedeljek, 13. februarja 2017, zvečer v službo poklical tvoj gostitelj iz Nove vasi na Bloški planoti in ti podal telefon. Zelo slabo sem te slišal, saj si bil skoraj brez glasu. Takoj si mi povedal, da si bolan in slab in da boš

umrl, a ker sem take besede iz tvojih ust že večkrat slišal, sem ti odgovoril kot vedno, da nihče ne ve ne dneva ne ure. Povedal sem ti, da imam na svoji mizi knjigo o Ukmarju, ki ti jo poklanja prijatelj Davorin, da sem se pozanimal za bob in da ti ga bom preskrbel, hotel si mi še nekaj povedati, a te res nisem več razumel. Tako sem ti predlagal, da te na tisto številko pokličem, ko končam, se pravi kake pol ure kasneje. Klical sem, a te nisem več do-

segel. Tolažil sem se, da se boš gotovo v kratkem sam oglasil. Pa me je v soboto presenetilo sms-sporočilo kolegice, ki mi je pisala, da so ji iz Ljubljane povedali, da je umrl Pavel Bračko.

/str. 12

Kratke

Papež Janez Dobri – vodnik in svetnik

Vpogled v bogato življenje papeža Janeza XXIII. nas pripelje do odkritja ne le njegove izkušnje svetosti, temveč tudi posebne vrline, s katero je lastno svetost imel sicer za cilj, ne pa za doseženo stanje.

Življenje papeža Janeza Dobrega je bilo edinstveno, potopljeno v dva pola: v "Božje stvari" in v "zgodovino". Življenje, o katerem moramo ponovno brati, in to vsako obdobje tega življenja, pri tem pa moramo narediti veliko korakov nazaj, kajti Janezovo papeževanje, naj bo še tako pomembno za življenje Cerkev 20. stoletja, obsega štiri leta in pol življenja človeka, ki je živel enainosemdeset let in pol. In ko tako še enkrat prepotujemo to krivuljo njegovega človeškega in duhovnega življenja, lahko pri tem odkrijemo marsikaj zanimivega in prepoznamo stalna pola celotnega papeževskega življenja, ki ga je zaznamovalo prizadevanje za svetost. Vse svoje življenje je preživel v izpolnjevanju Božje volje, njegov notranji mir je prihajal iz globine duše, ki je bila v skladu z Božjo voljo.

"Papež Janez XXIII. je bil človek z vodstvenimi sposobnostmi, bil je vodnik. Toda vodnik, ki ga je vodil Sveti Duh, čigar glas je poslušal in ubogal. Če sem še natančnejši, bodoči papež Janez je skozi svoje vsakodnevno predajanje Božji volji doživel očiščenje, ki mu je omogočilo, da se je popolnoma ločil od samega sebe in se pridružil Kristusu ter tako dopustil, da je privrela na dan tista svetost, ki jo je Cerkev nato uradno priznala. V tem se skriva resnični izvir dobrote papeža Janeza, miru, ki ga je širil po svetu, v tem so korenine njegove svetosti: v tej njegovi evangeljski poslušnosti".

Papež Frančišek

Knjiga ima 208 strani in je izšla pri Celjski Mohorjevi družbi v sozaložbi z Goriško Mohorjevo družbo. Prodajna cena je 23 evrov.

Predstavitve knjige Les Goriciennes v Bevkovi knjižnici

Po izredno uspešno zasnovanem literarno umetniškem večeru v vili Vipolže, ki je bil 31. januarja, je literarna ustvarjalka Darinka Kozinc ponovno presenetila prisotne poslušalce na večeru, ki ga je ob izidu njenega dela Les Goriciennes priredila novogoriška knjižnica Franceta Bevka v četrtek, 16. februarja. Pogovor z avtorico

je na obeh večerih vodila dr. Megi Rožič, raziskovalno delo o pojavu aleksandrinstva pa sta na četrtkovem srečanju predstavila novinarka Vesna Humar in kustos etnolog iz Goriškega muzeja Rok Bavčar, ki sta svoje izsledke prikazala na podlagi gradiva iz dunajskega arhiva. Vidno vlogo pri vsem tem delu pa odigrava Društvo za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrinsk Prvačina, saj njegove članice s svojimi odigranimi prizori nenehno bogatijo vse literarne večere in s tem dajejo delu Darinke Kozinc pečat posebne občutljivosti in vpetosti v dogajanje aleksandrinstva.

PIKA NA (PESM)I Majda Artač Sturman

Pravijo ...

Pravijo, da Šempolajci tečejo čez Kras kot zajci; pravijo, da Nabrežinci jih premagajo z mezinci; pravijo, da so Križani pol pečeni, pol sežgani; pravijo, da so v Gorjanskem pusta videli predlanskem; pravijo, da od Logatca pot gre pred nebeška vratca, če pa res je, Bog to znaj - brž pogledimo v sveti raj ...

Igo Gruden (1893 -1948)

Okrog pusta se marsikomu v spomine priplazijo podobe iz časa, ko so našim mladi otroci hodili po vasi in trkali na vrata. Ljudje so jim dali kak drobiž, razne dobrote, kot klobase, jajca ali sladko cvrtje. Danes pozvonijo na moja hišna vrata le še otroci v groteskni maškarah v času uvoženega hallowena, za pust pa ni več nikogar.

Sicer je posebno na pustni četrtek in v soboto, ko se na Opčinah zvrsti pustni sprevod vozov in skupin, še vedno čutiti razposajeni vrvež in živahnost nekdanjih časov. V otroško vselem pričakovanju sem skušala priklicati v spomin kako pesem in sem pobrkala po medmrežju. Večkrat se je pojavljala ista, to je *Pustna* danes skorajda pozabljenega mladinskega pesnika, gledališkega igralca in režiserja *Danila Gorinskega*. V raznih zbirkah sem našla nekaj pesmi na temo pustnega pogreba in se nazadnje odločila, da si v knjižnici sposodim še kaj. Naposled sem pobrskala po pesniški zbirki *Miška osedlana* (1922) nabrežinskega pesnika Iga Grudna.

Listati po nekaj manj kot sto let stari knjižici je pravi užitek, tudi zaradi lepih ilustracij *Ivana Vavpotiča*. Ena sama pesniška panorama od morja pa do notranjskega Krasa, en sam enotni

Ilustracija "Pust" akademske slikarke Erike Omerzel Vujčić

kulturnopesniški prostor domišljije brez pregrade, v katerem domujejo živalice, otroci in rožice, primorske vasi in vrhovi, Grmada, Čaven in Nanos pa Pivka, Škedenj, Koludrovica, Selslan, Doberdob in Gorica. Vse začinjeno s humornostjo, ljudsko modrostjo in zvočnostjo.

Otroška poezija zna biti sploh ena sama fantazija, zvočna igra, besedna izmišljaja ... V zgornji pesmi je pust sicer samo bežno omenjen. Je pa simpatična in ušesu dopadljiva, ker sloni na domislicah, porojenih morda iz antagonizma med prebivalci kraških vasi, in na ponavljanju. *Pravijo, da ...* mi v zavest priključijo latinski *ut dicitur*, krožijo govorice, ki jim lahko verjamejo samo naivneži. V otroški poeziji je vse mogoče: tu je značilno poigravanje z rimami, ponavljanji in šaljivim orisom človeških spretnosti in lastnosti.

V pesmih drobne pesniške zbirke s hudomušnim naslovom *Miška osedlana*, ki je povzet po motivu uvodne pesmi, se zrcali preprosto bogastvo humorne življenjskosti.

Katoliška knjigarna / Prednaročila za slovito delo o slovenskih koreninah!

Kmalu izide Slava vojvodine Kranjske

Tudi v Katoliški knjigarni te dni zbirajo prednaročila za pomembno slovensko knjigo, na kar sta nas opozorili prijazni upravljavci Elizabeta Maraž in Valentina Milocco, ki sta nas tudi prosili, naj napišemo nekaj besed o novem knjižnem projektu Mladinske knjige. Gre za knjigo *Slava vojvodine Kranjske*, knjiga naj bi izšla v maju letos.

Baron Janez Vajkard Valvasor (1641–1693), kranjski plemič, polihistor, član Kraljeve družbe (Royal Society) v Londonu, študent zgodovine, arheologije, matematike, magije in alkimije, svetovni popotnik, vojak in poveljnik, raziskovalec in zbiratelj, historik, geograf, etnograf, topograf, kartograf, naravoslovec in tehnik, lastnik mogočne knjižnice z vsemi takrat

pomembnimi znanstvenimi deli, pisec, risar, urednik, založnik in izdajatelj, raziskovalec Cerkljanskega jezera, izumitelj ulivanja bronastih kipov v enem kosu, avtor načrta za predor pod Ljubeljem, prvi slovenski sistematični kartograf, ustanovitelj

prvega grafičnega podjetja, prvi bakrotiskar, začetnik slovenske historiografije, geografije in etnologije, morebiti celo prvi slovenski prostozidar, mož nenavadne usode, ki je s svojo Slavo pisal in se vpisal v zgodovino slovenstva.

kraji, *Slava vojvodine Kranjske*.

Gre za izjemen knjižni spomenik in veličastno mojstrovino, ki bralca popelje po slovenskih deželah 17. stoletja. *Slava vojvodine Kranjske* s svojo bogato vsebino in

pripovedi in legende. Zakaj je to delo še danes aktualno?

Ker gre za najobsežnejše in najbolj temeljito delo o naših krajih in naših prednikih;

• ker tudi v svetovnem merilu sodi med najboljša

Foto JMP

Že teh nekaj podatkov govori o pomembnosti knjige, pravzaprav najbolj obsežnega dela o naših krajih. Knjiga bo sodobno

oblikovana in pregledana, z bogato vsebino, ki navdušuje že stoletja. Opremljena je z več kot 50 izvornimi bakrorezi, od tega jih je 10 velikega formata.

Po zaslugi barona Janeza Vajkarda Valvasorja je pred več kot 300 leti izšlo doslej neprešeženo znanstveno delo o naših

iskrivo-šegavim načinom pripovedi navdušuje nove in nove generacije ter še vedno sodi med aktualne knjige za vsak slovenski dom.

V knjigi boste našli:

- premišljen izbor iz najpomembnejšega in najbolj obsežnega dela o naših krajih;
- slikovite in natančne opise vasi, krajev in mest, številne naravne in kulturne znamenitosti;
- opise prebivalcev in njihove navade, šege, vraže in zanimivosti;
- zgodovinska dejstva in dogodke, ki so zaznamovali skupno narodovo preteklost;
- mnoge zgodbe, anekdote,

znanstvena dela iz tega obdobja;

- ker krepi zavest o povezanosti slovenskega naroda;
- ker gre za zanesljiv vir podatkov o naravi, ljudeh, običajih, družbeni ureditvi in kulturi;
- ker gre za temeljno delo za vse, ki jih zanima zgodovina, geografija in etnologija;
- ker predstavlja bogato zakladnico znanja, podatkov in zanimivosti za vsako slovensko družino! Seveda boste v Katoliški knjigarni knjigo prejeli takoj po izidu, v prednaročilu pa boste prihranili 30 evrov!

ZUT

Kratke

Gabrovec o načrtovanju nove železnice med Ronkami in Trstom

Slovesnost ob postavitvi temeljnega kamna novega intermodalnega središča v Ronkah je ponovno priskrbelo pozornost na načrt o hitrostni železnici med Benetkami in Trstom. Družba Italferr je leta 2012 predstavila načrt, ki je predvideval zgraditev povsem nove hitrostne dvotirnice, ki bi zadala novo globoko rano vsem, okolju in kraškemu podzemlju med Tržičem in Trstom. Načrt je sprožil val protestov in nasprotovanj, proti tako osnovanemu projektu pa so se takrat izrekle tudi številne krajevne uprave. Tako je družba RFI pripravila nov načrt. Ta naj bi bil osnovan na okrepitvi in posodobitvi obstoječe železnice in bi z najvišjo hitrostjo 200 km na uro povezoval Trst z Benetkami v 70 minutah. Tej različici načrta iz meseca julija 2016 naj bi Dežela FJK že prižgala zeleno luč in v ta namen že pričela evidentirati prva financiranja. V omenjeni študiji beremo tudi o 36 km povsem novega dela železniške trase med Ronkami in Trstom, od katerih naj bi bilo skoraj 23 km predora. Deželni predstavnik SSK je zato predložil svetniško vprašanje, v katerem izpostavlja neskladja nakazanega načrta z zagotovili o čim bolj krajinsko skladnem ter okolju in ljudem prijaznem načrtu, predvsem pa o izključevanju vrtnja podzemnih rogov v občutljivem in dragocenem kraškem podzemlju, predsednico Dežele pa sprašuje o natančnejših podatkih v zvezi z načrtovanimi deli.

ZŠSDI / Skokičin vrtljak in tekmovanje "med dvema ognjema" v Nabrežini

Nabrežina je bila v sredo, 15. februarja, prizorišče nove pobude Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, ki je po uspehu ponedeljkovega finalnega srečanja šolskega Jezikovnega poligona, ki je zaobjel vse nižje srednje šole s slovenskim učnim jezikom v Furlaniji Julijski krajini, že priredilo nov dogodek in usmerilo pozornost na osnovnošolsko športno stvarnost. V nabrežinski telovadnici so se med 9. in 12. uro zbrali učenci in učenke Večstopenjske šole Nabrežina oziroma zadnji trije razredi OŠ Josipa Jurčiča v Devinu, OŠ Virgila Ščeka v Nabrežini, COŠ Stanislava Grudna v Šempolaju in COŠ 1. maja 1945 v Zgoniku.

Najmlajši so se udeležili krožne vadbe Skokičinega vrtljaka in se na šestih postojankah preizkusili v košarki, odbojki, nogometu, atletiki, gibalnem poligonu in v zabavni jezikovni igri.

Drugi in tretji razredi pa so se pomerili v igri med dvema ognjema. V Nabrežini je tako zaživel pravi turnir med nastopajočimi šolskimi zavodi, po katerem je končno zmago in uvrstitev v deželni šolski finale ZŠSDI v igri med dvema ognjema, ki bo konec marca, osvojila osnovna šola iz Devinu. Dogodek se je končal z nastopom vseh petošolcev, ki so pod vodstvom profesorice Petre Križmačič zaplesali po ritmu melodije himne slovenske športa v Italiji oziroma pesmi z naslovom Skupaj zmoremo.

Drugi športni dogodek v Skokičinem vrtljaku in tekmovanju v igri med dvema ognjema je bil 16. februarja na stadionu 1. maja v Trstu, kjer so nastopili učenci Večstopenjske šole pri Sv. Jakobu.

Društvo slovenskih izobražencev

V Prešenovem duhu je treba stati na temelju slovenstva in slovenske besede

V večer Društva slovenskih izobražencev, posvečen Prešernovi proslavi, ki je povezan z literarnim natečajem

Mladike in s podeljevanjem nagrad Mladi oder, je uvel Trio Glasbene matice. Pianistka Jana Zupančič, čelistka Irene Ferro Casagrande in violinist Paolo Skabar so zagrli *Gipsy trio* Josepha Haydna. Slavostni govor je bil zaupan prof. Nevi Zaghet. Zbrane je nagovorila z mislijo, kako je praznik kulture tako trdno zasidran v samem temelju narodne biti in kako je v času prevladala Prešernova misel, ki je danes morda bolj aktualna kot kdaj prej. Kljub temu ima občutek, da se "v času slovenske politične samostojnosti ruši ravno temelj jezika in kulture". Medtem ko si v matici angleški jezik v visokem šolstvu čedalje bolj utira pot na račun slovenskega jezika, ima prof. Zaghet občutek, da izhajamo manjšinci iz različnega okolja, ki se še vedno zavzema za jezik in kulturo, kar se kaže v razvejenem dramskem nastopanju, pevskem delovanju, sodelovanju na raznih prireditvah in pri kulturnih dejavnostih. V nadaljevanju je svoje razmišljanje usmerila v večno vprašanje glede vloge jezika in kulture na narodnostno mešanem območju. Vprašanje jezika se namreč postavlja različno v manjšini kot v matici. Kot šolnica je podala praktičen

primer glede na narodnostno mešane razrede in neslovenske starše, ki se zaradi otrok učijo slovenščine. Končala je z mislijo, da

Glavna točka na sporedu je bila podelitev nagrad 45. literarnega natečaja Mladike. Komisija, ki se je sestala v torek, 31. januarja, na

smegista, Olge Paušič, Barbare Fužir, Darinke Kozinc, Maje Smotlak, Metke Kacin Beltrame in Belinde Trobec. Prvo nagrado je

prejel cikel pesmi Marije Skorjanec iz Ljubljane, drugo nagrado pa cikel pesmi, ki je pripel pod psevdonimom Preproste pesmi. Njegov avtor je Danilo Muršec iz Lenarta v Slovenskih goricah. Na tretje mesto se je uvrstil cikel pesmi Bojane Daneu Don iz Trsta. V pesmih, posvečenih hčerki, izraža moč družinskih spominov in poudarja pomen čustvene povezanosti. Komisija priporoča za objavo še pesmi Franja Franciča, Metke Kacin Beltrame, Verene Gotthard in Alenke Petaros. Odlomke nagrajenih del so

prebrali člani Radijskega odra Marian Kravos, Nejc Kravos, Nadia Roncelli, Manica Maver, Anka Peterlin.

Sledila je še podelitev priznanj Mladi oder, ki jih že 42. leto zaporedoma podeljuje Slovenska prosveta in Zveza slovenske kulturne prosvete za dosežke na ljubiteljskem gledališkem področju. Letos so nagradili OŠ Alojza Gradnika s Cola, otroško dramsko skupino OŠ Frana Milčinskega s Katinare in OŠ Franceta Bevka z Opčin. Obenem še Tečaj lepe govornice Radijskega odra, Malo gledališko šolo Matejke Peterlin, Lutkovno skupino Ladjica iz Devinu, gledališko skupino SKK in MOSP, Mladinsko gledališko skupino Tamar Petaros z Opčin in Slovenski oder iz Trsta.

Metka Šinigoj

Foto damj@n

Neva Zaghet (foto damj@n)

so "manjšine most med narodi in kulturami: ne pustimo, da bi drugje odločali o tem, kakšen naj bo ta most".

sedežu Slovenske prosvete na ulici Donizetti 3, je obravnavala 69 prispevkov v prozi in 39 ciklusov pesmi. Prvo nagrado je prejela novela z naslovom *Jaz. Ona. Ti?* avtorice Manke Kremenšek Križman iz Ljubljane. Pripoveduje vzporedni zgodbi, ki prikazujeta tragiko pribežnikov. Na drugo mesto se je uvrstila novela *Spletni cvik* avtorice Marije Mercina iz Nove Gorice, ki prikazuje prijateljski odnos v virtualnem svetu. Tretjo nagrado je prejela novela *Hanibal za vrati*, ki pripoveduje o staranju oblastnega očeta in o pomoči, ki mu jo nudijo odrasli otroci. Njena avtorica je Renata Šribar iz Ljubljane. Komisija priporoča za objavo še novele Leva Detele, Eda Rodoška, Vala Tri-

Pomembno posvetovanje o sovražnem govoru na spletu

"Parole O_Stili" - v Trstu

Zadnji konec tedna je bil Trst v ospredju italijanske vsedržavne skupnosti uporabnikov komunikacije, ki se na razne načine poslužujejo spleta za objavo novic preko spletnih strani, medijev, blogov, družbenih omrežij itd. Sugestivni naslov **"Parole O_Stili"**, z neprevedljivo besedno igro in zvezo, je napovedoval aktualno in vročo temo **sovražnih besed**, ki krožijo vsehprek zlasti v najbolj "obljudenih" omrežjih in blogih, klepetalnica. Se pravi skrb, da bi se negativni naboj sporočanja, od obrekovanja in zmerjanja do širjenja lažnih resnic po facebooku, twitterju, instagramu itd., omilil in da bi se z različnim pristopom, **slogom**, vzpostavil zmernejši in spoštljivši način izražanja, tudi pri izmenjavi še tako skrajnih, polemčnih in nasprotujočih si pogledov, v zasebni in javni razpravi preko spleta.

Kot beroč človek in občasen pisec za bolj tradicionalne (tiskane) medije, v glavnem nevtralen uporabnik spleta (nisem

vključen v nobeno omrežje), sem z radovednostjo spremljal zlasti drugi dan zborovanja na tržaški pomorski postaji, ki je privabil številno občinstvo s celega polotoka in seveda naše dežele. Uvodoma bi še rad pohvalil eno od ustvarjalcev srečanja, Tržačanko Rosy Russo, sestro senatorja Fran-

cesca, ki s svojo Uauacademy že vrsto let sledi (z izobraževalnimi tečaji in poklicno) temu žuborečemu svetu. Tokrat sem ponosen na ta naš Trst, fiziološko tako zazrt v preteklost, ki je bil tokrat pobudnik perspektivnega srečanja. Omenjena strokovnjakinja za spletno komunikacijo je lansko poletje kontaktirala številne kolege po vsej Italiji, poznavalce in raziskovalce spleta, blogerje, no-

vinarje, operaterje reklame, komunikacije, stikov z javnostjo ipd., enako dovzetne za to problematiko, ki so skupaj priredili to prvo nacionalno srečanje, na katerem naj bi se obravnavali različni specifični vidiki in prišli tudi do konkretnih in uporabnih poti za omiljenje in izboljšavo danes nesprejemljivega načina izražanja mnenj in ocenjevanj.

V nekaj mesecih, s pomočjo javnih in zasebnih pokroviteljev (Dežele FJK, Tržaške pristaniške oblasti, Fundacije CRTrieste), številnih podpornikov in partnerskih organizacij (novinarski sindikat in zbornica) in še predvsem navdušenecv in prostovoljcev, jim je uspelo prirediti res bogato in večplastno dvodnevno manifestacijo. Petkovo uvodno popoldansko srečanje so obogatili ugledni gosti, sobotno celodnevno zasedanje s tematskimi delavnicami pa pisana množica spletnih akterjev in strokovnjakov. Podatke z naslovi vseh delavnic in nastopajočih lahko vsak dobi na namenski spletni strani www.paroleostili.com.

Po obisku sprejemnega središča Fundacije Luchetta, Ota, D'Angelo, Hrovatin in po srečanju s

slovenskimi organizacijami v Narodnem domu je petkovo plenarno zasedanje uvedla predsednica poslanske zbornice Laura Boldrini, skupaj z Giannijem Morandijem - oba sta bila tarča večkratnih spletnih žalitev in napadov, s predsednico Dežele FJK Deboro Serracchiani in tržaško občinsko odbornico za računalniške storitve Sereno Tonel. Iz ust pobudnice Rosy Russo in strokovnjaka Alberta Fedela, iz predstavitev treh zanimivih javnomnenjskih raziskav, Alessandra Rosine (zavod Toniolo) o vidiku mladih, Maurizia Pessata (SWG) glede odraslih ter Luigija Curinija (Voices form the blogs) o analizi 80 milijonov twitterskih čvkov ter še bolj iz raznolike pahljače razmišljanj, provokacij, informacij in pričevanj naslednjega dne je prišla do izraza obče občutena potreba po bolj racionalni in prijaznejši obravnavi tega vprašanja. Povsem sta bili potrjeni utemeljenost in upravičenost predloga o "manifestu za nesovražno komunikacijo", ki so ga predstavili in sprejeli na tržaški konferenci, se pravi o nekašnem dekalogu za korektno vede'nje na spletu (glej okvir).

V soboto so obravnavali aktualne teme, vezane na spletno sporočanje okrog potovanj, športa in razvedrila, politike in zakonov, podjetništva in reklame, odnosa

do Boga, mladih in digitalnega sveta, izmišljenih-lažnih vesti in algoritmov, otroštva in družbenega omrežja. Sam sem bil prisoten na množičnih delavnicah v dvorani Saturniji, ki sta bili posvečeni družbenim omrežjem in različnim "pisavam" oz. novinarstvu in medijem. Moderatorica prvega srečanja je bila Vera Ghenno, ki proučuje pri Accademii della Crusca razvoj italijanskega jezika na twitterju. V tem izseku in v poznejšem so spregovorili, v pravcatem govorniškem maratonu, številni različni glasovi in izkušnje: reklamni "ustvarjalci" Annamaria Testa in Pier Donato Vercellone, založnik Franco Cesati, jezikoslovka Francesca Chiurari, šolnica Lorenza Alessandri in še direktor TG La7 Enrico Mentana, raziskovalna časnika-

ka TG1 Barbara Carfagna, Wanda Marra, časnikarka dnevnika *Il Fatto Quotidiano*, in Angela Zarro, časnikarka *Il Dubbio*, časnika športnega spletnega glasila *ilnapolista*. it Massimiliano Gallo in *public editor* (branilka bralcev) dnevnika *La Stampa* Anna Maseru. Tu nimamo prostora, da bi obnovili pričevanja in poglede vseh, ki so res plastično in prepričljivo prikazali vso dinamičnost in novost sporočanja na spletu. Kdor je zainteresiran, bo dobil o tem vpogled na youtubeu oz. se lahko prijavi na omenjeni spletni strani za posredovanje posnetega gradiva na naslov info@paroleostili.com, tel. 0402416099, tudi s predlogi, komentarji in s prispevki za financiranje te koristne pobude.

Omenjeni manifest je že pridobil ogromno podpisnikov. Sam, čeprav alergičen na tovrstne kolektivne pozive, razmišljam, da bi ga, sicer bi se moral prej aktivneje vključiti v eno od teh omrežij, morda fb, da bi to "spoznal" iz prve roke. Moral bi si kupiti sodobnejši pametni telefonček in zamenjati svoj zvesti (predpostavni) nokia, ki se sicer poveže na splet, a bolj okorno. Navsezadnje bi me zanimalo vedeti, kaj mislita o tem mnogo bolj večja in za to dovzetna prijatelja, naš urednik Jurij Paljk in zvesta sodelavka iz Benečije Suzi Pertot...

Davorin Devetak

Manifest za nesovražno sporočanje

(po spletu: glej www.paroleostili.com)

1. Virtualnost je resničnost
2. Smo to, kar sporočamo
3. Besede dajejo obliko misli
4. Najprej poslušamo, potem spregovorimo
5. Besede so most
6. Besede nosijo posledice
7. Spletno deljenje vsebin pomeni odgovornost
8. O idejah lahko razpravljamo. Osebe moramo spoštovati
9. Žalitev ni noben argument
10. Sporočamo tudi z molkom

MILJE Ob slovenskem kulturnem prazniku

Koncert harmonik GM Synthesis 4

Lep sobotni večer v miljskem gledališču Verdi je oplemenitil in tudi pozabaval doživet nastop pretežno mladih izvajalcev harmonikarskega orkestra GM SYNTHESIS 4 pod taktirko dirigenta Fulvija Jurinčiča. Kot je povedala v uvodnem pozdravu predsednica Društva Slovencev miljske občine (DSMO) "Kiljan Ferluga" Isabella Marega, se je glasbeno srečanje uokvirjalo v niz kulturnih dogodkov, ki jih miljsko društvo namenja letošnjemu praznovanju slovenske kulture. Dan prej so Miljčani uspešno priredili skupno Prešernovo proslavo v združenem domu na Škofijah s sosednjima društvoma KD Istrski Grmič Škofije in KD Hrvatini. Gojenci tečaja slovenščine, ki ga v Miljah vodi prof. Kristina Ličen, so v drugo res prepričljivo nastopili s člani omenjenih društev pri skupni izvedbi znane duhovite

priredbe Prešerna izpod peresa Andreja Rozmana Roze. Prijetno vzdušje je bilo tudi na dobro obiskanem sobotnem

lago dvorano. Dirigent Fulvio Jurinčič je z orkestrom izbral klasične skladbe, kot npr. uvodno *Simfonijo v B-duru* Johanna

Foto damj@n

koncertu v Miljah, ki se ga je udeležila občinska odbornica za stike s slovensko narodno skupnostjo Mirna Viola. Domača občinska uprava je namreč dala na razpo-

Christian Bacha, najmlajšega sina genija baroka, pa tudi bolj sodobno in zahtevno literaturo za harmoniko, kot npr. Wojtarowiczovo *Srce*, v priredbi samega Ju-

rinčiča. Ta po študiju harmonike s prof. Claudiom Furlanom na Glasbeni matici in diplomirani na Castelfrancu Venetu poučuje ta instrument na GM na Tržaškem in v Čedadu in se ukvarja tudi s kompozicijo.

Miljska, ne le slovenska publika, je zelo cenila tudi bolj spektakularne skladbe, kot sta Biberganova *Aria in Rondo 'capriccioso'* Solutareva, da ne govorimo o Piazzolovem tangu *Esqualo* in Ehmejevem *Black Bolero*, pri katerih je prišla virtuoznost harmonikarskih izvajalcev do pravega viška. Omenimo naj vsaj izredno prvo harmoniko Giulio Valassi in tudi to, da velika večina jih sodeluje v orkestru že dobrih deset, nekateri celo petnajst let. Med mlajšimi upi, ki so se pridružili zadnja leta, so tudi Lorenzo Dari, Tio Jurinčič, Ivana Kreševič, Borut Štoka in Mitja Tull, ki je doma iz Milj.

Ob res kakovostno izpeljanem programu in užitku ob tem so prireditelji pri miljskem društvu bili še posebno veseli lepega obiska ne samo domačih članov, ampak tudi soobčanov večinskega jezika, saj med glavnimi cilji društva je prav širjenje kroga in posredovanje naše kulture v obmejnem prostoru.

Davorin Devetak

Obvestila

Pri Združenju cerkvenih pevskih zborov – Gorica pripravljamo projekt Opera omnia Mirka Fileja. Vse, ki ste ga poznali, sodelovali z njim pri katerem projektu ali zboru, naprošamo, ali bi nam lahko posredovali fotografije ali partiture in tako pripomogli k boljši uresničitvi projekta. Za dodatne informacije: 048131817, zcpz.go@gmail.com.

Osebnostna razstava del slovenskega slikarja Staša Kleindiensta bo na ogled do 4. marca v prostorih Atelier Home Gallery v palači Panfili, ul. della Geppa 2 (3. nadstropje), v četrtek, petek in soboto od 18. do 20. ure. Možni so tudi obiski po dogovoru: info@atelierhomegallery.org

Gospa z izkušnjami išče delo: likanje, pospravljanje in pomoč

starejšim. Zaželjena okolica Opčin, Bazovice ali Doline. Tel. št. 00386 41 297566.

Iščem delo, zelo rada likam in imam pri tem izkušnje. Delo lahko opravljam tudi pri vas doma. Sem upokojenka iz Kozine, znam pogovorno italijanščino. Več informacij na mobi 00386 40 621424, za Slovenijo: 040 621424.

Darovi

Ob nabirki za katoliški tisk, za Novi glas: župnija Mavhinje 125 evrov, župnija Zgonik 70 evrov, župnija Šempolaj 85 evrov.

Za rojansko glasilo Med nami darujejo v spomin na drago Matejko Diomira in Drago Bajc 50 evrov, Anka Peterlin v spomin na sestro Matejko 50 evrov, Lizeta Janežič 20 evrov, Irma in Savino Piščanc 20 evrov.

Slovo od Karla Legiša

Umrli je zadnji devinski kmet

V torek, 14. februarja 2017, smo v Devinu k zadnjemu počitku pospremili Karla Legiša, ki je umrl 9. februarja v 89. letu starosti v bolnišnici v Trstu. Z njim odhaja v večnost še zadnji devinski kmet, tako da v tej vasi pod Frščakom danes ni več človeka, ki bi mu kruh dajala zemlja. Kmetija na Postaji se je razvila po vojni, ko sta si Jože in Karlo starejši razdelila posestvo Kupčevih in je Karlova družina obnovila stražarnico ob devinski železniški postaji ter dogradila ob njej gospodarska poslopja. Z neutrudnim delom je kmetija napredovala in rastla. Karlo mlajši, od katerega smo se poslovili, si je z Emo Primosig iz Hostnega v Benečiji ustvaril družino in kmalu so se jima rodile hčerke Sonja, dvojčki Jožica in Marija in Tatjana. To je bil čas prehoda iz tradicionalnega kraškega kmetijstva v novo obdobje tehnizacije in kmetija je rastla in je lahko dajala kruha, tudi ker so obdelovali njivice v Devinu in njive v Laškem, njive s težko, ilovnato zemljo, ki obrodi dobro, kleno zrnje. A prišel je še nov čas, ki bi terjal drugačne pristope in so morale krave oditi iz štale in ni bilo več svežih moči, da bi se kmetija preusmerila. Kdor je poznal rajnega Karla, ve, da je bil močan in silen človek. Neutruden garač, ki mu nisi mogel enakovredno stati ob strani, ko je šlo za nakladanje ali razkladanje bal sena ali lesa. Če bi ga želeli označiti, bi kot eno njegovih najbolj izrazitih značilnosti omenili, da je bil skrajno natančen in vesten. Vse, česar koli se je lotil, je moralo biti narejeno tako, kot si je predstavljal, pa naj je šlo za delo v vinogradu ali na njivi, okrog strojev ali pri mesarskem poslu, pri kolinah. Vse je moralo biti skrbno pripravljeno, strogo čisto, vsako orodje brezhibno nabrušeno in dobro nasajeno. Pa tudi rezultat je bil tak, od vina – zlasti je slovela njegova črnina – do nepozabnih suhomesnatih izdelkov. Bil je kmet, a rad je obdeloval tudi

les, še raje pa kovino. Še pred kakim letom je na primer sam popravil vrata domačega štedilnika, tako kot jih verjetno ne bi noben kovaški mojster popravil.

Kakor se je včasih zdel robot, je bil mehka duša, ki je rada imela glasbo. Kot fant je dobro igral orglice, v mladih letih je rad zahajal tudi v opero in rad je o tem tudi pripovedoval. Po glasu je poznal vse najslavnejše pevce svojega časa, med vsemi pa je še najbolj cenil Maria Del Monaca.

Bil pa je rajni tudi pravi zaklad malih zgodb naših vasi. Ko ga je kdo obiskal, je rad pripovedoval o ljudeh, ki smo jih poznali, in o dogodkih, ki jim je bil sam priča ali so mu jih povedali, tako da se je vsakdo vedno vračal od njega poln novih spoznanj in informacij. Dokler mu je zdravje dopuščalo, je tudi rad šel na lov oziroma na ogled živali. Bil je živa priča velikih sprememb, ki jih je doživel Kras glede živalstva, saj se je npr. še spominjal lova na katorne, znal pa je tudi povedati, kdaj so se začele širiti srne in da so zdaj pri Devinu tudi že gamsi. Z leti mu je bil lov predvsem veliko veselje neposrednega stika z naravo, tako da je tudi tistim srnam, ki so delale škodo tako rekoč pred hišo, rad odpuščal. Dolgo se je soočal z zdravstvenimi težavami in zadnja leta skorajda ni zapustil domače hiše, vendar je še marsikaj postoril, pred kakim mesecem pa se je njegovo stanje tako poslabšalo, da je moral v bolnišnico.

Pogrebno mašo je daroval devinski župnik g. Giannini, na koro pa so peli domači pevci, saj so njegove hčerke odlične pevke mešanega cerkvenega in ženskega zbora Devin. Pred cerkvijo in na pokopališču pa mu je v slovo zapel MoPZ Fantje izpod Grmade pod vodstvom Hermana Antoniča. Hčerkam, vnukinjam in vnukom in ostalim sorodnikom izražamo globoko občuteno sožalje.

Nova dvojezična zbirka Marka Kravosa

“S poezijo spodbujam ljudi, da živijo dobro”

Preko štirideset pesmi, šestvrstičnih. O ljubezni, sreči, humorju, nemiru. O ježih, črvih, kosih, travi, celo Prosekarju... O različnih otenkih istega pesniškega jaza. Tržaški pesnik Marko Kravos je del svoje najnovejše pesniške produkcije zbral v dvojezični zbirki *Zlato ustje - L'oro in bocca*, ki je pravkar izšla pri založbi Beit. Njegove verze je v italijanščino prevedla in prepsnila Darja Betocchi. Knjigo so prvič predstavili javnosti v knjižarni Ubik v Pasaži Tergesteo v sklopu niza Kultura ponovno v središču, ki ga ob slovenskem kulturnem prazniku prireja Skupina-Gruppo 85 in Slovenski klub. Kot je uvodoma spomnila njegova predsednica Poljanka Dolhar, je cilj februarkega niza promovirati različne vidike slovenske kulture tudi med ne-Slovenci. Zato so njihovi dogodki dvoje-

zični oziroma potekajo v italijanščini. Letošnji mesec slovenske kulture je predvideval večer, posvečen slovenski poeziji “od Prešerna do danes”, vodene ogleda po slovenskem in večkulturnem Trstu, projekcijo filma Marka Sosiča *Komedija solz*, v Tržaškem knjižnem središču pa bo na sporedu še okrogla miza o slovenskem zgodovinsko-pisju v Italiji.

Odlično obiskano predstavitev Kravosove zbirke sta ob avtorju in prevajalki, ki je v tem primeru tudi soavtorica - kot je Kravos zapisal v spremni besedi -, sooblikovala literarni kritik Elvio Guagnini in igralka Slovenskega stalnega gledališča Nikla Petruška Panizon, ki je prebrala bogat izbor verzov v obeh jezikih... saj je - bolj kot razlagati - poezijo dobro predvsem brati oziroma poslušati. Guagnini, sicer profesor italijanske književnosti na tržaški

fakulteti, kjer je pod njegovim mentorstvom diplomirala tudi Darja Betocchi, je izpostavil Kravosovo skrb za jezik, njegov okus za satiro oziroma ironijo; z novo zbirko je pesnik opravil tudi nekakšen obračun svojega življen-

Foto damj@n

ja, a ostaja kljub temu zazrt in zaverovan v prihodnost. Poezije pišem zato, da bi ljudi spodbujal, da živijo v tem svetu in da živijo dobro, je dejal pesnik. Guagnini je tudi pohvalil prevajalkino delo, ki kljub “prostemu prevodu”

italijanskemu bralcu ponuja vpogled v vse glavne elemente pesnikovega jezika in notranjega sveta. Betochijeva je priznala, da je iz bogate Kravosove produkcije (obsežnejši izbor njegovih pesmi bo spomladi izšel pri

Vabilo na srečanje Slovenščina z empatijo

Tokrat o knjigi Questa Trieste

Naslednje dvojezično srečanje iz niza *Slovenščina z empatijo* bo namenjeno knjigi Marije Pirjevec, ki ima naslov *Questa Trieste ...* in je izšla leta 2015 pri tržaški založbi Mladika. Srečanje si je zamislila Elena Cerkevnič, tržaška Slovenka, diplomirana iz tujih jezikov in literatur na fakulteti za filozofijo in leposlovja univerze v Trstu, habilitirana za poučevanje nemščine na srednjih in višjih srednjih šolah, zaposlena kot operaterka za podporo

med enakimi na področju psihatrije. Organizatorica srečanja spodbuja občinstvo, bodisi pripadnike naše slovenske narodne skupnosti bodisi italijansko govoreče someščane ter pripadnike drugih kultur in narodnosti, ki so prisotne v Trstu, preko medijev, preko facebooka in preko neposrednega stika, da bi, delno ali v celoti, prebrali omenjeno knjigo Marije Pirjevec in da bi se nato udeležili srečanja ter se pogovarjali, izhajajoč iz iztočnic, ki jih nudi knjiga. Organizatorica

srečanja vabi bralke in bralke Primorskega dnevnika, Novega glasa, da preberejo knjigo – zbirko esejev, v celoti ali delno, in da se udeležijo srečanja. Naj k branju omenjene knjige in k udeležbi na srečanju spodbujajo znanke, prijatelje, kolege, dijakke, študente, da se mreža bralcev in bralk lepo širi.

Na srečanju bo v sproščeni, dvojezični, interaktivni modaliteti potekal pogovor, ki naj bi izhajal iz poznavanj, radovednosti, komentarjev, vtisov, mnenj udeležencev, ki so v povezavi, posredni ali neposredni, z iztočnicami, ki jih nudi knjiga profesorice Marije Pirjevec. Prireditelji srečanja vabijo bralke in bralce, da bi sodelovali na srečanju pri izoblikovanju pogovora. Posamez-

nik naj, recimo, pove svojo misel, svoj pogled, mnenje, komentar tudi večkrat na samem srečanju, vsakič pa v omejenem času, maksimalno v treh minutah, tako da tudi drugi udeleženci srečanja, ki so delno ali v celoti prebrali knjigo in želijo kaj povedati, imeli čas, da se optimalno vključijo v pogovor ter ga sooblikujejo. Organizatorji vabijo udeležence srečanja, ki pripadajo slovenski narodni skupnosti, da izrazijo mnenje, komentar, pogled, misel dvojezično, pravzaprav najbolje bi bilo, da bi se izrazili v zelo kratkih fragmentih, izmenično, v slovenščini in v italijanščini. Če bi udeleženkam in udeležencem ta način ne ustrejal, naj se izrazijo, kot se čutijo, da jim najbolj ustreza.

Z 9. strani

Akademskemu klošarju ...

Nemudoma sem preveril in žal do-bil potrdilo, da si v četrtek, 16. februarja, prestopil prag večnosti in končno lahko v miru in zadovoljstvu zreš Njega, ki ga ljubiš. Tudi kregal si se z Njim, a tako je prav, kajti vsak odnos in ljubezen rasteta in se krepi tudi skozi soočenje in iskanje. V vsakem primeru so potrebni n-pori, trud, zavzemanje, stremljenje za cil-jem, v tem primeru za ciljem, ki mu pra-vimo milost vere.

Kako drugače razumeti tvoja potovanja na Sveto goro – Atos, kako tvoje obiske cerkva in svetih obredov, tvoje kritične presoje svetih očetov iz davnih časov in homilij duhovnikov in škofov, ki si jih poslušal ali prebiral. Kolikokrat si mi rekel, da si žrtev janzenizma, ki v vsem vidi greh in pogu-bljenje, in tudi klerikalizma, ki še vedno ozko in omejeno gleda na mnoge pojave tudi znotraj naše slovenske družbe. Koli-kokrat si ugotavljal, da se naši duhovniki in škofje premalo ukvarjajo s pastoralo odraslih in da bi bili lahko bolj življenjsko pričevalski. Pri pravoslavju si cenil, da je pri posvečenih osebah, a tudi med navad-nimi verniki, s katerimi si se rad pogovar-jal, čutiti zavest o bogopodobnosti. Razla-gal si mi ta pogled in ga utemeljeval z be-sedami Gregorja Niškega, da se bogopo-dobnost odraža v človekovi nedoumljivo-sti in neizrekljivi eksistencialni resnično-sti. Priznam, da sem ti glede teh vprašanj zelo težko sledil, saj mi primanjkujejo in-strumenti razumevanja. Občudoval sem tvoje široko znanje, ko si razlagal spo-ročilo pravoslavnih ikon, saj si kot umet-nostni zgodovinar zelo dobro poznal sim-boliko in pisavo teh svetih podob in jih znal tudi primerjati z zahodno tradicijo upodabljanja svetega. Statičnost ikone po-meni zvestobo nespremenljivemu izročilu in sporočilu božje besede.

Ko zdaj premišljujem, kdaj sva se spozna-la, se mi dozdeva, da sem te prvič videl v prostorih uredništva Tretjega dne tam pri Zlati ribici v Ljubljani sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja. Prav v tem listu sem namreč prebiral nekatere tvoje spise ali intervjuje z vidnimi umetniki in ustvar-jalci. Potem sem nekako izgubil sled za te-boj. Občasno sem opazil kak tvoj članek ali intervju, tako tudi pogovor s Tarasom Kermavnerjem, ki ga je – če se ne motim – objavila Nova revija, in vedno cenil teht-nost vprašanj, ki na premišljen in obenem empatičen način vodijo sogovornika k po-globljenemu in razčlenjenemu pogovar-janju.

V tistem času sem te srečeval v Ljubljani na kaki predstavitvi, odprtju razstave ali priložnostnem kulturnem dogodku. Po večletnem premoru pa sva se pred kakimi desetimi leti srečala v Trstu. Bil si popol-noma spremenjen, odtujen svetu, postal si klošar. Skoraj čudil si se, da sem te pre-poznal in te nagovoril. Spominjam se, da sem te pospremil do osrednje občinske

knjižnice na Trgu Ortis, in po poti si mi zaupal, da živiš v Kopru, kjer ti je sestra Damijana omogočila bivanje v stanovan-ju na Markovcu, takoj pa si tudi povedal, da si izšel iz obdobja hudih osebnih stisk in pijančevanja. Dejal si, da si težak alko-holik, ki sicer ne pije več, a se čutiš ne-vredna razvalina življenja, češ da si v življenju vse pogošil in da si našel pot iz začaranega kroga pitja z osebno voljo in po spodbudi in pomoči nekaterih duhov-nikov, med temi si zlasti omenjal svet-niškega prof. Antona Strleta in uglednega psihologa Antona Trstenjaka. Glede tega si bil do samega sebe neizpros in si nisi znal odpustiti. Tudi to si pripisoval janze-nistični vzgoji.

Postal si nepopustljiv borec proti alko-holu. Na tvojo pobudo in spodbudo je pri Goriški Mohorjevi družbi leta 2014 izšel ponatis knjižice Janeza Ev. Kalana Da se poznamo! Napisal si ji uvod, kratko pred-stavil avtorja knjižice in izpostavil nujnost protialkoholnega boja, ob tem pa po-skrbel, da sta uvodoma v njej izšla še dva strokovna eseja, ki sta ju prispevala dr. Ber-nard Spazzapan in dr. Jože Ramovš.

V tem desetletnem obdobju si se občasno s komentarji in polemičnimi zapisi ter po-zivi proti alkoholnim pijačam oglašal tudi na straneh Novega glasa. Teme so se po-navljale, ob izrazito protikomunistični osti si se vračal k motivu propadanja za-hodne in specifično slovenske družbe, ker se odpovedujeta Bogu. “Zanikanje Boga je smrt človeka”!, si večkrat citiral. Vedno znova pa si tudi ponavljal, da se ne zave-damo, kako nevaren je alkohol kot ke-mična substanca, ki možgane naravnost poškoduje in jih uniči. Razburjal si se, da smo vsi hinavci, ki premalo naredimo za bolj učinkovito socialno borbo proti alko-holu. Ko sem se glede vina šalil, da ti rad obljubljam, da ga bom dnevno uničeval, a le v zmernih količinah, si se vedno raz-hudil nad mojo nezrelostjo, a vendar ve-del, da se le brijem norca, da bi te malo sprostil, da ne bi tega perečega problema tako smrtno resno in povsem osebno obravnaval.

Pavel, oprosti, vem, da si imel raje kratke utrinke in komentarje, ki na strnjen način izpostavijo problem. Na misel mi prihajajo številni pogovori minulih let. Kaj vse si mi npr. pripovedoval in tudi pisal o slo-venski mistikini Magdaleni Gornik, kaj vse o srečanjih s Trstenjakom ali Kermavnerjem, kako si mi orisal obisk Svete gore Atos, res veliko je teh spominov in vsi so taki, da jih bom nosil v sebi, dokler bom živ.

Zdaj, ko si odšel, naj te le prosim, da tam v nebeškem Jeruzalemu prosiš za vse nas in da bi se naša slovenska družba streznila in spoznala, kaj je bistveno in kaj ne.

*Zbogom,
tvoj Marko Tavčar
Devin, na god Petra Damianija 2017*

Porčinj

Nov dokument za negovanje spomina

Vidmu so 20. februarja pod-pisali sporazum za izboljšanje zgodovinske in kulturne zaščite planšarij v Porčinju na območju Benečije, kjer so februarja leta 1945 komunistični borci pobili 17 partizanov brigade Osoppo. Podpisnice dokumenta so Dežela Furlanija Julijska krajina, Pokrajina Videm, Občini Ahten in Fojda ter zveza partizanov Osoppo Friuli. S podpisom se je Dežela obvezala, da ne bo spremenila namembnosti območja, tudi ko bo to prešlo pod njeno upravljanje, kar se bo zgodi-lo po dokončni ukinitvi Pokrajine Videm. Občini Ahten in Fojda bo sta skrbeli za nemoten in čim boljši dostop do kraja spomina, zveza osoppovskih borcev pa je dobila dovoljenje za postavitev spomenika

z denarno podporo predsed-stva itali-janske vla-de in Po-krajine Vi-dem. “Za planšarije v Porčinju se začanja novo poglavje”, je napovedal deželni odbornik za kulturo Gianni Tor-renti. “Vse dozdajšnje prireditve in projekti bodo tekli še naprej, a od-slej bo tam bolje čutiti navzočnost in spoštovanje javnih institucij”. Torrenti je ob tem spomnil, da je bila v Porčinju pred dobrim ted-nom spominska svečanost, ki so se je prvič po 72 letih udeležili tudi predstavniki italijanske zveze par-tizanov ANPI. Slovesnega podpisa dokumenta so se poleg Torrentija udeležili še predsednik Pokrajine Videm Pietro Fontanini, podpred-sednik zveze osoppovskih borcev Roberto Volpetti ter župana Ahtena in Fojde, Sandro Rocco in Claudio Zani.

ARC/PV

VIPAJSKI PRIIMKI (29)

BRATINA

Zelo pogost primorski priimek Bratina ima svojo kore-nino, ki gre najgloblje v preteklost v vasi Stomaž. Na-tančneje v zaselku Bratini. Med vsemi priimki pod Čavnom je prav Bratina verjetno najstarejši priimek, saj ga prvič najdemo zapisanega okoli daljnega leta 900. Za celo stoletje je starejši celo od Brižinskih spomenikov, prvega slo-venskega besedila v zgodovini.

Bratina je staroslovansko žensko ime. Prvič zapisanega ga najdemo v Štivanskem rokopisu oziroma v Čedadskem evan-geliju. Gre za evangelij, v katerega so se vpisovali romarji v starem romarskem svetišču Štivan na izviru reke Timave. Ta-ko kot reka, ki v resnici izvira več deset kilometrov daleč v notranjosti Primorske, so tjakaj romali slovenski kmetje s Krasa, iz Brkinov in Vipavske. Nekatje v devetem ali desetem stoletju je bila tam tudi romarica z Vi-pavskega po imenu Bratina. Duhovnik, benediktinec, je njeno ime vpisal na rob evangelija: Brazena.

Ta starodavna prva omemba imena (in posledično priimka) Bratina je nekaj posebnega, saj je zapisanih slo-venskih besed v ti-stem času zelo ma-lo. Nastal je v naj-starejšem samosta-nu na slovenskih tleh, ki so ga v 7. stoletju ustanovili benediktinci. To je bilo središče, iz ka-terega se je širilo krščanstvo med Slo-vinci tudi daleč v notranjost dežele. Štivanski spisek 1500 imen je skupaj z salzburškim spiskom najstarejši zapis v slo-venskem jeziku. Brižinski spomeniki so namreč nastali šele po letu 927. Med romarji so bili tudi Slovani iz drugih dežel (Hrvati, Srbi, celo družina bolgarskega kralja), zato je Štivanski spisek tudi mesto prvega hrvaškega za-pisa.

O ženskem imenu Bratina je že leta 1860 v knjigi pi-sal znani slovenski slavist, ki ima svojo ulico na Du-naju, Fran Miklošič. Leta 1235 je namreč našel vpis Bratona. To je druga omemba tega imena.

Priimek Bratina je nastal iz imena zaselka Bratini pri Stomažih, le-ta pa iz alpskoslovanskega ženskega imena Bratina. Naglas je na samoglasniku I, ne pa na prvem A, čeprav mnogi tega ne vedo. Kot ugo-tavlja znani jezikoslovec Pavle Merku', gre za vpliv hrvaščine in srbščine ali naglaševanja, ki je običajno med tržaškimi Slovenci. Tak naglas bi bil upravičen kvečjemu, če bi priimek nastal iz kraja Bratina v bližini Zagreba na Hrvaškem. Tudi tam je ime vasi nastalo iz staroslovanskega imena Bratina. Priimek Bratina pa najdemo v vaseh Veliki Vrh Kamanjski in Kamanjsko pri Karlovcu. Tudi tam je priimek nastal iz ime-na, le da ga (pravilno) naglašajo na prvem zlogu. Priimek izumira, danes je na Hrvaškem le še 30 Bratinov, med njimi so tudi taki s slovenskimi ko-reninami.

Pomen besede je gotovo treba iskati v korenu brat. Merku' pravi, da gre verjetno za “družino bratovega sina” ali “bratovo družino”, pa tudi, da je priimek nastal na enak način kot priimki Bratovič, Bratkovič, Bratolič, Bratož, Bratuž, Bratoš in Bratužničič. V štajerski različici pa je take-ga izvora tudi priimek Bratovšek, ki ga nosi nekdanja predsednica slovenske vlade. Beseda brat z večalno končni-co –ina lahko pomeni tudi ve-likega ali hudobnega brata, domneva Merku'.

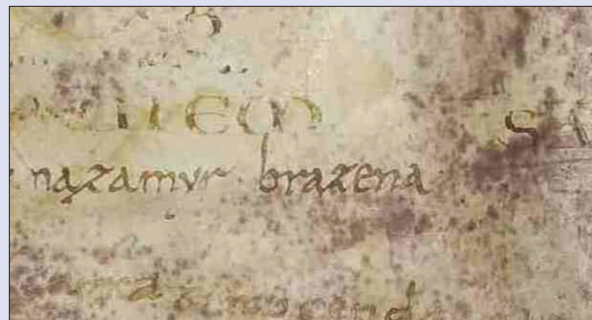
Teolog, urednik, prevajalec in publicist Pavel Peter Bratina iz Kamenj pa ugotavlja, da ute-gne priimek imeti kaj skupnega s staroslovansko besedo za vaško skupnost, ki se glasi bratinja. Priimek Bratina je med precej pogostimi slovenskimi priim-ki, ki ga v Sloveniji nosi 697 ljudi. Število rahlo upada. Čeprav več kot polovica Bratinov živi na Goriškem, pa jih najdemo vsepovsod. V Italiji kar 146. Ti so verjetno prav vsi do zad-njega s stomaškimi koreninami. V ZDA je Bratinov 162, v Ar-gentini 105, Kanadi 91, Franciji 61 in Avstraliji 35. A med naštetimi niso vsi stomaški. Bratina je namreč tudi priimek, ki ga nosi 75 Rusov in 111 Ukrajincev. Tjakaj pa priimka Sto-mažani verjetno niso zanesli. Zato so v prekomorskih deželah danes tako južnoslovanski kot vzhodnoslovanski Bratini.

Priimek ima samo eno obli-ko, vseeno pa v ZDA, Rusiji in Ukrajini najdemo tudi drugačne zapise: Brattina, Bratyna, Buratina, Bratinia, Bratyna, Bratin.

Med Bratini je ogromno ta-lentov. Nedvomno tudi dar za politiko. Že leta 1523 tako naj-demo v urbarju Matevža Bratino, župana v Sv. Križu. V Gorici pa najdemo v prejšnjem stoletju kar tri politike s tem priim-kom. Učitelj in filolog dr. Stanislav Bratina (1926) je bil akti-

Tino Mamić

Prvi zapis izpred 1100 let, Brazena, v Štivanskem rokopisu. Evangelij sv. Marka hranijo v Čedadu.

ven v SDZ in SSO. Najpomembnejši politik Bratina v dose-danji zgodovini pa je nedvomno Darko Bratina (1942-1997), trikrat izvoljeni senator v Rimu. Umril je nenadno zaradi srčne kapi med odmorom parlamentarne skupščine Sveta Evrope, katere član je bil. V Strasbourgu je na zasedanju govoril še jutro pred smrtjo. Mimogrede, slovenska Wikipedija navaja, da je takrat potekalo zasedanje Evropskega sveta (sestanek predsednikov vlad EU). Nepoučeni lahko zato pomisli, da je bil Bratina predsednik vlade. V politiki se udeležuje tudi Dar-kov brat Ivan Bratina, šolnik in član KPI, ravno tako rojen v Gorici (1948). V Sloveniji pa se je s politikom ukvarjal prej omenjeni mag. Pavel Peter Bratina (1942), oporečnik v času komunizma, ki ga je zasledovala tudi Udba. Pisatelj iz Kamenj je bil zelo aktiven v letih rušenja komunizma in bil eden od ustanoviteljev krščanskih demokratov (SKD). Bratina je na-pisal zanimivo knjigo zgodb Pod to goro čavensko, v kateri v črtici pod pomenljivim naslovom Bratje pretanjeno občut-no opisuje življenje bratov Bratina, po domače Jagrovih, iz Bratinov v času med obema vojnoma. Eden od bratov je nje-gov oče, eden pa stari oče moje malenkosti. “Trije bratje so

vztrajali doma, čeprav bi jih sloven-ske zemlje lačni tujci, pa tudi nji-hovi na-sledniki, raje videli pod rušo

kakor nad njo”. Ob takih besedah se seveda zbudi ponos in vsakem potomcu Jagrovih, ki jih ni malo. Pavel Peter Bratina pa nosi priimek še posebej trdno, ker je isti primek imela tudi njegova mama. Po tej strani, ki izvira v Kamnjah, pride-mo leta 1779 tudi k Stomažem, saj je bil tam rojen Valentin (uganite kdaj, 14. februarja, kajpada), ki se je kasneje preselil v Kamnje in začel rod, ki živi še danes. Tudi ta veja ima zani-mivo zgodovino, ki jo je Pavel Peter Bratina opisal v knjigi Pod sedmim križem (2012). Če se vrnemo k njegovemu rodu

po očetovi strani, pa mu sle-dimo deset rodov in prete-klost. V matičnih knjigah, ki jih je nekaj celo v celoti pre-pisal in tako izjemno olajšal raziskovanje zgodovine žup-nije Kamnje, je našel svojega 7xpradedo Luka Bratino, ki je bil rojen okoli leta 1610, in mu je žena Marija rodila se-dem otrok.

A poznamo še enega teologa Bratino, ki je tudi leta 2012 za 70. rojstni dan napisal knjigo. Pesnik, urednik, publicist in duhovnik dr. Lojze Bratina (Stomaž 1942), ki je bil v času osamosvojitve provincial slo-venskih jezuitov, je napisal Dnevnik v tej dolini, v kate-

rem se v prozo prepleta tudi poezija. Nadaljujmo z duhovniki. Omenimo samo tri. Dušan Bratina iz Velikih Žabelj (1914), ki je umrl v 99. letu starosti, misijonar p. Franc Bratina iz Idrije, Albin Bratina od Stomažev (1912-1973), ki ga je zasledovala fašistična policija v času kaplano-vanja v Črničah in je med vojno na Otlici spovedoval in obhajal mnoge partizane.

Naj zaradi omejenega prostora omenimo samo še enega li-terata, Janka Bratino (Otlica 1882-1920). Bil je doktor slavi-stike in filologije, pisal je prozo in predvsem literarnozgodo-vinske spise. Tudi povest o kmečkem uporu sredi 18. stoletja na Vipavskem (V znamenju miru) in razpravo o Janezu Sve-tokriškem.

Hiše v zaselku Bratini izpred skoraj 200 let. Iz katastra, ki ga hrani Državni arhiv v Trstu.

Izločitev slovenskega jezika iz nove ustave avstrijske Koroške?

Nedopustno dejanje!

V Sloveniji se je med najpomembnejše dogodke uvrstila tema, ki jo v vladi, politiki in javnosti niso pričakovali. Gre za poizkus vrnitve zla iz preteklosti, ki se kaže v težnji, da bi v novi ustavi avstrijske dežele Koroške nemščino navedli kot edini uradni jezik v deželi, slovenščino pa zamolčali, in torej ne bi dobila statusa uradnega jezika, potrjenega v deželni ustavi. Takšnim napovedim, ki so dejansko grožnje, so sledili osuplost in presenečenje Slovencev na avstrijskem Koroškem, ki so se prevesili v javne proteste, nato pa tudi v pričakovane odmeve v Sloveniji. Te obsegajo razpon različnih ocen in stališč, ki so jih podali zlasti predsednik Slovenije Borut Pahor, premier Miro Cerar, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, Gorazd Žmavc, predsednica stranke Nova Slovenija, krščanski demokrati, ljudmila Novak s sodelavci, pa tudi Slovenski center PEN. Omenjeni in tudi še nekateri drugi predstavniki različnih organov Slovenije so o obravnavani aktualni zadevi razpravljali na pogovorih in srečanjih; denimo predsednika države Boruta Pahorja z avstrijsko veleposlanico v Sloveniji, Singrid Berko, zunanji minister Karel Erjavec pa se je o zadevi posvetoval z deželnim poglavarjem Koroške, Petrom Kaiserjem. O jezikih, nemškem in slovenskem v deželni ustavi avstrijske Koroške, sta na skupni seji razpravljala tudi parlamentarna Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu ter Odbor državnega zbora za zunanjo politiko.

Protesti in ugovori v Sloveniji zoper omembo izključno nemščine kot edinega uradnega jezika v ustavi avstrijske dežele Koroške se zdijo jasni in odločni. Izražena je želja, da bi spor o statusu slovenščine premostili v okviru obstoječih prijateljskih odnosov med Slovenijo in Avstrijo. Premier Miro Cerar pa je vendarle odločno poudaril, "da ima slovenska vlada

enotno stališče, da se mora slovenščina kot uradni jezik ohraniti v deželni ustavi, in ne bo dopustila nobenega poslabšanja položaja slovenske narodne skupnosti v Avstriji. Naredili bomo vse, kar moremo, vendar pa bo na koncu vendarle odločila Avstrija". Upamo, da ta poudarek ne pomeni, da bo Slovenija pri reševanju uvrstitve slovenskega jezika v deželno ustavo avstrijske Koroške popustila. O tem imamo Slovenci slabe izkušnje, kar je poudarjeno tudi v sporočilu za javnost, ki ga je objavil slovenski center PEN. V njem je ocenil, "da je osnutek koroške deželne ustave klofuta vsem, ki so od slovenske osamosvojitve naprej zatrjevali, da je avstrijska državna pogodba

v izseljenstvo, 300 pa v Slovenijo. Ugotavlja: "Boljše odmeve kot od Tržačanov in Goričanov dobimo od zunaj. Slovenska skupnost je precej apatična, vse se ji zdi nekako samoumevno, ni pravega žara. Mlade danes zanima šport, moda, slavni ljudje. Kulturne teme, ki so osrednje v Mladiki, pa so – tako v tisku kot vsakdanjem življenju – na stranskem tiru". Marij Maver je v pogovoru za Družino opozoril, "da brez kulture zamejci ne bodo preživeli. Literatura, slovenska beseda, to nas ohranja. Bralna kultura se niža, jezikovna raven se šibi, knjigo nadomeščajo računalniki. Sicer pa se Slovenci borimo za obstoj. Matični državi dokazujemo, da res obstajamo, Italiji pa dokazujemo, da smo še živi. Do leta 1990 smo zamejci garali, se borili, po demokratizaciji Slovenije pa smo nekako zadihali, mislili, da smo na zeleni veji. Pa smo se uštel. Nihče tudi ne ve, koliko je v Trstu še Slovencev, pravih, zavednih, trdnih Slovencev. Po moji oceni jih je morda še 20 tisoč. Leta 1945, ko je v Jugoslaviji nastopil komunizem, je bilo Slovencev v Trstu več kot sto tisoč. Zdaj je veliko mešanih zakonov, v družinah ne govorijo in ne berejo več slovensko".

Pogovor z Marijem Maverjem je zagotovo najbolj aktualen, dejal bi kar poučen, za Slovenijo, kjer so ljudje po večini slabo seznanjeni ali pa se celo ne zanimajo za položaj in razmere, v katerih živijo Slovenci v zamejstvu in po svetu.

V Sloveniji je čedalje bolj očitno, da so vlada in stranke začele predvolilno kampanjo za prihodnje parlamentarne volitve, kadar pač bodo. Napovedujejo nastanek novih političnih strank, v politiki pa iščejo t. i. "nove obraze", ki bi morda pritegnili volivce. DESUS, ki je stranka slovenskih upokojencev, je imel preteklo soboto svoj kongres, s katerim so začeli predvolilno kampanjo. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Karel Erjavec, ki je bil sicer edini kandidat za najvišje mesto v DESUS-u. Na kongresu je povedal, da bo stranka predlagala, naj bi v Sloveniji obnovili obvezno služenje vojske. Na slavnostni akademiji ob 28-letnici ustanovitve stranke SDS, v Žalcu, pa je njen predsednik Janez Janša ponovil svoje trditve, namreč, da je SDS osrednji stabilni politični dejavnik v Sloveniji, da so bile zadnje parlamentarne volitve opoziciji 'ukradene' in da v Slovenijo prihaja čas sprememb.

Marijan Drobež

močno zagotovilo, da bo Avstrija spoštovala Slovenijo kot pravno naslednico pogodbe, čeprav resda slednje naša država ni ratificirala".

O slovenski narodni skupnosti na Tržaškem oziroma v Italiji pa je zanimive misli in spoznanja v slovenskem katoliškem tedniku Družina podal Marij Maver, ki je preteklega januarja praznoval 80-letnico rojstva. Skromno je ugotovil, "da za svoj jubilej sam nima nobene zasluge. To je dar od Boga. Bog mi je podaril dolgo življenje in nekaj talentov, jaz pa sem skušal biti kar najboljši skrbnik podarjenega". Že dobrega pol stoletja, na "etični pogon", kot pravi, poleg različnih drugih funkcij in obveznosti v narodni skupnosti, uredniku je tudi reviji in založbi Mladika v Trstu. Prva številka te revije je izšla leta 1957 v nakladi 1.300 izvodov, zdaj pa imajo 1.250 naročnikov. Od tega približno 300 izvodov pošiljajo

So pa po Oražmovih besedah glede na podatke iz druge polovice leta 2016 nihanja glede napada lubadarja v Sloveniji ugodna. Gozdarji porast populacije lubadarja beležijo le še na Tolmiskem in Blejskem, na ostalih območjih Slovenije pa se je rast populacije po zdajšnjih ocenah umirila. Na zavodu za gozdove ocenjujejo, da je bil vrh dosežen v prvi polovici lanskega leta.

Prvi mož zavoda za gozdove računa, da bi se v nekaj letih, če bo k temu pripomoglo tudi vreme, populacija lubadarja umirila, pri čemer pa je še naprej stalna skrb glede tega nujna.

Glede sanacije gozdov po ujmah in obsežni sanitarni sečnji je Oražem izpostavil, da je država v naslednjih letih namenila izdatna sredstva za te namene tudi iz programa razvoja podeželja. Na voljo je 15 milijonov evrov in do leta 2022 je po njegovih besedah zagotovljenega dovolj posla tako za drevesničarje kot tudi za tiste, ki bodo pogozdovale. Gozdov, kjer je potrebno tovrstno pogozdovanje, je v Sloveniji od 1500 do 2000 hektarjev, sadili pa bodo različne drevesne vrste, odvisno od rastišč in glede na

sečnja. Od tega 2,3 milijona kubičnih metrov zaradi napada lubadarja, približno en milijon pa še zaradi žleda iz leta 2014.

Lanski posek v slovenskih gozdovih je dosegel 6,1 milijona kubičnih metrov, kar je drugi največji posek v zgodovini, kažejo končni podatki Zavoda za gozdove Slovenije. Podatke je ob koncu 11. licitacije vrednejših sortimentov lesa v Slovenj Gradcu predstavil direktor zavoda Damjan Oražem.

V Sloveniji je tako posek tretje leto zapored presegel šest milijonov kubičnih metrov lesa; prej so bile letne sečnje več let okoli štirih milijonov kubičnih metrov. Največji posek je bil dosežen leta 2014, in sicer 6,35 milijona kubičnih metrov. "Šest milijonov pomeni približno toliko, kot je možno posekati v slovenskih gozdovih. Načrti dovoljujejo približno 6,3 milijona kubičnih metrov", je pojasnil Oražem. Letni prirastek v Sloveniji pa je sicer dobrih osem milijonov kubičnih metrov. Količino dovoljenega letnega poseka je

Gozdarstvo v Sloveniji

Lani so posekali 6,1 milijona kubičnih metrov lesa

Kratke

Francoski princ Ludvik Alfonz Burbonski gost na Goriškem

Novo Gorico je pred kratkim obiskal francoski princ Ludvik Alfonz Burbonski. Obiskal je grobnico Burbonov v Frančiškanskem samostanu na Kostanjevici, kjer je pokopan zadnji francoski kralj Karel X. Ob tem je izrazil željo, da njegovi predniki ostanejo pokopani v Sloveniji, kot je bila njihova želja. Princ Ludvik Alfonz Burbonski, vojvoda Anžujski in vojvoda Cadiza, zakoniti dedič francoske krone, se je poklonil svojim prednikom iz rodbine Burbonov. Na Goriško je sicer prišel kot gost grofice Karoline Levetzow Lanthieri v palači Lanthieri v Gorici. Udeležil se je maše v cerkvi frančiškanskega samostana na Kostanjevici v Novi Gorici, kjer ga je sprejel župan Mestne občine Nova Gorica Matej Arčon, z dobrodošlico se mu je pridružil tudi župan Občine Šempeter - Vrtojba Milan Turk.

Ob ogledu grobnice pod cerkvijo na Kostanjevici, kjer so pokopani njegovi predniki, se je princ Ludvik Alfonz zahvalil frančiškanskemu samostanu za to, da varuje in vzdržuje grobnico. Dejal je, da spoštuje željo svojih prednikov, da želijo biti pokopani tu, zato ne bo podprl njihovega prenosa v Francijo.

Kostanjeviškemu frančiškanskemu samostanu je ob tej priložnosti izročil svetinjo svetega Ludvika, to je znamenitega kovanca iz starodavne kovnice francoskega denarja, je povedal pater Jernej Kurinčič.

To je bil prvi obisk princa Ludvika Alfonza v Sloveniji, vendar, kot je dejal, nikakor ne zadnji. "Želim se še vrniti in s seboj pripeljati tudi ženo in otroke", je poudaril princ.

Novogoriški župan Matej Arčon je s prinčevno željo zadovoljen, saj meni, da zadnji francoski kralj mora ostati na Kostanjevici. To je lahko dodatna spodbuda za razvoj turizma na Goriškem, ki bi v Novo Gorico pripeljala tudi več obiskovalcev iz Francije..

Princ Ludvik Alfonz je pretendent t. i. španskih neolegitimistov za francoski prestol z imenom Ludvik XX. Pri tem mu predstavljata "konkurenco" Henrik Orleanški in daljni sorodnik Filip VI., sedanji španski kralj. Ludvik Alfonz, rojen 25. aprila 1974 v Madridu, je edini preživeli sin Alfonza Burbonskega (1936-1989), nekdanjega pretendenta za francoski prestol z imenom Alfonz III. Hkrati je Ludvik Alfonz po materini strani tudi pravnuk nekdanjega španskega diktatorja Francisca Franca, je za medije pojasnil zgodovinar Renato Podbersič.

SNG Nova Gorica / Mlakarjev Pašjon stotič na odru!

Tretja odrska uspešnica Iztoka Mlakarja, *Pašjon*, je v soboto, 18. februarja 2017, doživela 100. ponovitev. V njem je gledališki igralec, član Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, in izvrsten kantavtor v iskrivi rimani, večkrat tudi humorno nadahnjene besedi, obarvani z razpoznavno narečno "mlakarsko" sočnostjo, a spoštljivostjo do novozavezne svetopisemske vsebine, prikazal svoje tolmačenje Kristusovega življenja od njegovega rojstva v skromni štalici do krute smrti na križu. Mlakarjevo avtorsko delo, ki je na odru zaživelo kot koprodukcija uprizoritev SNG Nova Gorica in

Gledališča Koper v dognani, razgibani režiji Vita Tauferja, je ta pomembni odski mejnik proslavilo na velikem odru SNG Nova Gorica. Številno občinstvo, ki je zasedlo veliko dvorano SNG Nova Gorica, je *Pašjon* kot vselej sprejelo z velikim navdušenjem in burnim ploskanjem. Prežlahtni komedijant Iztok Mlakar v vlogi Hudiča, ki se publiki takoj prikupe, je kot vselej izkazal svoje mojstrsko obvladovanje mimike in pantomime, ki priključuje v spomin vrhunske legende tovrstnega odrskega in filmskega izražanja. Poleg sebe ima seveda čudovite igralce, ki radodarno posipavajo v predstavo vso svojo igralsko moč. Dva sta "vsokočila v predstavo" pred časom, in sicer Patrizia Jurinčič Finžgar in Matija Rupel, in dodeljenim likom – vsi soudeleženi igralci igrajo po več likov! – vdihnile drugačne odtenke. Ob tej zelo pomembni okrogli ponovitvi je igralcem čestitale in se jim zahvalila za trud in umetniški užitek direktorica SNG Nova Gorica mag. Maja Jerman Bratec.

Po predstavi sta igralce pričakala priložnostno okrašena torta in peneče vino, da so lahko nazdravili in si voščili še nadaljnjih uspehov. Od premiere l. 2015 do danes si je predstavo *Pašjon* ogledalo **več kot 30.600 gledalcev** (mimogrede: bo naše Slovensko stalno gledališče zabeležilo kdaj take številke?).

Iztok Mlakar, ki v predstavi odigra lik repatega in zaobljenega rogatega hudiča, odpadlega angela, a z več duše v sebi kot ljudje, je kot dramski pisec debitiral leta 2007 z burko Duohtar pod mus!, ki je prejela več nagrad, doživela izjemen sprejem (na **207 ponovitvah si jo je ogledalo 73450 gledalcev**). Leta 2011 je podobno pot žlahtne uspešnice ubrala tudi njegova druga igra, burkaška moraliteta Sljehrniki (na **153 ponovitvah si jo je ogledalo 50000 gledalcev**). Tudi ti dve predstavi, *Duohtar pod mus!* in *Sljehrniki*, sta nastali v koprodukciji SNG Nova Gorica in Gledališča Koper ter v režiji genialnega Vita Tauferja.

Na Dnevih komedije v Celju l. 2016 je Iztok Mlakar kot avtor komedije in glasbe za predstavo *Pašjon* ter interpret Hudiča bil izglasovan za žlahtnega komedijanta. / IK

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (50)

Mariza Perat

V montserratskem svetišču je molil tudi sv. Alojzij Gonzaga (1568-1591) v času, ko je bil paž na španskem dvoru.

Najznamenitejši romar, ki je priromal na Montserrat in ki nekako predstavlja vse ostale, pa je gotovo sv. Ignacij Loyolski, ki je po spreobrnjenju prav tu začel svojo novo življenjsko pot.

Inigo (1491-1556), v Ignacija se je preimenoval, ko je študiral v Parizu, iz plemiške družine de Loyola, se je rodil v španski Navarri v severni Španiji. V starosti 15 let je kot paž odšel na dvor Velazqueza de Cuellarja, upravitelja kraljevih posestev. Tu je Inigo preživel deset let. Bil je deležen viteške vzgoje, vendar ga življenje na

Sv. Alojzij Gonzaga

nico. Zanje je to svetišče nekaj nepogrešljivega, nekaj, kar je del njihovega vsakdanjega življenja, kar se prepleta z njihovimi osebnimi potrebami in doživljaji kot tudi z njihovim verskim, narodnim in kulturnim življenjem. Katalonci, ki se odselijo v tujino, nesejo s seboj podobo Matere Božje z Montserrata. Ta jih vedno spremlja, in ko se vračajo v domovino, poromajo k Božji Materi na Montserrat, da jo pozdravijo in se ji priporočijo v varstvo.

Kot nekoč na Montserrat tudi danes prihajajo številni romarji. Mnogi, ki se na goro podajo kot turisti, se v dolino vračajo kot romarji, prevzeti od veličine romarskega kraja in posebne duhovnosti, ki ga preveva. Mnogo je tudi bolnikov, ki poromajo na to božjo

Bazilika v Manrezi

dvoru ni zadovoljilo.

Leta 1521 se je udeležil boja proti francoskim četam, ki so zasedle Pamplono. V bitki pa je bil težko ranjen.

Med okrevanjem na domačem gradu sta mu prišli v roke knjiga o Kristusovem življenju ter knjiga o življenju svetnikov. Inigo je vedno bral samo viteške romane, toda, ker teh na gradu ni bilo, se je lotil branja omenjenih dveh knjig. Knjigi sta bili zanj pravo odkritje in pomenita začetek njegovega spreobrnjenja. Februarja se je Inigo podal na Montserrat in tu opravil svojo življenjsko spoved. Zatem je

Montserrat s svetiščem in samostanom

pot, da tu prosijo za zdravje. Čeprav tega vedno ne prejmejo, prejmejo pa prav gotovo duhovno tolažbo, ki jim pomaga, da svojo bolezen lažje prenašajo. Kot druge božje poti je tudi Montserrat kraj, kjer vsak najde uteho in pomoč v težavah življenja.

Viri: Rihar Franc: *Marija v zarji slave - Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu, 1909; Strle A.: Leto svetnikov IV. - Izdala in založila Zadruga katoliških duhovnikov v Ljubljani, 1973; Vrtovec M. Venčeslav: Vitez iz Loyole - Ljubljane 1974, Založil Župnijski urad Dravljane, Ljubljana; Cosa e' Montserrat? - Una montagna - Un santuario - Un monastero II. Izdaja 1967 - Prevod: Laura Zumin.*

/ konec

Bolniki na Montserratu

S 6. strani

Razgibana prireditev ...

Upornost ga je nekoč drago stala, saj so ga l. 1992 prav na Prešernov dan odpustili iz službe na Primorskem dnevniku zaradi določenih stališč, za katera se je sam zavzel. A ko se ti zaprejo ena vrata, se ti včasih odprejo druga, meni Čuk. Tako je sam prešel z dnevnika v službo na Radio Trst A. Za Čuka pomeni upornost biti to, kar si, in se pri tem ne ozirati na to, karkoli in kdorkoli misli kaj o tebi. Vedno ni to mogoče, saj se je večkrat treba prilagajati situacijam. Vsekakor je treba biti zvest samemu sebi, zasledovati pravičnost, sanje, poglede, s katerimi se ujemaš in se srečuješ na svoji vsakdanji poti. Vedno to ni možno, ker smo pač družbena bitja. Treba je imeti tudi spoštljiv odnos do drugih, a nikoli ne smemo zatreti svojih čustev. Izkazovati svoja čustva je najtežja in najbolj žlahtna oblika upornosti, je zatrdil Marij Čuk. Vse njegove knjige - devet pesniških zbirk, dva romana in vse ostalo njegovo pisanje - oblikujejo in označujejo trije tematski krogi: eksistencialni, ljubezenski in družbenokritični. Da je to res, so dijaki spoznali, ko jim je Čuk prebral odlomek iz prvega poglavja svoje uspešnice *Molk koloradskih hroščev*. Pred tem je omenil besedo kot četrto razsežnost in dejal, da je nekoč tržaški pesnik Marko Kravos poudaril, da "beseda ni konj". A za Čuka je žal v naši družbi beseda večkrat konj, ki ne vidi ne na desno ne na levo, gre v neko smer, pri kateri ne vemo, kam bo šla. "Če ne spremenimo smeri, se bomo znašli prav tam, kamor

gremo", je dejal Čuk, navezujoč se na staro kitajsko modrost. Ta misel je izzvala pri dijakih smeh in aplavz. Pridal je še svojo razlago ironije: ironija je izražanje tistega, česar si ne upamo povedati resno, zato je toliko bolj učinko-

vita, zbadljiva in toliko bolj resnična!

Na lepo izvedenem četrtkovem kulturnem dogodku je potekalo tudi nagrajevanje najboljših prispevkov tretjega literarnega in likovnega natečaja *Pot do človeka*, ki je bil letos naslovljen *Jeziki srca*. Nagradni natečaj je namenjen dijakom obeh polov, posvečen pa je spominu tragično preminule dijakinje Žive Srebrnič. Komisija, ki so jo sestavljali profesorji Damiana Devetak, Marija Kostnapfel, Marta Lombardi in Ivan Žerjal, je med prispelimi prispevki izbrala najboljšo v posameznih kategorijah. Pri literarnem natečaju se je na prvo mesto povzpela Petra Ciglič (3. r. klasičnega liceja Trubar), na

drugo Jan Devetak (2. r. liceja Trubar), na tretje pa Ema Terpin (5. gimnazija Trubar). Kot fotografiji so se s pomenljivimi motivi izkazali Demetra Jarc, (1. mesto), Alexander Faganel (2. mesto), oba obiskujeta 2. r. liceja Trubar, in Dejan Bacicchi (4. r. znanstvenega liceja Gregorčič) in Danijel Bukovec (2. r. liceja Trubar), ki sta pristala ex aequo na tretjem mestu. Sebastian Zamaro (2. r. li-

ceja Trubar) in Laura Drašček (1. r. turistične smeri zavoda Zois) sta pa bila deležna prve oz. tretje nagrade na likovnem natečaju. Druge nagrade komisija ni dodelila. Nagradencem so knjižni dar prispevali Katoliška knjigarna, Kulturni center Lojze Bratuž, založba Mladika, Kulturni dom in zadruga Maja.

Živahna prireditev, ki so jo tekoče povezovali Karin Vizintin, Aleksander Frandolic in Tadej Pahor, se je končala z grškim plesom sirtaki. S posebno vneto ga je izvedla plesna skupina tehniškega pola. Mlade dijakke je za nastop pripravila profesorica italijanščine Nataša Sirk, ki ji je balet že od mladih nog zelo pri srcu.

S 7. strani

V "hlaskanju" ...

Na odru je zgodbo o Drakuli v novi različici oživilo deset igralcev. Miha Kovic je bil kot kruti Drakula s svojim globokim glasom najbolj vznemirljiv ob vzkipljivih izpadih jeze. Mira Boškin, Jana Juren in Sara Soban so, oblečene v bela oblačila (Carlotta Nanut je, upoštevajoč prejšnje izkušnje, odela igralce v imenitno izbrane kostume), odigrale vloge mrtvih Drakulovih ljubic, žejnih človeške krvi, Jurnova je bila tudi zaskrbljena Selma, Sobanova pa se je izrazito živela tudi v nesrečno Lucy, ki ji Drakula izsesa vso kri. Še posebno prepričljiva je bila v prizoru, ko s prižgano svetilko v rokah kot umrla Lucy poje melanholično pesem v romunščini (zelo dobro je obvladala tudi visoke glasovne lege). Izoblikovala je res sugestivен prizor. Alessandro Pasi se je izkazal kot Johnatan, ki se iztrže iz Drakulovih krempljev oz. tistih njegovih "nevest", da bi poiskal svojo ljubljeno Mino in se zanjo brez strahu v družbi zdravnikov vrne na Drakulov grad v

Transilvanijo. Nika Devetak je odigrala Johnatovo zaročenko Mino, ki se kot hipnotizirana ujame v Drakulove zanke, a se reši iz njih, ko spozna resnico o njem, ki ji je umoril najboljšo prijateljico. Chiara Bergnach je doživeto osvetlila nesrečno Mary Reinfield. Prepričljivo so trojico

Miha Kovic in Nika Devetak (foto dpd)

zdravnikov poosebili Samuele Vittorio Ferletti (Doktor Seward), Alek Devetak (Asistent doktorja) in Tadej Lukman (Profesor Van Helsing), ki ima za seboj kar nekaj izkušenj, zato je njegova igra dovršena. Njegov lik razreši nerazrešljivo uganko o čudnih ranah na ženskih

vratovih in o smrti mladenk. V odrski pripovedi je Jurinčičeva poudarila predvsem ljubezen, ki zmore premagati še tako velike ovire. Ljubezen do gledališča pa je mlade izvajalce pripeljala do dobrega, solidnega nastopa. Da so se igralci sproščeno gibali na odru, je tudi zasluga svetovalke za gib Monike Zajšek, ki jo že dobro poznamo v tej vlogi. Pohvaliti je treba tudi vse mlade zakulisne delavce,

korepetitorja Petra Sobana, oblikovalca luči Guglielma Fratija in Marka Lutman, ki sta zanesljivo opravljala svoje delo, predvsem glede osvetlitve oz. zatemnitve odra, kar je nedvomno pripomoglo k učinkovitosti prizorov. Prav tako dragocena sta bila tonski mojster Daniel Peteani in tehnični vodja Janez Terpin. Predstavo je glasbeno opremil Patrick Quaggiato, ki se zdi, da se mu glasba, enkratno se spajajoča s prikazanim, kar sama poraja v mislih in jo z veliko lahkoto preliva na notno črtovje.

Prireditelji so po predstavi publiko, ki je z iskrenim ploskanjem nagradila vse oblikovalce uprizoritve, povabili na zakusko, ki se je imenitno usklajevala z gledališko vsebino: vsaka kulinarčna specialiteta je vsebovala nekaj rdečega!!! Morda pa vampirji in Drakula vendarle obstajajo...

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Pravni zastopnik Marko Tavčar

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 21. februarja, ob 14. uri

Prejeli smo

Nikogar ni več. Spomini.

Ko sem prebral članek gospe Suzi Pertot, sem se spravil k računalniku in želel napisati članek, ki naj bi ga objavili v Novem glasu. Mislim sem na kratek članek, toda če sem hotel povedati nekaj o spominih, ni bilo mogoče na kratko, še posebno zato ne, ker sem pač strojnik, ne kakšen novinar ali kaj podobnega. Zraven je pa še starost, ki ne dopušča več vsega, kot bi želel. Vendar mi je bil zapis gospe Pertot zelo všeč, sicer na splošno piše tako, kot bi bila z našega konca, iz Vipavske torej. Seveda smo bili - in delno smo še - prav Vipavci zelo povezani s Trstom, ki je na našo žalost ostal v Italiji, in občutek imam, da je zelo poitalijančen, tako so mi pritrdili pred leti poslovni partnerji iz Piemonta, kjer smo gradili malo hidrocentralo, blizu Sestriere.

Da spomini, ki na koncu gredo v pozabo ali jih odnese bolezen. Sem naročnik Novega glasa in z veseljem preberem marsikatero novico, ki je v notranjosti Slovenije ne najdem. Moj zapis pa je namenjen predvsem spoštovani gospe Suzi Pertot, njene članke vedno prebiram. Zadnji njen članek o spominih, z ugotovitvijo, da nikogar ni več, mi je priklinal solze v oči. Sem rojen na Vipavskem v Velikih Žabljah in od leta 1949 živim v Ljubljani, kjer sem tudi dokončal kar nekaj šol, večinoma po obrtni šoli še srednjo tehnično ob delu in prav tako ob delu na Strojni fakulteti, vse šole povezane le s strojništvom, nekaj pa tudi z gospodarstvom na Mariborski ekonomski Visoki šoli. Ko sem imel pred letom nekakšne težave, ki so se s pomočjo dobre zdravniške končale, me je prijazna zdravnica, delujoča na Golniku, vprašala, od kod prihajam oz. kje sem bil kot otrok. Odgovoril sem ji, da sem rojen v Slovenski Kaliforniji, in ne boste verjeli, odgovorila je: a iz Vipavske doline? Kot otrok, z niti ne 6 leti, sem začel osnovno šolo, ki je bila v Velikih Žabljah v času zasedbe Italije naših krajev in v času morda prav največjega terorja, morda še bolje povedano genocida nad Slovenci s strani fašistične Italije. Še v času osnovne šole sem bil na kratkih počitnicah v Trstu, pri teti s Krasa, ki je s sinom živela v Trstu. Moj brat pa je bil tam že od l. 1934, zdaj še živeč, star 95 let. Z ženo sta kupila del hiše, kasneje

sta dokupila celo, v Rojanu, tistem delu Trsta, ki je bil najbolj slovenski, morda je celo še? V Rojanu kot v celem Trstu je živel zelo veliko Vipavcev, saj skorajda ni družine iz nekaterih vasi, kot so npr. Velike Žablje, da ne bi bilo vsaj enega člana v Trstu. Čeprav je bila Gorica veliko bližje, je bil Trst glede zaposlitve veliko primernejši. Kot je ga. Pertot navdušena nad Trstom, sem bil vedno tudi jaz, toda že pred leti sem ugotovil, da Trst ni več tak, kot je nekdaj bil, četudi ima morda bolj luksuzne restavracije, se mi pa zdi, da na glavnih ulicih ni več vipavskih gostiln ali morda samo bifejev ipd. Ko se je brat v povojnem času vrnil iz delovnega taborišča v Nemčiji, kamor je bil odpeljan po zajetju s strani Nemcev po razpadu Italije - bil je mornar v italijanski vojski -, se je vrnil na delo v Trst. Tedaj sem računal tudi sam, da bom prav v Trstu nadaljeval šole ali karkoli, ker na Vipavskem tedaj ni bilo mogoče, toda tu nimam dovolj prostora, da bi opisoval tedanje politične probleme, ker so bila leta, ko iz Jugoslavije nismo mogli potovati v Trst! Usoda pa me je pripeljala v Ljubljano, kjer sva z ženo, ki je tudi Vipavka, zgradila svojo hišo. V Ljubljano pa sem lahko odšel, ko sem opravil skupaj z bratom, ki je bil na domu, nekaj več kot mesec dni v t. i. Frontovsko brigado pri izgradnji Nove Gorice, kamor sva morala iti ali plačati kazen, ki je tedaj ne bi zmogla. Prav te dni je minilo 70 let od izgube Gorice oz. od začetka delovnih brigad vseh vrst za izgradnjo Nove Gorice. Toda, to je bilo premalo, da bi lahko šel na šolanje, ker so imeli prednost tisti, ki so bili v Mladinskih brigadah! Kako in zakaj so bile poimenovane frontovske brigade, v kateri sva bila z bratom, nikoli in še zdaj ne vem točno, kaj naj bi to po-

menilo. Pred nekaj leti sem videl zapis v Novem glasu, ki ga najbrž ne bom citiral dobesedno: Ali je zgodba o Svobodnem tržaškem ozemlju še nedokončana? Po mojem bi rekel, ali je vprašanje Trsta še vedno aktualno? Moje mnenje je da, tako vprašanje je še vedno živo. Verjetno je takega mnenja tudi spoštljiv slovenski pisatelj g. Boris Pahor. Ko so me prijatelji z Nove Zelandije že četrtič obiskali, sem jih povprašal, kam naj jih tokrat peljem in kaj naj jim razkažem v tej lepi Sloveniji. Želja obeh, moža, gradbenega inženirja,

Molo S. Carlo v Trstu, današnji Molo Audace (foto JMP)

in njegove žene profesorice, sicer zelo razgledanih svetovnih popotnikov, ki imajo zdaj svoje otroke poročene in uspešne po svetu in so odlični poznavalci evropske in svetovne zgodovine -, je bila videti Jadransko morje, ker ostala morja so vsa videli. Z veseljem sem jih peljal, začenši z ogledom solin, Pirana, potem Portoroža, Izole, Kopra in preko meje, kjer nas ni več nihče ustavljal - to je bilo zanje zelo zanimivo -, skozi Trst do Miramara, ker poznajo zgodovino dogodkov tega lepega kraja. V Miramar smo se peljali po isti poti, kot se vozi ga. Pertot v Barkovlje, ki je tudi meni ostala v spominu in nad vse lep predel Trsta. Ko sta prijatelja pogledala na zemljevid, sta opazila, kar malokdo to opazi, (naši politiki

zagotovo ne) ozek pas ozemlja, ki loči Slovenijo od nekdaj najbolj slovenskih krajev, npr. Devina in okolice. Pa so me vprašali, ali se strinjamo s tako mejo? Se moramo, sem jim odgovoril, ker so vele-sile tako določile. Vedeli so tudi, da so izmed zaveznikov v drugi svetovni vojni prav novozelandske čete pod poveljstvom anglo-ameriških sil prve vkorakale v Trst. Vedeli so tudi za problematiko, ki jo tu ne morem razglabljati o Trstu, da je bilo svoj čas, morda še pred prvo svetovno vojno ali takoj po vojni, tam živeli več Slovencev kot ostalih, to lepo pove tudi naš slovenski pisatelj g. Boris Pahor.

Bilo je že davno, vendar se še živo spominjam vrvi, ki so bile postavljene na izpostavljenih mestih zaradi burje. Te vrvi je tudi omenila ga. Pertot. Zdaj jih menda ni več in so le še spomin. Kje so bile tiste vrvi potrebne, pa se ne spominjam več. Trst sem potem še velikokrat obiskal, večinoma sem obiskoval brata z družino. V času nakupov pa nisva bila midva s soprogo preveč aktivna glede nakupovanja. Opisal bom kolikor mogoče na kratko le primer, ko sem želel menda kupiti kavbojke ali pa morda kaj za ženo in sem vstopil v neko trgovino, po spominu blizu Rusega mosta, kjer so znali samo italijansko in nekaj pokvarjene hrvaščine. Sam sicer znam italijansko in še vedno si celo dopisujem z nečakom po el. pošti. Tam so sicer zaposlovali tudi nekatere iz srbskohrvaškega področja tedanje Jugoslavije. Nekdo iz južnih krajev, tedaj je bilo teh v Trstu največ, je prodajalki naročil, naj ji spakira celo vrsto razstavljenih kavbojk, in pokazal: od avde do avde, pa mu je malo ugovarjala, češ da so različne velikosti, nato ji je povedal, naj se ne sekira, da bo on že vse lahko prodal tam neke v Bosni, menda. To so bili časi nakupovanj, ki mi v resnici niso bili všeč, čeprav smo morali v Italijo tudi po žeblje, če smo hoteli doma kaj narediti sami. Na Novo Zelandijo pa sem bil kot strokovnjak za vodne turbine poslan iz Litostroja v nadzor montaže opreme iz Litostroja. Montažo so opravili sami, jaz pa sem nadzoroval. Po letu dni so dela bila opravljena, za prvo obratovanje sem bil zopet povabljen, tako sem kar petkrat potoval na Novo Zelandijo. Tam se spoznal prej omenjene prijatelje, družino Malan, kjer je bil gospod zaposlen na zemeljskih delih, bil je gradbeni inženir. Zelo prijetni so bili in so me vabili v družbo, kamor so bili povabljeni sami in tudi drugi njihovi prijatelji. Srečal sem človeka, ki je

bil v drugi svetovni vojni vojak, in sicer v skupini zaveznikov, ki so prišli med prvimi v Trst. To opisujem zato, ker so tudi njemu ostali lepi spomini na Trst in si je želel videti to mesto, takoj ko bi se upokojil. Da bi znal vsaj kaj malega italijanščine, me je naprosil, če mu malo pomagam. Zato sva se srečevala nekaj večerov, da bi se naučil nekaj potrebnih stavkov. Trst mu je ostal v najlepšem spominu kot kraj, ki ga je doživel tedaj kot vojak, Trst pa je bil zanj najlepši kraj, ki ga je videl kot vojak. Spomini ne lažejo! Učenje pa je bilo morda malo pretežko, saj je bil že v letih, bilo je leta 1976. Ker mi je ostala italijanska abeceda v spominu in še vedno je tam, sva želela ponoviti abecedo, a naletela sva na nekatere težave, ker zanj npr. U ni bil U, ampak JU, O ni bil O, ampak OU, izgovarjava pač po angleško itd. Vendar je bil zadovoljen in se je veselil, ker je želel vedeti, kaj mu je ostalo v spominu. Ali je uresničil veliko željo, ne vem, ker tudi moji prijatelji so zapustili gradbišče in odšli na sever Severnega otoka, centrala pa je na planoti pod goro Mont Cook, kjer se zbira voda v ledeniška jezera pod Južnopacifiškimi Alpami, neke v spodnji polovici Južnega otoka, in po umetnih kanalih je speljana na vodne turbine, kjer je zrastle kar veliko vodnih central, pred tem pa je bilo postavljeno popolnoma novo naselje z namenom, da bi omogočili življenje družin in graditeljev hidrocentral.

V Trst ne grem več prav pogosto, morda tudi zaradi starosti, nekajkrat do bolnišnice na Katinari, rad pa se ustavim na Opčinah in pogledam na Trst in cel zaliv. Prepričan pa sem, da Trst stagnira kljub nekaterim blestečim kavarnam ali morda restavracijam, ker je za Italijo precej odmaknjen, čeprav zadnje čase se delo v pristanišču morda izboljšuje.

Vse se spreminja, in ko sem prebral naslov *Nikogar ni več*, me je kar malo streslo. Pred časom sem izvedel za smrt nekdanjega vodje montaže Metalne iz Maribora, ko smo gradili hidrocentrale v Afriki, in sem se hitro spomnil na svoje prijatelje, katerim sem želel sporočiti žalostno novico, toda žal ugotovil sem, da nimam komu več javiti, ker je večina že pokojnih. Spominov pa je ostalo veliko, nešteto fotografij, ki z raznih koncev sveta, pravzaprav z vseh celin, vseh oceanov ipd., toda tistih, ki bi še z veseljem pogledali fotografije in obujali spomine, jih ni več.

Silvan Štokelj

Vrhunski smučarji v Sloveniji Ilka kot Tina?

Svetovno prvenstvo v alpskem smučanju v švicarskem Sankt Moritzu se še nadaljuje, ta sestavek pa je nastal v ponedeljek, dan po navdušujočem naslovu Slovenke Ilke Štuhca v smuku. Brž ko so se žarometi polegili in pospremi-li Tino Maze v zasluženo legendo, je sceno zavzela 26-letna Mariborčanka. Že vso sezono smuča vrhunsko, v svetovnem pokalu je osvojila prve tri smuke, en superveslalom in eno superkombinacijo. Nasmihata se ji mali smukaški globus, pa tudi visoka uvrstitev v skupnem seštevku najboljših. Od novembra se ji je dobesedno odprlo, kdo ve, morda jo je doslej bremenila tudi primerjava z nedosegljivo Tino. Če gremo korak nazaj, Ilka Štuhca že od malih nog ni bila povprečnica. Kot mladinka je bila v svetovnem belem cirkusu nekdo in je na vrata svetovnega pokala potrkala kot izjemno obetavna tekmovalka, up slovenskega smučanja. Kot je sama povedala

v zadnjem obdobju v številnih intervjujih, pa je bilo po poti veliko trnja, zapletov, do te zime se enostavno nikoli ni vse poklopilo, kot je treba, kot radi pravijo v Sloveniji. Tudi zmage v svetovnem pokalu pa še ne bi vtisnile pečata dokončne uveljavitve. Prišlo je še svetovno

v slalomu pa je takoj odstopila. Tu so nekateri že začeli vihati nos. Nekako v slogu, če se ji zalomi še v smuku, bo prvenstvu blamaža. Toda z nedeljskim nastopom je Štajerka razpihala vse dvome, Slovenija jo zdaj kuje v zvezde. Njeno premoč so morale priznati vse največje specialiste, tudi zvezdnica Lindsay Vonn. Smukaški naslov dve leti po Tini Maze v Vailu ostaja torej v deželici na sončni strani Alp, kar je za Slovenijo epohalen uspeh.

Ilka Štuhca v tej sezoni kaže, da je v hitrih disciplinah, zlasti v smuku, številka ena, redno prednjači tudi na vseh treningih. V očeh se ji vidi samozavest, sicer je simpatično, neobremenjeno, vedno nasmejano, sončno dekle. Za njenim uspehom stoji mama Darja Črnko, ki je odlična serviserka, pa tudi njena menedžerka in trenerka skupaj z Grego Koštomajem. Po Tininem zgledu se je tudi Štuhceva odločila za samostojno ekipo. Navsezadnje pa je zdaj stara približno toliko kot Mazejeva, ko je Črnjanka začela segati po svetovnem vrhu. Tudi sama je sklenila, da bo trenirala in tekmovala v vseh disciplinah, kar ji tudi uspeva. Bo nova svetovna prvakinja stopila po poti predhodnice?

HC

prvenstvo, višek sezone, trenutek, ko moraš pokazati, kako deluješ pod pritiskom. Prva dva nastopa sta se ponesrečila. Enajstega mesta v superveslalomu ni Ilki nihče zameril, storila je pač napako. V superkombinaciji je bila druga po smuku,

Odgovor Suzi Pertot na zapis Silvana Štoklja Ah, ti spomini!

Spošt. g. Silvan, kar toplo mi je bilo pri srcu, ko sem prebrala, da spremljate to, kar objavljam, še več, da me razumete, tudi ko sem pretirano otožna, celo žalostna, in ko me žene tisti nemir, tisto iskanje, značilno za ljudi, ki vedno nekaj puščajo na svoji poti. Največkrat srce. Nasmejala sem se, ko ste napisali, da se zdi, da sem Vipavka. Vipavsko imam zelo rada, naj vam priznam, da sem kot enajstletni otrok prvič lahko šla sama na počitnice, ko so me družinski prijatelji iz Podnanosa povabili, naj ostanem čez poletje pri njih. Sami so imeli tri otroke, najmlajša je imela približno moja leta, kljub temu da sem bila meščanka, pa so me imeli radi. Za gospo Anico sem bila enakovredna njenim otrokom, imenovala me je Suzani. Tam sem živela na eni največjih kmetij v vasi in sem pomagala pri košnji na Nanosu, pri okopavanju krompirja, pri nabiranju koruze, pri trgatvi... Delo mi je šlo odlično od rok, ljubila sem živati, svobodo in sonce, ki me je žgalo na poljih in zaradi katerega se mi je na koži izrisala majčka. Vem, da je absurd, a na Vipavskem sem se naučila plavati, našla sem prvo skrivno ljubezen, imela sem psa, vsega zase, ki me je spremljal, ko sem sama vandrila po kolovozih. Nero. Kako rada sem bila tam, priča pisimo, ki sem ga po nekaj tednih poslala mami. V njem je pisalo, naj ne skrbi, ne bom se vrnila domov, tu sem srečna, ostala bom za vedno. Čez nekaj dni so prišli moji starši in me odpeljali domov; mojih sanj je bilo konec. To sem jaz in moja Vipavska. Priznati pa moram,

kjer živim zdaj, jo imam.

Vaš zapis mi je segel do srca. Ti prekleti spomini in življenje, ki polzi! Ja, Trst. Vipavci niste edini, ki ga ljubite, kajti, ko sem živela v Kostanjevici, sem spoznala, da je imela skoraj vsaka družina sorodnike v Trstu, kot pravite vi. Vsi, dobesedno vsi. In mladi so se spet poročali med seboj, Kostanjci in Tržičani. Tudi mlada Italijanka z juga se je poročila s Kostanjcem in se naučila slovenščine. Povezanost mesta brez pravega zaledja s slovenskim Krasom, s svojimi zelenimi pljuči. S svojo zgodovino in izvorom. Ne vem, kam spada Trst, ker ne vem, kam spadam jaz. V Evropo, prepričana sem, ne spadam. Ne počutim se doma v njej. Slovenci so ljudje, ki so zakoreninjeni v mojem srcu, in ne samo v mojem, tudi v srcu mojega moža, ki je Italijan. Slovenci so edinstveni, Slovenci so veseli, Slovenci znajo biti solidarni in predvsem znajo biti sočloveku človek. In medtem ko se vsi pritožujejo zaradi pomanjkanja denarja, znajo Slovenci veselo živeti s 400 evri na mesec in še prihraniti za otroke, za prijatelje. Ljubim našo slovensko pesem, naše veselje, ki meji na otožnost, našo dušo, ki potrebuje družbo, glasbo, sanje.

Ne vem pa, kam spadam, v smislu države. V Slovenijo kot državo ne, priznam, v Italijo tudi ne, v Evropo še manj. Nemirna duša sem, večno na poti. In vam seveda malo po slovensko zavidam to, da ste spoznali toliko sveta in toliko ljudi. Hvala za prijazne besede, za pozornost in za vaše spomine.

Suzi Pertot

RONKE Večer slovenske kulture "Naj pesem sega do srca"

Slovenski jezik in kultura v Laškem nista več tabu

Z besedo, pesmijo in glasbo so v Laškem tudi letos primerno počastili spomin na našega Pesnika ter utrdili zavest in prisotnost tamkajšnje slovenske narodne skupnosti. Večer slovenske kulture v občinskem avditoriju v Ronkah, ki so ga priredila društvi Jadro in Tržič ter Združenje staršev slovenske šole v Romjanu pod pokroviteljstvom občine Ronke, so v sredo, 15. februarja, s Prešernovo Zdravljico uvedli radoživi otroci pevskega zbora osnovne šole Ljubka Šorli iz Romjana pod vodstvom Veronike Grassi in ob klavirski spremljavi Lucije Lavrenčič. Navzoče je pozdravil stebel slovenskega življa v Ronkah Karlo Mučič, ki je med drugim poudaril, kako pomembna je za tamkajšnje rojake šola. Pozdrav občinske uprave je prinesla odbornica Elena Cettul, pristojna za slovensko jezikovno manjšino; navzoči so bili tudi odbornik za šolstvo Mauro Benvenuto, odbornik občine Škocjan ob Soči Sergio Cosolo in ravnateljica doberdobske šole Sonja Klanjšček.

V slavnostnem nagovoru je učitelj Dario Bertinazzi - doma iz Doberdoba - priznal, da je stvarnost v Laškem začel spoznavati šele ob nastopu službe v Romjanu pred 14 leti. Čeprav sam izhaja iz mešanega zaka-

na, se mu je pa vendar razkrila zapletena realnost okolja z zanimivim prepletanjem dveh jezikov in kultur, različnih navad in mišljenja. "Živeti v slovenskem okolju, kot je Doberdob, ali v Laškem je čisto nekaj drugega". Biti učitelj v slovenski šoli, "ki je zrasla na pobudo peščice ljudi in se je razvila v to, kar je danes, ni od muh in je velika dogovornost tako do otrok in staršev kot do okolja samega". Učiteljski poklic ni lahek, "v takem okolju pa ga moraš živeti res kot poslanstvo, drugače je tvoj trud zaman". Večkrat se sprašuje, ali bo kaj ostalo od naporov učiteljev ali se bodo vrednote, ki jih skušajo predajati učencem, ukoreninile in obrodile sad. Res je, da poučuje otroke v jeziku, ki za večino ni materni jezik, in vendar je delo z njimi in zanje "vsak dan enkratno doživetje". Že leta 2003 je kot učitelj srečal starše, ki so z željo po podiranju starih predsodkov "zapisali novo poglavje zgodovine teh krajev". Zavedati se moramo, da je slovenska šola Ljubka Šorli v Romjanu "poseben pojav, ki ga ne moremo primerjati z nobeno drugo šolsko realnostjo v zamejstvu", je zatrdil Bertinazzi. Starši, ki vpisujejo otroke v to šolo, čeprav slovensčine ne govorijo, "želijo, da bi njihov otrok zrastel v odprtem svetu, brez mi-

selnih pregrad in predsodkov". To je pomembno poudariti, ker se v Evropi spet pojavljajo "razni -izmi, ki ne prinašajo novega in svežega vetra, a predvsem nevarne in stare zaprašene miselne predsodke do različnih, do drugače govorečih". Čeprav Slovenci tu živimo že tisoč let, nismo pozabili, da smo večkrat obravnavani kot tujci. Zato ne smemo pozabiti, da se vrednote kot "spoštovanje, prijateljstvo, medsebojna pomoč, večjezičnost in večkulturnost držijo zelo tanke in prozorne niti, ki se lahko takoj stržejo". Slovenski starši se zavedajo, da je potrebno kulturo, jezik in povezane vrednote gojiti. V mešanih zakonih dobro vedo, kako je pomembno ovrednotiti oba jezika. Italijanski starši, ki vpisujejo otroke v slovensko šolo, pa se morajo po Bertinazzijevem mnenju zavedati, da je ta korak - v evropskem duhu - ne le jezikovni, temveč predvsem miselni in kulturni. V tej šoli se namreč "otrok ne uči le jezika, ampak tudi kulture, zgodovine, navad in običajev". Slovenski jezik in kultura v Laškem nista več tabu, treba ju je gojiti

Otroški pevski zbor osnovne šole Ljubka Šorli iz Romjana, dir. Lucija Lavrenčič

Prof. Rudica Požar

Uč. Dario Bertinazzi

v vseh njunih odtenkih, tako se konkretno ohranjajo vrednote Evrope narodov. Za zgled naj bosta "Lojze Bratuž in Ljubka Šorli, ki sta se hudobiji in sovražstvu uprla ne z maščevanjem, ampak z lepo slovensko besedo in petjem". S poezijo goriške pesnice Moja pesem se je Bertinazzi ob koncu govora zahvalil vsem, ki so pripomo-

gli, da je ta realnost na novo zaživela, pa tudi tistim, ki vsak dan postavljajo kamenčke v lep in pisan mozaik laške stvarnosti.

V kulturnem sporedu večera so nastopili učenci dveh petih razredov z recitalom poezij Ljubke Šorli in Franceta Prešerna ter skupina plesalcev, kot solisti pa flautistka Alice Sain, violinistki

Giulia Quarantotto in Aurora Venuti ter harmonikar Marco Boscarol. Vmes je prof. Rudica Požar spregovorila o Zdravljici in poudarila "univerzalno misel o narodni svobodi, ki presega meje vsega slovenskega naselitvenega prostora". Gre za sporočilo o pravicah vsakega naroda, ki ima poleg nacionalnega tudi kulturni in politični pomen. Prešeren je Slovence vseh dežel povabil k živi zavesti o pripadnosti eni sami slovenski deželi, novim rodovom je naročil, naj ljubijo domovino, v sklepi misli pa se je dotaknil "brezčasnih človekovih vrednot, brez katerih ni ne osebne ne narodne sreče". Izrazila je željo, da bi - tudi po evropskih pretresih iz 20. stoletja - končno le zavladala vizija vere v dobroto in pravičnost, o kateri je pel pesnik iz Vrbe.

Kulturni večer, na katerem so otroci lepo ponazorili, da poezija in glasba povezuje ljudi, je sklenil šolski pevski zbor, kronala pa ga je prijetna družabnost. / DD

GORICA Dar doberdobskih in sovodenjskih krvodajalcev

Dobrodošel pripomoček pri oblikovanju srčne kulture najmlajših

A. Jarc, Š. Tomsič, L. Budal in P. Braini

Glavna dejavnost krvodajalcev je seveda darovanje krvi. Poleg tega si prizadevajo, da bi pridobivali nove člane, ljudi ozaveščajo o pomenu tega prostovoljnega daru, ki lahko reši življenje, po šolah in vseh organizirajo predavanja o odvisnostih in zdravem slogu življenja itd. To pa še ni vse. Člani slovenskih sekcij iz Doberdoba in Sovodenj so v teh tednih podarili otrokom iz vrtcev in prvih razredov osnovnih šol na Goriškem knjižico *V mestu dobrih ljudi*. Preprosta zgodba je nastala kot slovenski prevod didaktičnega projekta Alessie Nemaz iz leta 2013 z izvirnim naslovom *Il paese del dono*, ki opozarja prav na to, kako pomembno je velikodušno darovanje. Avtorica je Nadia Riitano, ilustratorica Federica Pagnucco. Za prevod v slovensščino je poskrbel Matevž Čotar, besedilo je lektoriral prof. Lučana Budal, tiskala Grafika Goriziana. Kot sta zapisala Aldo Jarc in Štefan Tomsič, predsednika doberdobskih in sovodenjskih krvodajalcev, je dobro, "da se otroci navadijo takih plemenitih dejanj že od zgodnjega otroštva, kajti to jim bo pomagalo rasti s pozitivnimi vrednotami, kot sta nese-

bičnost in prostovoljstvo. Tako bodo postali, ko bodo odrasli, aktiven in zdrav del naše skupnosti". Publikacija je le prva uresničitev večletnega vzgojnega projekta, namenjenega šolam, trdita. V naslednjih letih pripravata združenji objaviti še druge pripomočke.

Na uradni predstavitvi knjižice 13. februarja v mali dvorani goriškega Kulturnega doma se je Jarc zahvalil ravnateljici Elisabetti Kovic in Sonji Klanjšček, ki sta podprli pobudo, prevajalcu in lektorici, pa tudi Zadrugi banki Doberdob in Sovodnje za finančno podporo, s katero so lahko tiskali in izdali publikacijo. Opisal je razvejeno delovanje združenja in med drugim omenil, da so lani z zbiranjem zamaškov nabrali in darovali avianskemu hospicu Via di Natale kar 50 tisoč evrov. Kot poseben gost je Feliciano Medeot, predsednik posoškega območnega združenja krvodajalcev (Fides isontina), ki od 1. januarja letos povezuje v isti organizaciji 24 krvodajalskih sekcij iz Tržiške in Goriške, izrazil zadovoljstvo, da je projekt, ki želi biti primeren pripomoček v rokah učiteljev, zaživel tudi v slovenski narodni skupnosti. Medeot je

odličen predsednik združene organizacije, je dejal Tomsič. Med drugim je - kot zaveden Furlan - zelo občutljiv za jezikovne problematike in se dobro zaveda naše specifičnosti, ki pomeni dodatno bogastvo. Ponosni smo tudi na to, je dodal Jarc, da je podpredsednik široko zasnovanega območnega združenja Slovenec, Paolo Braini, ki je bil tudi prisoten v Kulturnem domu.

Prof. Budalova je v svojem vsebinsko pestrem nagovoru poudarila, da je glavni cilj dejavnosti krvoda-

jalskih društev v spodbujanju kulture solidarnosti doseči čim širši krog ljudi. To pa ni lahko, saj je sodobni človek vse bolj zazrt vase. Ker ozaveščanje odraslih ni preprosto, sta se slovenski sekciji obrnili na mlade oz. otroke, saj so "odraščajoči bolj občutljivi in dovzetni za potrebe drugih". Oni so naslovnik pobude z željo, "da se tudi z njihovo pomočjo zgradi bolj humana družba prihodnosti". Pobudniki izdaje seveda zaupajo v pomoč učiteljev, ki naj pomagajo malčkom prebiti se skozi splet globokih resnic in sporočil. Knjižica "prihaja v šole kot dobrodošel pripomoček pri oblikovanju srčne kulture najmlajših in pri posredovanju vloge krvodajalstva". Kot šolnica je prof. Lučana Budal izrazila željo, da bi ustanove, kot so krvodajalska združenja, pri načrtovanju svojih izdaj iskale sogovornike na šoli. Tako bi se z didaktičnega vidika izoblikovalo učinkovito gradivo, ki bi, usklajeno z učnimi načrti, zadovoljilo dejansko potrebo razredov in dopolnilo šolske učbenike. Tako sodelovanje bi gotovo "prineslo novih zamisli v korist danes najmlajših članov naše družbe, jutrišnjih tvorcev prihodnosti". / DD

GORICA Moški pevski zbor Mirko Filej

Jubilejna zgoščenka

Ustvarjalno delo, ki ga je Moški pevski zbor Mirko Filej opravil na zborovskem področju, je zapustilo za sabo še eno sled. Goriška priljubljena skupina je namreč - v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete - pravkar izdala dvojno zgoščenko s posnetkom jubilejnega koncerta, ki je ob 50. obletnici zbora praznično potekal na odru velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž 5. junija 2016. Nova plošča je "dokument, ki je nastal ob 50-letnici in bo ostal tudi za nami", je uvodoma povedal "legendarni" dirigent Zdravko Klanjšček. Njena predstavitev v komorni dvorani KC Bratuž je prejšnji petek, 17. februarja 2017, resnično bila prijateljsko srečanje v domačem in sproščenem vzdušju. Filejevci so najprej zapeli nekaj pesmi: med njimi prvo - Kraguljčke - v poklon Lojzetu Bratužu, čigar 80. obletnice smrti smo se spomnili dan prej; kot zadnjo pa eno Filejevo, "drugače bi ne bili zbor Mirko Filej". Pevcev šte-

vilčno ni toliko, kolikor smo jih bili vajeni videvati v prejšnjih desetletjih, in vendar je vedno lepo in pretresljivo slišati njihovo krepko moško petje, ki vre iz dna duše. Po krajšem nastopu so na odru ostali Klanjšček, predsednik zbora Andrej Čevdek in "desna roka" Anton Malič. Razvil se je polurni pogovor med pevci in občinstvom. Klanjšček je med drugim povabil fante in moške, naj se jim pridružijo, "pomembno je, da dobro slišijo". Saj "v zboru ni treba, da imamo samo soliste! Zbor je kot travnik: več je dobrih trav in rož, lepše izgleda". Besede zahvale, spodbude in podpore so filejevcem naslovili predsednica KC Lojze Bratuž Franka Žgavec, predsednica ZSKP Franca Padovan in predsednik ZCPZ Gorica Dario Bertinazzi. Na koncu so člani zbora poklonili vsem navzočim "jubilejno zgoščenko", CD z božičnimi pesmimi in fotografijo z jubilejnega koncerta. Praznik se je nadaljeval v bližnji pevski sobi ob obloženih mizah.